

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΗΓΕΣΙΑ ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

**ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΩΣ ΑΝΟΙΧΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ: ΣΧΕΣΗ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
ΓΟΝΙΚΗ ΕΜΠΛΟΚΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ**

**SCHOOL AS AN OPEN SOCIAL SYSTEM: THE RELATIONSHIP BETWEEN
FAMILY AND SCHOOL
PARENTAL INVOLVEMENT AND THE VIEWS OF TEACHERS**

Θεσσαλονίκη, 2023

ΣΑΜΟΛΑΔΑ ΕΛΕΝΗ, III21046

© ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, 2023

Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (Μ.Δ.Ε.), η οποία εκπονήθηκε στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: Διοίκηση και Ηγεσία στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης και της Διάβίου Μάθησης και τα λοιπά αποτελέσματα αυτής αποτελούν συνιδιοκτησία του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και του φοιτητή, ο καθένας από τους οποίους έχει το δικαίωμα ανεξάρτητης χρήσης και αναπαραγωγής τους (στο σύνολο ή τμηματικά) για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, σε κάθε περίπτωση αναφέροντας τον τίτλο και το συγγραφέα και το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, όπου εκπονήθηκε η Μ.Δ.Ε. καθώς και τον Επιβλέποντα Καθηγητή και την Επιτροπή Αξιολόγησης.

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή

Θεσσαλονίκη, 16 2023

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Ανδρούτσου Δέσποινα: διδάκτορας του Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας
2. Αδάμος Αναστασίου: διδάκτορας του Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας στο επιστημονικό πεδίο της Εκπαιδευτικής Διοίκησης και Ψυχολογίας.
3. Ιωάννα Παπαβασιλείου: Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, με γνωστικό αντικείμενο Διά Βίου Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας και Επαγγελματικός Προσανατολισμό

Πρόλογος-Ευχαριστίες

Στη διάρκεια των σπουδών μου στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Διοίκηση και Ηγεσία στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης και της Διά Βίου Μάθησης διάφορα θέματα μου διήγειραν το ενδιαφέρον. Το θέμα των κοινωνικών συστημάτων, συγκεκριμένα το σχολείο ως ένα από αυτά, μου δημιούργησε την ανάγκη για περαιτέρω έρευνα.

Στην πορεία, και λόγω τις εργασίας μου σε διοικητική θέση εκπαιδευτικής μονάδας, ξεκίνησα να μελετώ τη σχέση της οικογένειας και του σχολείου, την επιρροή του ενός συστήματος πάνω στο άλλο και τα αποτελέσματα της μη αποτελεσματικής τους συνεργασίας. Μία πρώτη ανάγνωση της βιβλιογραφίας, μου έδωσε να καταλάβω ότι υπάρχει ένας όρος, με τον οποίο δεν είμαστε ιδιαίτερα εξοικειωμένοι, αυτός της γονικής εμπλοκής.

Για αυτόν τον λόγο, και με το ξεκίνημα της εργασίας μου ως εκπαιδευτικός πλέον, θεώρησα εξαιρετικά ενδιαφέρον το να μελετήσω και να ερευνήσω τη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή. Στόχος μου εξ αρχής ήταν να διαπιστώσω κατά πόσο οι γονείς, και το οικογενειακό περιβάλλον, επηρεάζουν την επίδοση των μαθητών στο σχολείο, και κατά πόσο οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι η συμβολή των γονέων στην σχολική ζωή είναι απαραίτητη.

Ο δρόμος της μελέτης και της έρευνας δεν ήταν πάντα εύκολος, αλλά το αποτέλεσμα δικαιώνει την προσπάθεια. Θεωρώ απαραίτητο λοιπόν, να ευχαριστήσω όσους αποτέλεσαν κοινωνούς αυτής της προσπάθειας, ιδιαίτερα την καθηγήτρια μου, κυρία Δέσποινα Ανδρούτσου, διδάκτορα του Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, για τη συνεργασία, το ενδιαφέρον, την ενθάρρυνση καθώς και τις πολύτιμες παρατηρήσεις και προτάσεις, καθώς και όλους τους συνεπιβλέποντες καθηγητές, κύριο Αδάμο Αναστασίου και κυρία Ιωάννα Παπαβασιλείου. Στη συνέχεια θα ήθελα να ευχαριστήσω τους συναδέλφους εκπαιδευτικούς, που βοήθησαν με την συμμετοχή τους στην έρευνα, οι οποίοι συμπλήρωσαν με υπευθυνότητα το ερωτηματολόγιο. Τέλος, πάντα θα ευχαριστώ την οικογένεια και τους φίλους μου, για τη διαρκή υποστήριξη σε όλον τον δρόμο της ακαδημαϊκής μου πορείας.

Περίληψη

Τα κοινωνικά συστήματα ξεκίνησαν να απασχολούν τη φιλοσοφική σκέψη από τον 20^ο αιώνα, με επικρατέστερο ορισμό αυτόν που θέλει ένα σύστημα να ορίζεται ως ένα σύνολο στοιχείων ή μερών, τα οποία συνδέονται μεταξύ τους, αλληλοεπιδρούν και σχηματίζουν μία ολότητα, ένα άθροισμα των μερών από τα οποία αποτελείται. Με την επικράτηση της συστημικής προσέγγισης, το σχολείο μπορεί να αντιμετωπιστεί ως ένα σύστημα με επίκεντρο τη μάθηση. Παράλληλα, και η οικογένεια μπορεί να θεωρηθεί ένα αυτόνομο κοινωνικό σύστημα με ανάγκη για σταθερότητα και ισορροπία.

Το σχολείο και η οικογένεια έχουν ένα σημείο τομής, το ενδιαφέρον τους για το παιδί. Καθώς όμως αυτοί οι δύο θεσμοί αποτελούν τον πυρήνα της ζωής των παιδιών, θα πρέπει να συνυπάρχουν σε απόλυτη αρμονία, να συμφωνούν και να εμπλέκουν, όποτε είναι αναγκαίο, ο ένας τον άλλον. Η συνύπαρξη αυτή δεν είναι πάντα εύκολη.

Για κάθε σύστημα-οργανισμό η επικοινωνία είναι απαραίτητο στοιχείο για την επιτυχή λειτουργία του. Συνεπώς, και στο σχολείο η επικοινωνία μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την γνωστική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών. Η γονική εμπλοκή είναι αυτή που βασίζεται στη σχέση επικοινωνίας και εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο πλευρών, δημιουργώντας κλίμα αυτοσεβασμού. Αφορά δηλαδή την ενασχόληση των γονέων με οτιδήποτε σχετίζεται με την σχολική πραγματικότητα. Η γονική εμπλοκή ενισχύει την ακαδημαϊκή πορεία των μαθητών και την ακαδημαϊκή επιτυχία τους, βελτιώνοντας παράλληλα και τη σχέση μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών, το σχολικό κλίμα και την αυτοπεποίθηση των γονέων σχετικά με την παρουσία τους στη σχολική κοινότητα. Τα οφέλη της είναι εμφανή και στους μαθητές και στους γονείς, στους εκπαιδευτικούς, αλλά και στην τοπική κοινωνία.

Η γονική εμπλοκή συχνά παρεμποδίζεται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς, με συνέπειες κυρίως εμφανείς στους μαθητές. Η βιβλιογραφία κάνει λόγο για διαφορετικούς τύπους και πρακτικές γονικής εμπλοκής. Κάποιες πρακτικές, όπως ορίστηκαν από την Epstein είναι η γραπτή επικοινωνία, η τηλεφωνική επικοινωνία, οι συναντήσεις με τους γονείς στο σχολείο, η ανάθεση κατ' οίκον εργασιών που χρειάζονται τη βοήθεια των γονέων, η διοργάνωση σεμιναρίων για τους γονείς και η μελέτη με τα παιδιά. Η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή είναι καθοριστικός παράγοντας για την

αρμονική συμβίωση των δύο πλευρών. Για αυτό είναι αναγκαίο να εξεταστεί η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή, αλλά και να διερευνηθεί ποιοι τύποι και ποιες πρακτικές είναι πιο αποδεκτές από τους εκπαιδευτικούς.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας έδειξε, ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών είχε θετική στάση απέναντι στη γονική εμπλοκή. Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν, ότι ο πιο σημαντικός από τους τύπους γονικής εμπλοκής είναι η επικοινωνία, και παράλληλα διατύπωσαν την άποψη, ότι οι πιο σημαντικές πρακτικές ενίσχυσης της γονικής εμπλοκής είναι η ανάπτυξη της σχέσης σχολείου οικογένειας και η επικοινωνία. Τέλος, βρέθηκε, ότι οι εκπαιδευτικοί επικοινωνούν με τους γονείς κυρίως τηλεφωνικά, με ηλεκτρονική αλληλογραφία ή και με προγραμματισμένες συναντήσεις στον χώρο του σχολείου. Το περιεχόμενο της επικοινωνίας των εκπαιδευτικών με τους γονείς αφορά κυρίως θέματα επίδοσης, συμπεριφοράς και απουσιών των μαθητών. Τα αποτελέσματα της έρευνας συμπίπτουν με παλαιότερες έρευνες.

Λέξεις κλειδιά: συστημική προσέγγιση, γονική εμπλοκή, τυπολογία Epstein, επικοινωνία, πρακτικές γονικής εμπλοκής.

Abstract

Social systems started being a concern for philosophy since the 20th Century, with the most permanent definition referring to them as a total of different elements and parts, linked and influencing each other, creating a whole; a total of smaller parts. The systemic approach prevailed and the school was then thought to be the center of learning. At the same time, family is also believed to be an independent social system, needing stability and balance.

School and family have the same meeting point, their interest to the children. While these institutions are the center of a child's life, they have to coexist harmonically, to agree at everything and when needed to interfere one to the other. This coexistence is not always easy.

Each system-entity needs communication to work effectively. The same way, school needs communication between parents and teachers to achieve the cognitive and social development of students. Parental involvement is the key element for the successful communication and trust between parents and teachers, creating an atmosphere of self-respect. It has to do with the involvement of parents at any level in the school reality. Parental involvement supports the academic buildup of students, helping the relationship between parents and teachers, the school atmosphere and teachers' confidence in the educational community. Its benefits are visible in students, parents, teachers and community.

Parental involvement can face many difficulties from teachers and parents, with effects visible mostly to students. Bibliography refers to different types of parental involvement. Some practices, as stated by Epstein are the written communication, speaking via telephone, meeting in person, assigning homework to students requiring the help of the parents or seminars to help parents deal with students' homework. Teachers' attitude towards parental involvement is an important factor for the coexistence of the two parts. For this reason, it is necessary to study teachers' attitude towards parental involvement, but also research the types and practices that are most acceptable by them.

Studying the survey's results can lead to the idea that most of the teachers have a positive attitude towards parental involvement. Teachers believe that the most important type is the one concerning communications, while the most important practices have to do with the development of the relationship between school, parents and community and their communication. Finally, it was proved that teachers communicate with parents by calling them, emailing them or arranging in-person meetings at the school area. The communication

concerns mostly issue of students' achievements, behavior or absences. These results agree with older researches.

Περιεχόμενα

Πρόλογος	4
Περίληψη	5
Παράρτημα	10
1.Εισαγωγή	13
Α΄ ΜΕΡΟΣ:ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	16
2.1 Το Σχολείο ως Κοινωνικό Σύστημα	16
2.2 Ο θεσμός της οικογένειας ως πρώτο κοινωνικό σύστημα	20
2.3 Σχέση Σχολείου-Οικογένειας: Θεωρητικά μοντέλα	21
2.4 Επικοινωνία	32
2.5 Γονική Εμπλοκή	36
Β΄ ΜΕΡΟΣ: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	52
3.1 Αναγκαιότητα Έρευνας	52
3.2 Στόχος Έρευνας-Ερευνητικά Ερωτήματα	53
3.3 Διαδικασία Συλλογής Δεδομένων	54
4. Παρουσίαση Αποτελεσμάτων	55
4.1 Το Δείγμα της Έρευνας	60
4.2 Στάση Εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή	62
4.3 Γονική Εμπλοκή	67
4.4 Τύποι Γονικής Εμπλοκής	75
4.5 Πρακτικές Γονικής Εμπλοκής	77
4.6 Παράγοντες και τύποι γονικής εμπλοκής	86
4.7 Ανάλυση συσχέτισης παραγόντων του ερωτηματολογίου	103
Γ ΜΕΡΟΣ: ΕΡΜΗΝΕΙΑ/ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ	106
5.1 Ευρήματα Έρευνας	106
5.2 Συμπεράσματα-Συζήτηση	108
5.3 Τελικά Συμπεράσματα	114
5.4 Περιορισμοί έρευνας-προτάσεις για μελλοντικές έρευνες	116
Βιβλιογραφία	117
Ερωτηματολόγιο	123

Παράρτημα

Πίνακας Εικονογραφημένων

Εικόνα 1: Το μοντέλο του κοινωνικού συστήματος των Getzel και Guba

Εικόνα 2: Η Σχολική Μονάδα ως Ανοιχτό Κοινωνικό Σύστημα

Εικόνα 3: Το Σταδιακό Μοντέλο (Πηγή: Γεωργίου, 2011)

Εικόνα 4: Το Οργανισμικό Μοντέλο των Weber και Parsons (Πηγή: Γεωργίου 2011)

Εικόνα 5: Το Οικοσυστημικό Μοντέλο (Πηγή: Γεωργίου, 2011)

Εικόνα 6: Σφαιρικό Μοντέλο (Πηγή: Μπόνια, 2010)

Εικόνα 7: Το Κοινωνικό Μοντέλο (Πηγή: Γεωργίου, 2011)

Εικόνα 8: Το Πολιτικό Μοντέλο (Πηγή: Γεωργίου, 2011)

Εικόνα 9: Μοντέλο Ryan και Adams (Πηγή: Καραμπά. 2019)

Κατάλογος των Πινάκων και των Διαγραμμάτων

Πίνακας 1. Δημογραφικά και επαγγελματικά χαρακτηριστικά δείγματος

Πίνακας 2. Συχνότητες και ποσοστά ερωτήσεων σχετικά με την «Επικοινωνία για εκπαιδευτικά θέματα»

Πίνακας 3. Συχνότητες και ποσοστά ερωτήσεων σχετικά με την «Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας»

Πίνακας 4. Περιγραφικά στατιστικά παραγόντων σχετικά με τη «Στάση εκπαιδευτικών απέναντι στην επικοινωνία με τους γονείς» και ανάλυση αξιοπιστίας

Πίνακας 5. Συχνότητες και ποσοστά ερωτήσεων σχετικά με τη «Στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή θέματα»

Πίνακας 6. Συχνότητες και ποσοστά ερωτήσεων σχετικά με τη «Γονική εμπλοκή, επαγγελματικός προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες»

Πίνακας 7. Συχνότητες και ποσοστά ερωτήσεων σχετικά με τη «Γονική εμπλοκή και σχέση οικογένειας και σχολείου»

Πίνακας 8. Περιγραφικά στατιστικά παραγόντων σχετικά με τη «Γονική εμπλοκή» και ανάλυση αξιοπιστίας

Πίνακας 9. Συχνότητες και ποσοστά ερωτήσεων σχετικά με τους «Τύπους γονικής εμπλοκής»

Πίνακας 10. Συχνότητες και ποσοστά ερωτήσεων σχετικά με τις «Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή»

Πίνακας 11. Συχνότητες και ποσοστά ερωτήσεων σχετικά με τις «Πρακτικές που αφορούν την επικοινωνία»

Πίνακας 12. Συχνότητες και ποσοστά ερωτήσεων σχετικά με τις «Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας»

Πίνακας 13. Περιγραφικά στατιστικά παραγόντων σχετικά με τη «Γονική εμπλοκή» και ανάλυση αξιοπιστίας

Πίνακας 14. Περιγραφικά στατιστικά παραγόντων και τύπων γονικής εμπλοκής σχετικά με το φύλο και αποτελέσματα στατιστικών ελέγχων

Πίνακας 15. Περιγραφικά στατιστικά παραγόντων και τύπων γονικής εμπλοκής σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση και αποτελέσματα στατιστικών ελέγχων

Πίνακας 16. Περιγραφικά στατιστικά παραγόντων και τύπων γονικής εμπλοκής σχετικά το μέγεθος της σχολικής μονάδας και αποτελέσματα στατιστικών ελέγχων

Πίνακας 17. Ανάλυση συσχέτισης παραγόντων του ερωτηματολογίου

Διάγραμμα 1. Ποσοστά κατηγοριών συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα ερωτήσεων σχετικά με την «Επικοινωνία για εκπαιδευτικά θέματα»

Διάγραμμα 2. Ποσοστά κατηγοριών συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα ερωτήσεων σχετικά με την «Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας»

Διάγραμμα 2. Ποσοστά κατηγοριών συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα ερωτήσεων σχετικά με τη «Στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή»

Διάγραμμα 3. Ποσοστά κατηγοριών συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα ερωτήσεων σχετικά με τη «Γονική εμπλοκή επαγγελματικός προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες»

Διάγραμμα 4. Ποσοστά κατηγοριών συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα ερωτήσεων σχετικά με τη «Γονική εμπλοκή και σχέση οικογένειας και σχολείου»

Διάγραμμα 5. Ποσοστά κατηγοριών συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα ερωτήσεων σχετικά με τους «Τύπους γονικής εμπλοκής»

Διάγραμμα 6. Ποσοστά κατηγοριών συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα ερωτήσεων σχετικά με τις «Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή»

Διάγραμμα 7. Ποσοστά κατηγοριών συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα ερωτήσεων σχετικά με τις «Πρακτικές που αφορούν την επικοινωνία»

Διάγραμμα 8. Ποσοστά κατηγοριών συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα ερωτήσεων σχετικά με τις «Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας»

1. Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια αρκετοί ερευνητές ασχολούνται με θέματα που αφορούν την εκπαίδευση, θέτοντας στο επίκεντρο των ερευνών τους την επικοινωνία του σχολείου με την οικογένεια, τον ρόλο δηλαδή της γονικής εμπλοκής στην σχολική πραγματικότητα.

Η γονική εμπλοκή δεν αποτελούσε πάντα αντικείμενο έρευνας. Παλαιότερα θεωρούταν παράγοντας που επιδρά αρνητικά στη σχολική επίδοση των μαθητών/τριων. Τα τελευταία χρόνια όμως, έχει αναγνωριστεί ως παράγοντας βελτίωσης της σχολικής επίδοσης των μαθητών, αλλά και ως συνιστώσα της αποτελεσματικότητας της σχολικής μονάδας (Κοκκόρης, 2013). Πλέον, οι σχολικές μονάδες λαμβάνουν όλο και περισσότερα μέτρα υπέρ της γονικής εμπλοκής, υιοθετώντας νέες πρακτικές επικοινωνίας. Παράλληλα, το Υπουργείο Παιδείας δημιουργεί σεμινάρια και επιμορφώσεις για τους εκπαιδευτικούς, με σκοπό την εκπαίδευσή τους στην αναγκαιότητα της αμοιβαίας συνεργασίας μεταξύ των ίδιων και των γονέων. Παράλληλα, οι εκπαιδευτικοί εκπαιδεύονται όλο και περισσότερο στη χρήση των ΤΠΕ και των μέσων επικοινωνίας, με αποτέλεσμα να υιοθετούν νέες πρακτικές επικοινωνίας με τους γονείς (βίντεο-κλήση, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κ.α).

Επιπλέον, η βιβλιογραφία κάνει λόγο και για τις συνέπειες της γονικής εμπλοκής τόσο στο σχολείο, όσο και στους γονείς και τους ίδιους τους μαθητές/τριες, ενώ παράλληλα εξετάζονται και οι κίνδυνοι ή οι παράγοντες που μπορούν να σταθούν εμπόδιο στην αρμονική συνεργασία σχολείου και οικογένειας. Ο Jacobson (1991) αναφέρει ότι βασική παράμετρος που θα καθορίσει τον βαθμό της γονικής εμπλοκής στη σχολική μονάδα είναι η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι σε αυτή (Κοκκόρης, 2013). Για τον λόγο αυτόν, είναι αναγκαίο να εξεταστούν και οι απόψεις των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή.

Συχνά, εμφανίζονται επιφυλακτικοί και καχύποπτοι, με αποτέλεσμα να αποθαρρύνουν τους γονείς και να δημιουργούν χάσμα ανάμεσα στις δύο πλευρές.

Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί ο αριθμός των ερευνών σχετικά με τη γονική εμπλοκή. Οι περισσότερες έρευνες αφορούν τη στάση των εκπαιδευτικών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, καθώς και πρακτικές που προτιμούν να υιοθετούν οι ίδιοι για την επικοινωνία τους με τους γονείς (Μπόνια, 2010. Νάκου, 2012). Επίσης, έχουν πραγματοποιηθεί έρευνες που αφορούν εκπαιδευτικούς Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σχολείων ΕΠΑΛ (Κοκκόρης, 2013). Παρόλα αυτά, η έρευνα βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο. Συνεπώς, υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω εξέταση κυρίως της στάσης των εκπαιδευτικών απέναντι στο θέμα της γονικής εμπλοκής σε συνάρτηση με την ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία πάνω στους τύπους γονικής εμπλοκής. Επιπλέον, είναι σημαντικό να εξεταστούν οι τρόποι και οι πρακτικές που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί όταν χρειάζεται να επικοινωνήσουν με τους γονείς των μαθητών/τριων τους, ώστε να προσαρμοστεί και η εκπαιδευτική πολιτική του σχολείου, να γίνουν οι κατάλληλες αλλαγές και να ξεκινήσει κύκλος επιμορφώσεων πάνω στη θεωρία, αλλά και σε νέες πρακτικές που θα αφορούν τη γονική εμπλοκή.

Η παρούσα ερευνητική εργασία έχει ως στόχο τη διερεύνηση της σχέσης σχολείου και οικογένειας, τη σημασία της γονικής εμπλοκής για εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές, τους παράγοντες που την επηρεάζουν και τις συνέπειές της. Για να συμβεί όμως αυτό, η παρούσα εργασία μελετά και αναλύει με βάση την ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία το σχολείο ως ένα κοινωνικό σύστημα. Συγκεκριμένα, στην παρούσα εργασία αναλύεται η συστημική προσέγγιση του σχολείου, τα διαφορετικά θεωρητικά μοντέλα που περιγράφουν το σχολείο ως ένα σύστημα, ανοιχτό και πολύπλοκο. Στην συνέχεια, γίνεται λόγος και για τον θεσμό της

οικογένειας ως ένα σύστημα που συχνά επηρεάζεται από το εξωτερικό περιβάλλον. Τέλος, γίνεται ανάλυση της σχέσης του σχολείου, της οικογένειας και της κοινωνίας, καθώς επισημαίνεται η αναγκαιότητα για αρμονική τους συνύπαρξη.

Με αυτόν τον τρόπο, οδηγείται η έρευνα στη γονική εμπλοκή και στη σημασία της για τη σχολική μονάδα, για τους γονείς, αλλά και για τους μαθητές. Το τελευταίο κεφάλαιο του θεωρητικού μέρους της εργασίας, αναφέρει τη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή. Με την επισκόπηση της βιβλιογραφίας και με την ανάγνωση παλιότερων ερευνών, μπορεί κανείς να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η αρνητική στάση των εκπαιδευτικών έχει αποτελέσει πολλές φορές τροχοπέδη στη συνεργασία γονέων και σχολείου και στην ανάμειξη των γονέων στις σχολικές δραστηριότητες. Με αφορμή αυτό το συμπέρασμα, η έρευνα επικεντρώνεται στη στάση των εκπαιδευτικών και στις πρακτικές που υιοθετούν στην επικοινωνία τους με τους γονείς.

Επιπλέον, η έρευνα επιχειρεί να διαπιστώσει αν από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών διαπιστώνονται οι έξι τύποι γονικής εμπλοκής, όπως αναφέρθηκαν από την Epstein (1995) και ποιο τύποι προτιμούν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί. Τέλος, η έρευνα στοχεύει και στην ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών και πώς αυτά επηρεάζουν τη στάση των εκπαιδευτικών ως προς τη γονική εμπλοκή.

Α΄ ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.1. Το Σχολείο ως Κοινωνικό σύστημα

Οι θεωρίες σχετικά με τα κοινωνικά συστήματα ξεκίνησαν να απασχολούν την κοινωνιολογική και τη φιλοσοφική σκέψη από τον 20^ο αιώνα. Μερικές θεωρίες, όπως για παράδειγμα του Parson, κάνουν λόγο για μία «ηθική σκέψη προσώπων» (Μαγκλάρας, 2013, όπως αναφέρεται σε Καραντζή, 2019). Συγκεκριμένα, ο Parson υποστηρίζει ότι «η σύσταση ενός κοινωνικού συστήματος είναι επακόλουθο της πολλαπλότητας των ατομικών δρώντων που αλληλοεπιδρούν σε αυτό» (Καραντζής, σ. 18, 2019). Επιπλέον, οι Buckley και Miller εκλαμβάνουν τα κοινωνικά συστήματα ως περίπλοκα, ευπροσάρμοστα και προσανατολισμένα σε στόχους σύνολα, τα οποία πραγματοποιούν δομικές προσαρμογές ώστε να εκπληρώνουν τις βασικές λειτουργίες τους (Καραντζής, 2019).

Ένα σύστημα ορίζεται ως ένα σύνολο στοιχείων ή μερών, τα οποία συνδέονται μεταξύ τους, αλληλοεπιδρούν και σχηματίζουν μία ολότητα, δεν είναι κάτι άλλο παρά το άθροισμα των μερών από τα οποία αποτελείται. Ένα τέτοιο σύστημα περιλαμβάνει τις σχέσεις, τις αλληλεπιδράσεις, τις επιρροές και τα πρότυπα μέσα σε αυτό (Καμπουρίδης, 2002). Τα κοινωνικά συστήματα προσδιορίζονται από δύο βασικά χαρακτηριστικά: αποτελούνται από ένα σύνολο υποσυστημάτων και ακολουθούν μία ορισμένη διαδικασία για την πραγμάτωση των στόχων τους (Καμπουρίδης, 2002). Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, τα συστήματα διαχωρίζονται σε κλειστά και ανοιχτά, ανάλογα με τη δυνατότητά τους να επηρεάζονται από το εξωτερικό τους περιβάλλον. Ως περιβάλλον, ορίζεται οτιδήποτε βρίσκεται πέρα από τα σύνορα του συστήματος. Συνεπώς, ένα ανοιχτό κοινωνικό σύστημα επιδρά στο περιβάλλον στο οποίο βρίσκεται και αντίστοιχα δέχεται επιδράσεις και από αυτό. Από την άλλη, το κλειστό κοινωνικό σύστημα δε δημιουργεί σχέσεις αλληλεπίδρασης με το περιβάλλον του. Τα συστήματα, επίσης διακρίνονται σε δυναμικά ή στατικά ανάλογα με τη συχνότητα των αλλαγών που επέρχονται στα μέρη, τη δομή, τη λειτουργία και τις αλληλεπιδράσεις του συστήματος με το περιβάλλον (Καραντζής, 2019). Τέλος, ένα σύστημα μπορεί να χαρακτηριστεί ως πολύπλοκο ή απλό ανάλογα με την ποσότητα των υποσυστημάτων που διαθέτει και τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ τους.

Οι σχολικές μονάδες είναι πολύπλοκοι οργανισμοί, οι οποίοι οφείλουν να μεταδίδουν τα βασικά στοιχεία της κοινωνικής ζωής, να μεταλαμπαδεύουν γνώσεις, δεξιότητες,

ικανότητες, εμπειρίες απαραίτητες για την κοινωνική ένταξη και την επαγγελματική ζωή του ατόμου (Καραντζής, 2019). Το σχολείο μπορεί να αντιμετωπιστεί ως ένα σύστημα με επίκεντρο τη μάθηση (Καμπουρίδης, 2002). Η άποψη αυτή υποστηρίζεται από τη θεωρία της γνωστικής ανάπτυξης του ψυχολόγου Piaget. Σύμφωνα, λοιπόν, με την παραπάνω θεωρία, οι νοητικές δομές και οι ικανότητες σκέψης ενός ατόμου σχηματίζονται με την αλληλεπίδρασή του με το περιβάλλον (Κατσούτα, 2019). Ο Piaget πίστευε ότι η γνώση προέρχεται από τη δράση και ότι η ενεργητική κατανόηση της πραγματικότητας προέρχεται από τις εμπειρίες και τις αλληλεπιδράσεις με το περιβάλλον, ιδιαίτερα στα παιδιά (Κατσούτα, 2019). Ο άνθρωπος χρειάζεται ως ζωντανός οργανισμός να προσαρμόζεται τόσο στο φυσικό του περιβάλλον όσο και στο ευρύτερο κοινωνικό του περιβάλλον, με την προσαρμογή αυτήν επιτυγχάνεται μόνο με τη δράση.

Η θεωρία του Piaget προωθεί μία νέα αντίληψη για το σχολείο, καταργώντας την παραδοσιακή παθητική μάθηση, και προτείνοντας μία συνθήκη στην οποία οι μαθητές θα είναι υπεύθυνοι για την πρόδό τους (Καμπουρίδης, 2002). Συνεπώς, το σχολείο μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα κοινωνικό σύστημα, απαρτιζόμενο από υποσυστήματα. Ως υποσυστήματα μπορούν να οριστούν οι μαθητές, οι γονείς, ο σύλλογος διδασκόντων ή το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Τα διαφορετικά μέλη της σχολικής μονάδας επιδιώκουν την πραγμάτωση στόχων, διαφορετικών για κάθε ένα, στηρίζονται στη μεταξύ τους σχέση και αποτελούν συστατικά στοιχεία μία ορισμένης ιεραρχίας. Το σχολείο επηρεάζει και επηρεάζεται από το εξωτερικό του περιβάλλον, με αποτέλεσμα να αποτελεί ένα ανοιχτό κοινωνικό σύστημα, με ιδιαίτερη ταυτότητα, το οποίο λειτουργεί κάτω από ένα ορισμένο νομοθετικό πλαίσιο. Τα σύνορα του σχολείου με το υπόλοιπο περιβάλλον είναι διαπερατά και έτσι διευκολύνεται η αλληλεπίδραση με το περιβάλλον (Καμπουρίδης, 2002). Επομένως, η σχολική μονάδα και τα επιμέρους υποσυστήματά της επικοινωνούν, ανταλλάσσουν πληροφορίες, συνεργάζονται, συλλειτουργούν, αλληλοεξαρτώνται κι αλληλοεπηρεάζονται με στόχο να πετύχουν τους σκοπούς της εκπαίδευσης.

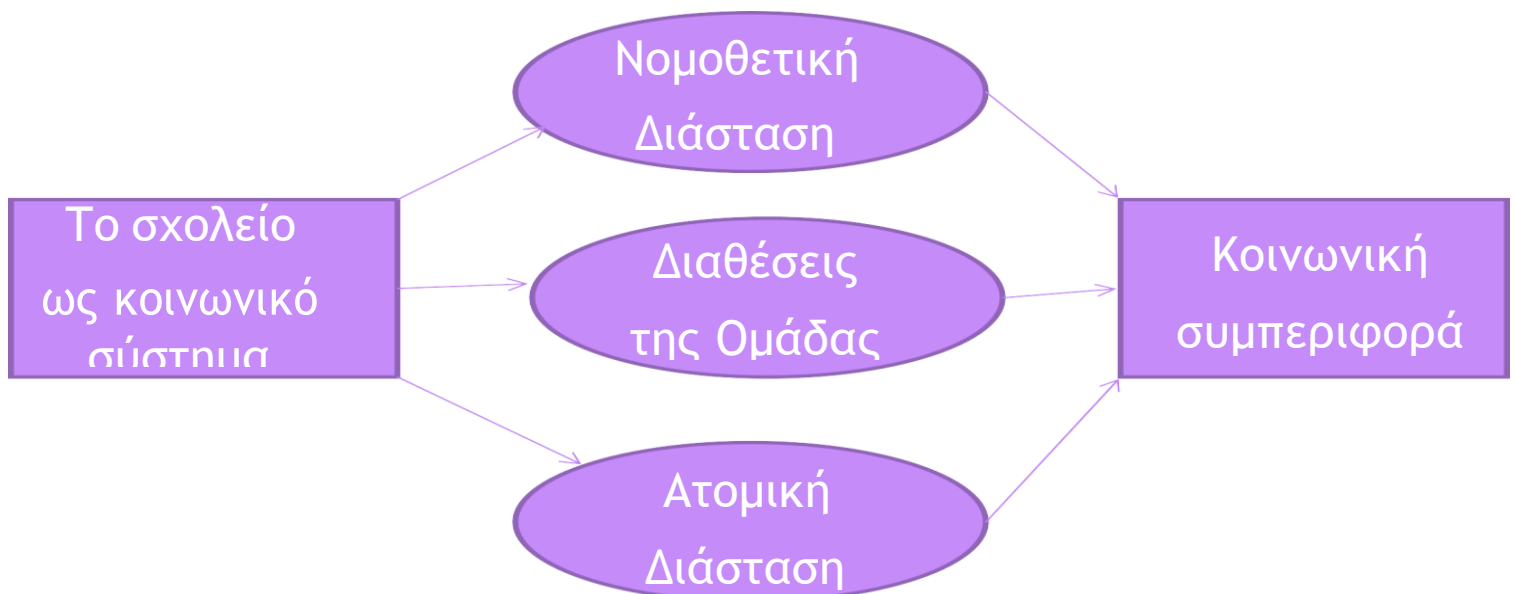
2.1.1 Η Συστηματική Προσέγγιση της Σχολικής Μονάδας

Το 1957 οι Getzel και Guba δημιούργησαν το βασικό μοντέλο των σχολικών μονάδων. Αρχικά, οι Getzel και Guba όρισαν το σχολείο ως ένα κοινωνικό σύστημα με συγκεκριμένα

χαρακτηριστικά, ρόλους και προσδοκίες, το οποίο λειτουργεί ως ένας θεσμός με στόχο την κοινωνικοποίηση (Flynn, 2007). Το μοντέλο βασίζεται στην παρατήρηση ότι η συμπεριφορά κάθε μέλους είναι συνάρτηση δύο παραγόντων (Καμπουρίδης, 2002):

- Του νομοθετικού πλαισίου που διέπει την λειτουργία του οργανισμού.
- Της προσωπικής ή ατομικής διάστασης που διακρίνει κάθε σχολική μονάδα.

Το νομοθετικό πλαίσιο καθορίζει τον ρόλο του ατόμου μέσα στη σχολική μονάδα καθώς και τις προσδοκίες της κοινωνίας για τον ρόλο του, ενώ η ατομική ή προσωπική διάσταση του σχολείου είναι συνυφασμένη με τις προσωπικότητες των ατόμων, τις

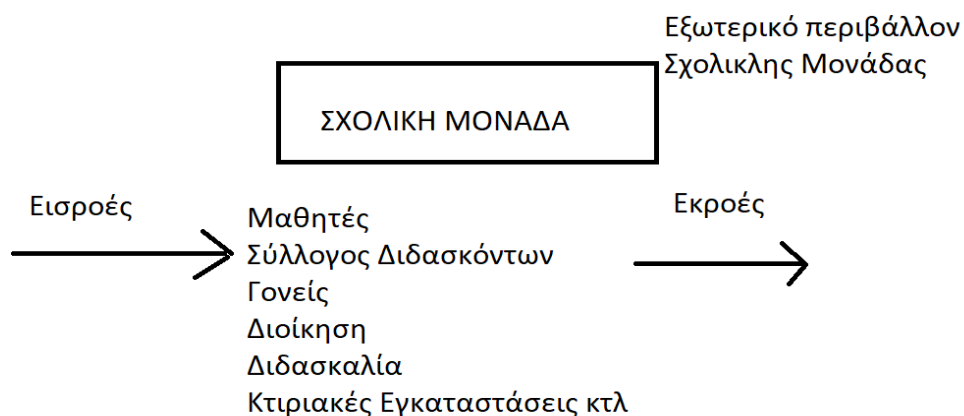
Εικόνα 1:Το μοντέλο του κοινωνικού συστήματος των Getzel και Guba

διαθέσεις του, τους στόχους και τις προσδοκίες του, τις ανάγκες του. Όλα τα παραπάνω βοηθούν το άτομο να προσαρμόζεται στο περιβάλλον (Καμπουρίδης, 2002). Συνεπώς, η συμπεριφορά του κάθε ατόμου στη σχολική μονάδα είναι συνάρτηση του ρόλου που ασκεί και της προσωπικότητάς του. Παρακάτω παρατίθεται το μοντέλο των Getzel και Guba της σχολικής μονάδας ως κοινωνικό σύνολο, όπως αυτό δημιουργήθηκε από τον Καμπουρίδη στο βιβλίο «Οργάνωση και Διοίκηση Σχολικών Μονάδων» (2019). Στο σχήμα αναφέρεται μία ακόμα μεταβλητή, οι «διαθέσεις της ομάδας», οι οποίες παίζουν καθοριστικό ρόλο στην συμπεριφορά των ατόμων και καθορίζουν αντίστοιχα και το κλίμα της ομάδας.

Αν θεωρηθεί ότι το σχολείο αποτελεί ένα κοινωνικό σύστημα, ανοιχτό ως προς τις επιρροές από και προς τον εξωτερικό περιβάλλον, τότε είναι βέβαιο ότι οι συνεχείς

μεταβολές του εξωτερικού περιβάλλοντος θα επηρεάζουν το διδακτικό ή βοηθητικό προσωπικό της σχολικής μονάδας και έτσι κατά συνέπεια και τους ίδιους τους μαθητές. Τα επιμέρους υποσυστήματα, δηλαδή, δέχονται συνεχώς επιρροές από το εξωτερικό περιβάλλον, οι οποίες ονομάζονται εισροές. Από την άλλη, τα υποσυστήματα αυτά επηρεάζονται και αλληλοεπιδρούν και μεταξύ τους. Σε ένα συστημικό μοντέλο, επηρεάζοντας τη συμπεριφορά ενός εκπαιδευτικού σε σχέση με τους μαθητές, τότε αυτόματα αλλάζει, τόσο η συμπεριφορά του εκπαιδευτικού όσο και των μαθητών, κάτι που μπορεί να προκαλέσει μεγάλη αναστάτωση στη μεταξύ τους σχέση (Μητροπούλου, 2021). Στη συνέχεια, ακόμα και η ίδια η σχολική μονάδα έχει τη δυνατότητα να διαμορφώσει και να επηρεάσει το εξωτερικό της περιβάλλον, το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο ανήκει. Στην περίπτωση αυτήν, κάνουμε λόγο για εκροές. Σύμφωνα με τα παραπάνω λοιπόν, συμπεραίνεται ότι υπάρχει μία δυναμική αλληλεπίδραση μεταξύ των υποσυστημάτων της σχολικής μονάδας, η οποία χαρακτηρίζεται από ποικιλία μορφών και σχημάτων, υπηρεσιακές δομές και άτομα με δυναμικές σχέσεις μεταξύ τους, τα οποία ανταλλάσσουν εμπειρίες, λαμβάνουν αποφάσεις και επικοινωνούν (Καμπουρίδης, 2002). Το δυναμικό αυτό σύστημα συνιστά και την ιδιαιτερότητα των σχολικών μονάδων ως κοινωνικά συστήματα. Συνεπώς, η σχολική μονάδα αποτελεί ένα κοινωνικό σύστημα, ανοιχτό ως προς τις επιρροές που δέχεται, δυναμικό ως προς τις αλλαγές μέσα σε αυτό και πολύπλοκο ως προς τα υποσυστήματά του και τις μεταξύ τους σχέσεις.

Στο παρακάτω σχήμα περιγράφεται η σχολική μονάδα ως ανοιχτό κοινωνικό σύστημα:

2.2 Ο θεσμός της οικογένειας ως πρώτο κοινωνικό σύστημα

Η οικογένεια αποτελεί ένα σύνολο ανθρώπων που συνδέονται μεταξύ τους με τον δεσμό του αίματος και από εκεί πηγάζει η αμοιβαιότητα αισθημάτων των μελών της και η ανάγκη προστασίας των πιο ανίσχυρων από τα πιο δυνατά μέλη (Διώτη, Γιαννοπούλου, 2010). Από τη γέννησή του ατόμου, ο θεσμός της οικογένειας είναι το πρώτο σύστημα στο οποίο ανήκει και από το οποίο επηρεάζεται πιο άμεσα, καθώς αποτελεί το πρωταρχικό κύτταρο στην οργάνωση της κοινωνικής ζωή (Σύγχρονη Ελληνική Οικογένεια: Μορφές Προβλήματα και Προοπτικές).

Η οικογένεια ως ένας κοινωνικός θεσμός, αποτελεί ένα βασικό κοινωνικό σύστημα, καθώς «δεν περιλαμβάνει απλώς τα μέλη, αλλά και τις αλληλεπιδράσεις και τις διεργασίες μεταξύ των μελών της οικογένειας, αλληλεπιδράσεις οι οποίες ξεπερνούν τη δραστηριότητα κάθε μέλους μεμονωμένα» (Διώτη, Γιαννοπούλου, σ. 2, 2010). Ιδιαίτερα στην περίπτωση της οικογένειας, η συμπεριφορά ενός ατόμου επηρεάζει άμεσα τη συμπεριφορά των υπόλοιπων ατόμων μέσα στην οικογένεια. Επίσης, κάθε μέλος διαθέτει τον ρόλο του και έτσι διαμορφώνεται η ιεραρχία μέσα στο κοινωνικό σύστημα της οικογένειας. Ως προς τις εισροές τους, οι οικογένειες ως συστήματα δεν είναι όσο ανοιχτά, όσο οι σχολικές μονάδες, καθώς δεν επιτρέπουν πάντα την εισροή πληροφορίας από τον έξω κόσμο. Η οικογένεια μπορεί να δέχεται πληροφορίες από το περιβάλλον, να επηρεάζεται, να προσαρμόζεται στις αλλαγές και να υιοθετεί νέες εμπειρίες. Από την άλλη, η οικογένεια ως θεσμός μπορεί να απομονώνεται από εξωτερικές επιδράσεις, διατηρώντας μία κλειστή στάση (Διώτη & Γιαννοπούλου, 2010). Η οικογένεια ως κοινωνικό σύστημα έχει ανάγκη τη σταθερότητα, την ασφάλεια και την ισορροπία. Για την σωστή κοινωνική ένταξη του ατόμου, την κοινωνικοποίησή του, την καλή ψυχολογική του κατάσταση και την επαγγελματική και προσωπική του εξέλιξη, απαραίτητη προϋπόθεση είναι αρμονική συνύπαρξη των διαφορετικών συστημάτων στα οποία ανήκει, η συνεργασία τους και η ταύτιση ως προς τις απόψεις και τις στάσεις τους. Για τον λόγο αυτόν, είναι αναγκαίο να διερευνηθεί η σχέση μεταξύ της οικογένειας και του σχολείου ως τα πιο σημαντικά κοινωνικά συστήματα στα οποία ανήκει ένα άτομο, συγκεκριμένα ένα παιδί.

2.3 Σχέση Σχολείου-Οικογένειας: Θεωρητικά Μοντέλα

Η οικογενειακή και σχολική ζωή συναρθρώνουν έναν ενιαίο χώρο, με σημείο τομής το κοινό τους ενδιαφέρον για το παιδί. Η ανάπτυξη και τα καλώς νοούμενα συμφέροντα των παιδιών απασχολούν τόσο τους γονείς, όσο και τους δασκάλους (Γεωργίου, 2011). Για αυτόν τον λόγο, είναι προφανές ότι η καλή συνεργασία αυτών των δύο ιδρυμάτων είναι προς όφελος των παιδιών. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία επίσης, η καλή συνεργασία συμβάλλει και στην επιτυχή σχολική επίδοση των μαθητών στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη τους και στην πρόληψη και αντιμετώπιση δυσκολιών προσαρμογής (Παπαδοπούλου, 2021). Το ζήτημα της σωστής συνεργασίας μεταξύ γονέων και σχολείου, καθώς και η συμμετοχή των γονέων στη σχολική ζωή έχει απασχολήσει για πολλά χρόνια ερευνητές, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν διάφορα θεωρητικά μοντέλα.

Η έρευνα σχετικά με τη σχέση σχολείου-οικογένειας συνδέθηκε με τη συστημική προσέγγιση του σχολείου. Συγκεκριμένα, το 1978 η Sara Lawrence-Lightfoot έκανε λόγο για πρώτη φορά για την ως τότε αποτυχία του σχολείου να εμπλέξει το οικογενειακό περιβάλλον στη σχολική δράση, αλλά και την αποτυχία της οικογένειας να διεκδικήσει την ενεργή παρουσία και συμμετοχή στην εκπαίδευση των παιδιών (Μασούρου, 2012). Από την άλλη, ο Urie Bronfenbrenner (1979) έθεσε για πρώτη φορά τις βάσεις για συστημική προσέγγιση του σχολείου, δημιουργώντας το «βιο-οικοσυστημικό μοντέλο» το οποίο επέτρεψε και την πληρέστερη ανάλυση των πολύπλοκων ζητημάτων που ανακύπτουν στις σχέσεις σχολείου-οικογένειας (Μασούρου, 2012). Στη συνέχεια, ο Fehrmann και οι συνεργάτες του (1987) συμπέραναν ότι η ενεργή εμπλοκή των γονέων στη σχολική πραγματικότητα συμβάλλει και στη βελτίωση των βαθμών των μαθητών. Τέλος, αναλυτικότερα με το θέμα ασχολήθηκε η Epstein (1995) ορίζοντας τις τρεις σφαίρες επιρροής του ατόμου, την οικογένεια, την κοινότητα και το σχολείο. Σε έρευνες που πραγματοποιήθηκαν αργότερα, έγιναν αναφορές για τους λόγους που η σχέση μεταξύ των δύο πλευρών δεν είναι καλές και πώς αυτό επηρεάζει την επίδοση των μαθητών. Συγκεκριμένα, ο Jonson (1999) διαπίστωσε ότι πολλές φορές οι γονείς αποφεύγουν να επικοινωνούν με το σχολείο του παιδιού τους καθώς αισθάνονται άβολα ή ότι τα ενδιαφέροντά τους δε θα εισακουστούν άμεσα, λόγω φόρτου εργασίας των δασκάλων. Είναι σημαντικό όμως να αναφερθεί ότι η βιβλιογραφία επισημαίνει την αναγκαιότητα για συνεργασία και εμπιστοσύνη των δύο πλευρών, καθώς

μοιράζονται την ευθύνη για την εκπαίδευση των μαθητών και την προετοιμασία για ενηλικίωση (Καραμήτσα, 2018).

Στο σημείο αυτό είναι αναγκαίο να παρατεθούν τα θεωρητικά μοντέλα που έχουν αναπτυχθεί από μελετητές τα τελευταία χρόνια, σχετικά με τη σχέση οικογένειας και σχολείου:

1. Το Σταδιακό Μοντέλο

Το σταδιακό μοντέλο αποτελεί ίσως και το πρώτο ιστορικά που οριοθέτησε τη σχέση σχολείου και σπιτιού. Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό, η ευθύνη της ανάπτυξης του παιδιού ξεκινά πρώτα από την οικογένεια και στη συνέχεια από το σχολείο και τέλος από το ίδιο το άτομο (Γεωργίου, 2011). Βασικό μειονέκτημα του Σταδιακού μοντέλου είναι ότι δεν προνοεί ούτε επιτρέπει την αλληλεπίδραση μεταξύ οικογένειας και σχολείου, αλλά απλώς υποθέτει πως θα γίνει παράδοση της κύριας ευθύνης από την πρώτη στη δεύτερη όταν έρθει το πλήρωμα του χρόνου (Γεωργίου, 2011).

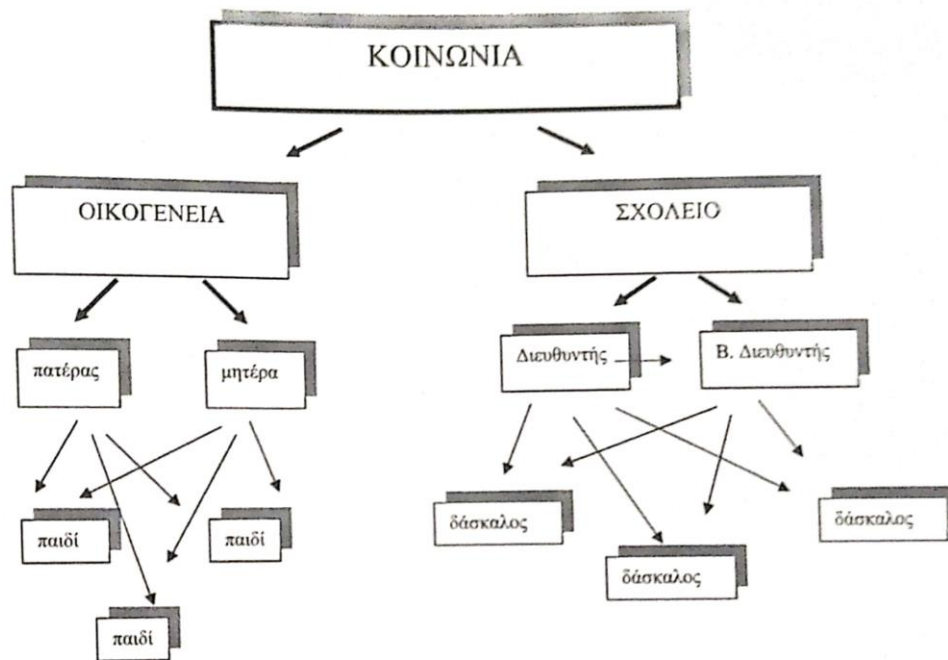

Εικόνα 3: Το Σταδιακό Μοντέλο (Πηγή: Γεωργίου, 2011)

2. Το Οργανισμικό Μοντέλο

Το οργανισμικό μοντέλο βασίστηκε στις ιδέες των κοινωνιολόγων Weber (1947) και Parsons (1959) για να περιγράψουν τη δομή και λειτουργία παραγωγικών οργανισμών. Σύμφωνα λοιπόν με αυτό το μοντέλο, οι διάφοροι οργανισμοί ή ομάδες λειτουργούν πιο αποτελεσματικά όταν ενεργούν αυτόνομα και ανεξάρτητα (Γεωργίου, 2011). Για τον λόγο

αυτόν, οι ιεραρχικές δομές που απαρτίζουν έναν οργανισμό ή ομάδα θα πρέπει να έχουν ξεκάθαρες αρμοδιότητες. Η καθημερινή λειτουργία του σχολείου έχει επηρεαστεί από το μοντέλο αυτό. Όπως όμως και το σταδιακό μοντέλο, έτσι και το οργανισμικό, δεν ενθαρρύνει την επικοινωνία μεταξύ της οικογένειας και του σχολείου και επικεντρώνεται στους ξεχωριστούς ρόλους και αρμοδιότητες που διαθέτουν. Έτσι το χάσμα μεταξύ των δύο πλευρών ευρύνεται (Γεωργίου, 2011).

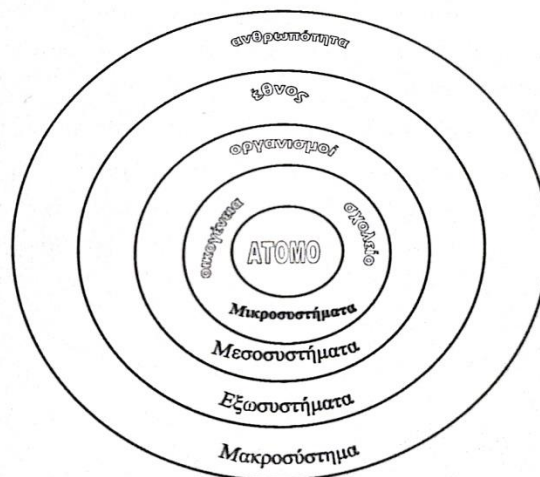
Εικόνα 4: Το Οργανισμικό Μοντέλο των Weber και Parsons (Πηγή. Γεωργίου 2011).

3. Το Οικοσυστημικό Μοντέλο

Το Οικοσυστημικό Μοντέλο, βασισμένο στην αντίληψη ότι το σχολείο αποτελεί ένα αυτόνομο κοινωνικό σύστημα, παρουσιάστηκε, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, από τον Bronfenbrenner (1979). Συγκεκριμένα, αναφέρει ότι το άτομο ανήκει ταυτόχρονα σε διαφορετικά υποσυστήματα, τα οποία επηρεάζονται, άλλα περισσότερο, άλλα λιγότερο (Γεωργιάδης, 2011). Κατά συνέπεια, η ανάπτυξη και η εξέλιξη του ατόμου λαμβάνει χώρα μέσα στο γενικότερο πλαίσιο ενός συστήματος αλληλεπιδράσεων, οι οποίες καταλήγουν

να συγκροτούν το περιβάλλον του (Μασούρου, 2012). Τα υποσυστήματα, σύμφωνα με τον Bronfenbrenner μπορούν να χωριστούν στις εξής κατηγορίες:

- Τα μικροσυστήματα, τα οποία αποτελούν το εγγύτερο περιβάλλον του παιδιού (φίλοι, παρέες, οικογένεια) και χαρακτηρίζονται από καθορισμένες σχέσεις μεταξύ των μελών, άμεση επικοινωνία και μία άτυπη χωρίς επισημότητες λειτουργία.
- Τα μεσοσυστήματα, δηλαδή τις επιμέρους σχέσεις και διασυνδέσεις μεταξύ των μικροσυστημάτων (σχέση σχολείου οικογένειας, σχέση οικογένειας εκκλησίας κα).
- Τα εξωσυστήματα, στα οποία το άτομο δεν εμπλέκεται άμεσα, δε συμμετέχει ενεργά, αλλά έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν τις συνθήκες ενός μικροσυστήματος (διαταραχές στο περιβάλλον εργασίας του γονιού.)
- Τα μακροσυστήματα, τα οποία αποτελούν το εξωτερικό περιβάλλον που καθορίζει σε γενικό επίπεδο τις αποφάσεις που θα ληφθούν στα ενδιάμεσα συστήματα.
- Τα χρονοσυστήματα, τα οποία αποτελούν ένα τρόπο μετάβασης από μία κατάσταση σε μία άλλη.

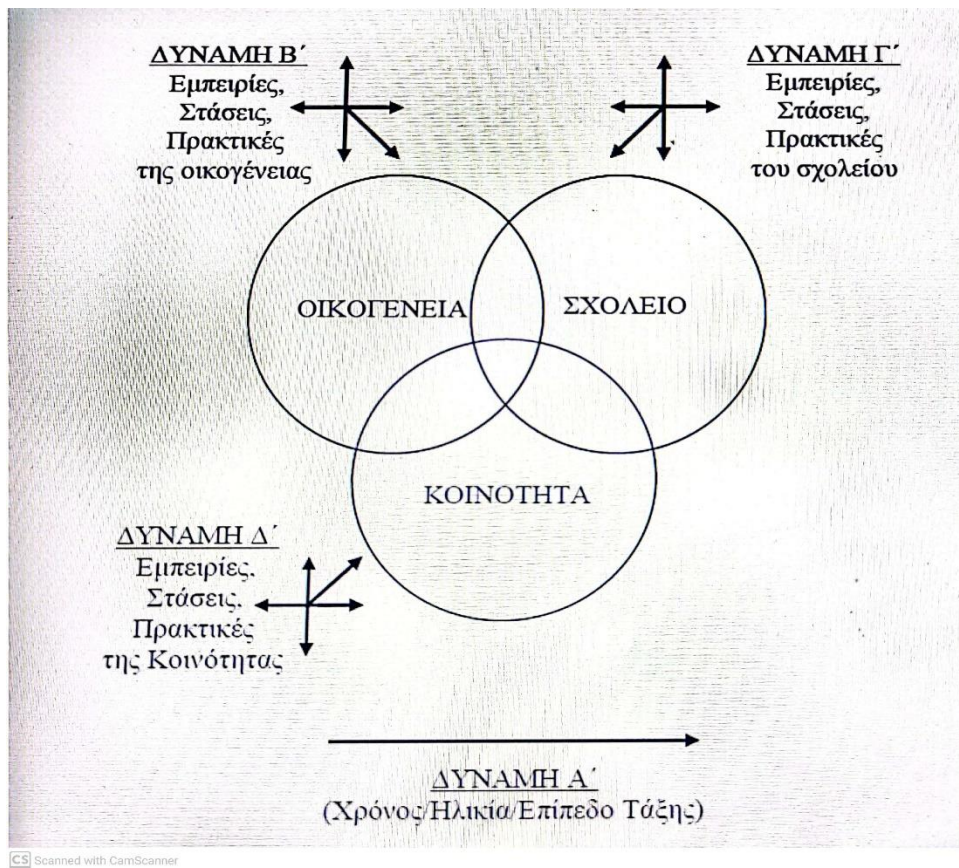

Εικόνα 5:Το Οικοσυστημικό Μοντέλο (Πηγή: Γεωργίου, 2011)

4. Το Σφαιρικό Μοντέλο

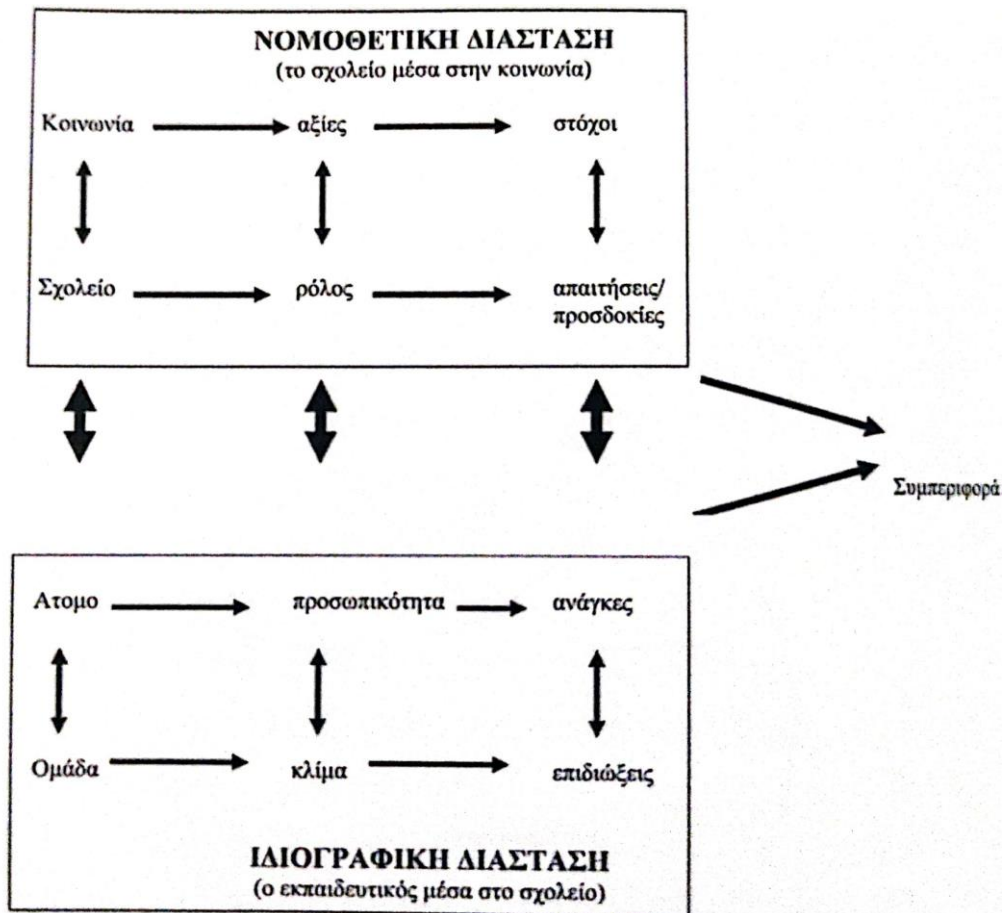
Το σφαιρικό μοντέλο, ή το μοντέλο αλληλεπικαλυπτόμενων σφαιρών δημιουργήθηκε από την Epstein (1987) και εστιάζει στην αλληλοσυμπλήρωση των θεσμών της οικογένειας και του σχολείου. Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο, σχολείο και οικογένεια βρίσκονται σε διαρκή αλληλεπίδραση, με σκοπό την υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας των μαθητών από συνεταιίρους γονείς και δασκάλους (Μασούρου, 2012). Το μοντέλο αποσκοπεί στην αρμονική συμβίωση των δύο πλευρών, οι οποίες αποτελούν δύο διαφορετικές σφαίρες, με σημείο τομής το παιδί. Μία τρίτη σφαίρα αποτελεί και η κοινότητα. Συνεπώς, οι τρεις σφαίρες πλησιάζουν και απομακρύνονται η μία από την άλλη ανάλογα με τις δυνάμεις που ασκούνται πάνω τους και ρυθμίζουν τις κινήσεις τους (Γεωργίου, 2011). Μερικές δυνάμεις, σύμφωνα με τον Epstein, αποτελούν η ηλικία των μαθητών, οι στάσεις των δασκάλων, ο βαθμός ευαισθητοποίησης της κοινότητας σε θέματα εμπλοκής γονέων. Ιδιαίτερη βάση δίνεται στη βαθμίδα μάθησης του παιδιού, δηλαδή στην τάξη στην οποία φοιτά. Συγκεκριμένα, η Epstein ανέφερε ότι ανάλογα με την ηλικία, αλλάζει και ο βαθμός επικάλυψης των σφαιρών, δηλαδή η αλληλεπίδραση μεταξύ των τριών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το γεγονός ότι η εμπλοκή των γονέων στη μαθησιακή διαδικασία και η αλληλεπίδρασή τους με το σχολικό περιβάλλον παρουσιάζεται λιγότερο έντονα σε βρεφική ηλικία, καθώς το σχολείο τότε δεν αποτελεί μέρος της ζωής του παιδιού (Μπόνια, 2010). Από την άλλη, εντονότερη είναι η αλληλεπίδραση σε προσχολική ηλικία ή στις πρώτες τάξεις του δημοτικού, διότι σε αυτές τις τάξεις είναι οι γονείς πιο κοντά στο σχολείο. Στη συνέχεια, παρατηρείται αποδυνάμωση στις σφαίρες, όσο οι μαθητές ανεβαίνουν σε σχολική βαθμίδα. Ο λόγος για αυτή την αλλαγή ίσως να είναι η αίσθηση των γονέων, όσο οι μαθητές μεγαλώνουν, ότι δεν έχουν τις γνώσεις ή τα εφόδια να συμβάλλουν περισσότερο στη σχολική ζωή, ή ο φόβος τους για την αντίδραση των παιδιών τους (Μπόνια, 2010). Ένας άλλος παράγοντας που επηρεάζει τη σχέση μεταξύ των σφαιρών είναι οι απόψεις και οι στάσεις των γονέων, αλλά και οι στάσεις των εκπαιδευτικών. Συνεπώς, η στάση και οι απόψεις των δύο πλευρών ενθαρρύνουν ή εμποδίζουν αντίστοιχα την αλληλεπίδρασή τους. Ως τελευταία δύναμη, αναφέρεται και η στάση της κοινότητας, της τρίτης δηλαδή σφαίρας, καθώς αυτή έχει τη δυνατότητα να εμποδίσει ή να ενθαρρύνει τη συμμετοχή των γονέων σε αθλητικές δραστηριότητες (Γεωργίου, 2011).

Εικόνα 6: Σφαιρικό Μοντέλο (Πηγή: Μπόνια, 2010)

5. Το Κοινωνικό Μοντέλο

Το κοινωνικό μοντέλο, ή το μοντέλο κοινωνικών συστημάτων, δημιουργήθηκε από τους Guba και Getzels (1957) και χωρίζεται σε δύο διαστάσεις, τη νομοθετική και την ιδιογραφική, οι οποίες λειτουργούν παράλληλα και αλληλοεπηρεάζονται (Γεωργίου, 2011). Όπως αναλύθηκε και προηγουμένως, η νομοθετική διάσταση εξετάζει τη λειτουργία του οργανισμού στην κοινωνία και η ιδιογραφική λειτουργία περιγράφει τη θέση του ατόμου σε έναν οργανισμό (εκπαιδευτικός μέσα σε ένα σχολείο). Οι δύο αυτές διαστάσεις έχουν σημεία τομής και η συσχέτισή τους παράγει τη συμπεριφορά του ατόμου (Γεωργίου, 2011). Το μοντέλο αυτό δείχνει πώς ένα άτομο μπορεί να προσαρμόζεται στο περιβάλλον, και πώς τα κοινωνικά συστήματα μπορούν, σε στιγμές αβεβαιότητας, να αντιδρούν, δημιουργώντας μηχανισμούς άμυνας (Καμπουρίδης, 2002).

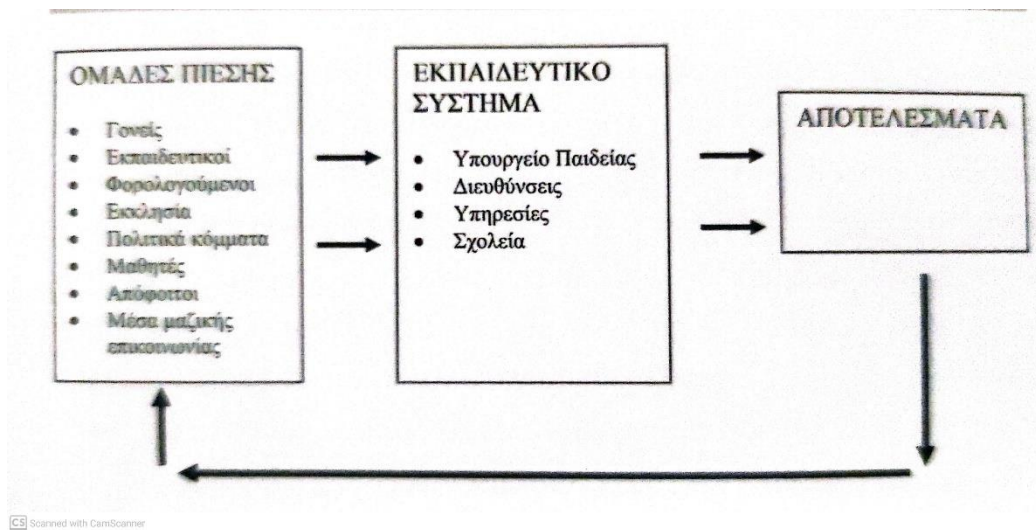
CS Scanned with CamScanner

Εικόνα 7: Το Κοινωνικό Μοντέλο (Πηγή: Γεωργίου, 2011)

6. Πολιτικό Μοντέλο

Το μοντέλο πολιτικών συστημάτων συντάχθηκε από τον Easton (1965) και εξηγεί τις συναλλαγές που αναπτύσσονται μεταξύ διαφορετικών οργανισμών και οργανωμένων αλληλεξαρτώμενων ομάδων. Ο Easton κάνει λόγο για διαφορετικές πιέσεις ή απαιτήσεις που εισέρχονται σε ένα περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να είναι είτε εσωτερικές (από το ίδιο το σύστημα), είτε εξωτερικές (από το άτομο) και χρίζουν άμεσης λύσης (Easton, 1965). Πέρα από τις απαιτήσεις όμως, οι διάφορες ομάδες παρέχουν και βοήθεια σε ένα σύστημα, δημιουργώντας σχέση αλληλεξάρτησης και αλληλοϋποστήριξης (Γεωργίου, 2011). Το πολιτικό μοντέλο του Easton εφαρμόζεται στο εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο δέχεται

πιέσεις από τους γονείς, την κοινωνία, το εξωτερικό περιβάλλον κα, αλλά τροφοδοτείται και από όλα αυτά τα εξωτερικά συστήματα. Επιπρόσθετα, οι αποφάσεις που θα παρθούν μέσα στο εγγύτερο περιβάλλον του σχολείου, επηρεάζουν τη ζωή των οικογενειών. Σε μία πιο ευρεία προσέγγιση, οι αποφάσεις του Υπουργείου Παιδείας επηρεάζουν όλη την κοινωνία (Γεωργίου, 2011). Συνεπώς, τα δύο συστήματα οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη το ένα τη θέση του άλλου για τη διαμόρφωση πολιτικής. Σύμφωνα λοιπόν με τον Easton, η επικοινωνία είναι ένας βασικός μηχανισμός για την εξάλειψη της κοινωνικής έντασης, αλλά αυτό προϋποθέτει την άμεση ανταπόκριση των συστημάτων σε παρορμήσεις.

Εικόνα 8: Το Πολιτικό Μοντέλο (Πηγή: Γεωργίου, 2011)

7. Μοντέλο Σχέσεων των Ryan και Adams

Το μοντέλο σχέσεων των Ryan και Adams (1995) στηρίζεται σε συστημικό προσανατολισμό, εστιάζοντας στο παιδί-μαθητή ως μέλος του άμεσου οικογενειακού περιβάλλοντος. Το παιδί-μαθητής, η οικογένεια και οι διαπροσωπικές σχέσεις τους επηρεάζουν τη σχολική επίδοσή του, αλλά και τη θέση του στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο τοποθετείται (Ζηλιασκοπούλου). Τα συστήματα των σχέσεων και οι παράμετροι ανάλογα με την εγγύτητα επίδρασης που έχουν στη συμπεριφορά και στην επίδοση του παιδιού ιεραρχούνται σε έξι επίπεδα, με το παιδί να αποτελεί τη βάση του (Καραγιώργου, 2020). Κάθε επίπεδο περιλαμβάνει και ένα σύνολο από μεταβλητές και αντιπροσωπεύεται

από έναν αριθμό που υποδηλώνει και την απόσταση μεταξύ τους. Κατά συνέπεια, κάνουμε λόγο για τα εξής επίπεδα (Καραγιώργου, 2020):

- Μηδενικό Επίπεδο: σχολική επίδοση και συμπεριφορά μαθητή.
- Πρώτο Επίπεδο: χαρακτηριστικά προσωπικότητας μαθητή.
- Δεύτερο Επίπεδο: εμπλοκή γονέων σε σχολικές δραστηριότητες.
- Τρίτο Επίπεδο: αλληλεπίδραση γονέων και παιδιών σε εξωσχολικές δραστηριότητες.
- Τέταρτο Επίπεδο: αλληλεπίδραση μεταξύ των μελών της οικογένειας (επικοινωνία, συνεργασία, συνοχή, επιθετικότητα).
- Πέμπτο Επίπεδο: προσωπικότητα γονέων, προσδοκίες για τη σχολική επίδοση των παιδιών και στάση απέναντι στην εκπαίδευση.
- Έκτο Επίπεδο: εξωτερικό περιβάλλον οικογένειας, κοινωνικές, πολιτισμικές ή οικονομικές συνθήκες.

Το παραπάνω μοντέλο εστιάζει απόλυτα στο παιδί και τις διαπροσωπικές σχέσεις με τους γύρω του. Αντίστοιχα, τόσο η προσωπικότητα όσο και η επίδοση του παιδιού επηρεάζουν και τις παραπάνω παραμέτρους-επίπεδα, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό.

Εικόνα 9: Μοντέλο Ryan και Adams (Πηγή: Καραμπά. 2019)

Συμπερασματικά, όλα τα παραπάνω μοντέλα περιγράφουν τη σχέση μεταξύ οικογένειας και σχολείου με διαφορετικό τρόπο. Επικεντρώνοντας την προσοχή ιδιαίτερα στα πιο πρόσφατα μοντέλα, παρουσιάζεται αλληλεξάρτηση μεταξύ της οικογένειας και του σχολείου και τονίζεται η ανάγκη για συνεργασία τους. Τα μοντέλα αυτά βοηθούν στην

κατανόηση της αντίληψης ότι το σχολείο αποτελεί ένα κοινωνικό σύστημα και την ανάγκη για αμοιβαία συνεργασία του με τον θεσμό της οικογένειας.

2.4 Επικοινωνία

Η Επικοινωνία (Communication) αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινής ζωής των ανθρώπων και λειτουργεί ως βασικό συστατικό για τη δημιουργία ανθρωπίνων σχέσεων. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, η επικοινωνία ξεκίνησε αρχικά αποκλειστικά με τον προφορικό λόγο (Ζήρου, 2020). Με τους αιώνες, και με τις αλληπάλληλες εφευρέσεις και ανακαλύψεις, όπως το ραδιόφωνο, η τυπογραφία και το τηλέφωνο, η επικοινωνία απέκτησε διαφορετικές διαστάσεις.

Αν θα έπρεπε να οριστεί η επικοινωνία ως έννοια, θα μπορούσε κανείς να πει ότι αποτελεί «την ανταλλαγή μηνυμάτων μεταξύ δύο ή περισσότερων ανθρώπων με άμεσο αποτέλεσμα τη δημιουργία σχέσεων» (Ζήρου, 2020, σ. 29). Ο Cooley (1909) αναφέρει χαρακτηριστικά ότι η επικοινωνία είναι ουσιαστικά ένας «μηχανισμός» ανταλλαγής μηνυμάτων, ενώ ο Σαΐτης (2011) επισημαίνει ότι η επικοινωνία συνδέεται άμεσα με τις ανθρώπινες σχέσεις.

Για έναν οργανισμό, η επικοινωνία είναι απαραίτητη, γιατί ενσωματώνει σε αυτόν τις διοικητικές λειτουργίες και οδηγεί σε καλές σχέσεις μεταξύ των μελών του και στη γενικότερη αποτελεσματικότητα και επιτυχία του (Τσιαφίλη, 2017). Για έναν οργανισμό όπως το σχολείο, ο ρόλος της επικοινωνία είναι ιδιαίτερα σημαντικός, καθώς οι μετέχοντες είναι υποχρεωμένοι να βρίσκονται σε συνεχή διαδικασία συνεργασίας (Αθανασίου, 2020). Οι αναφερόμενοι ως μετέχοντες, οι δάσκαλοι, οι μαθητές, οι γονείς, ο διευθυντής και τα λοιπά διοικητικά όργανα, οφείλουν να έχουν την ικανότητα να επικοινωνούν μεταξύ τους σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία και να έχουν μια ουσιαστική σχέση, με σκοπό την γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών (Αθανασίου, 2020).

Εξετάζοντας συγκεκριμένα την σχέση και την επικοινωνία μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών, γίνεται λόγος για «πομπό» και «δέκτη». Το σχολείο μπορεί να αποτελεί και τον πομπό και τον δέκτη, συμμετέχοντας ενεργά στη διαδικασία της επικοινωνίας. Επιπλέον, η επικοινωνία μέσα στο σχολείο μπορεί να είναι λεκτική, μέσω του προφορικού ή γραπτού λόγου, ή μη λεκτική, μέσω χειρονομιών ή εκφράσεων προσώπων (Αθανασίου, 2020). Ένας άλλος διαχωρισμός της επικοινωνίας στο σχολείο είναι και ο διαχωρισμός σε επίσημη και ανεπίσημη ή ανάλογα με το περιβάλλον που εκτυλίσσεται εξωτερική και εσωτερική. Η

επίσημη προφορική επικοινωνία γίνεται με πρωτοβουλία του Διευθυντή ή κάποιου εκπαιδευτικού, όπως στην περίπτωση της επίδοσης βαθμολογίας (Αθανασίου, 2020). Είναι σημαντικό να συνυπάρχουν όλα τα είδη επικοινωνίας και να αλληλοσυμπληρώνονται, ώστε να αναπτύσσονται αρμονικά οι προσωπικές σχέσεις και να υπάρχει αρμονική συνεργασία μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών.

Οι πρακτικές επικοινωνίας μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών είναι ποικίλες. Είναι αναγκαίο ωστόσο, να επισημανθεί η ανάγκη για ουσιαστική και όχι επιφανειακή επικοινωνία μεταξύ των δύο πλευρών. Αρκετοί συγγραφείς έχουν επιχειρήσει να κατηγοριοποιήσουν τους τρόπους και τις μορφές επικοινωνίας μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών. Συγκεκριμένα, η Μυλωνάκου-Κεκέ (2009) αναφέρει ως τυπικές διαδικασίες τις παρακάτω (όπως αναφέρεται Τσιαφίλη, 2017):

- Προσκλήσεις σε συναντήσεις γονέων κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους
- Ανταλλαγή ενημερωτικών σημειωμάτων και τήρηση ημερολογίου
- Ενημέρωση για δραστηριότητες του σχολείου με σύντομο κείμενο που αποστέλλεται στους γονείς
- Κοινοποίηση θετικών ειδήσεων για το παιδί
- Πίνακας ανακοινώσεων αποκλειστικά για τους γονείς
- Δημιουργία εφημερίδας για τους γονείς
- Ενεργός συμμετοχή γονέων στις σχολικές εορτές
- Εκπαιδευτικά προγράμματα αποκλειστικά για γονείς
- Οργανωμένη συμμετοχή γονέων και μαθητών σε συλλογικές δράσεις του σχολείου
- Εθελοντικές ομάδες

Ως άτυπες διαδικασίες αναφέρονται επίσης οι παρακάτω (όπως αναφέρεται, Τσιαφίλη, 2017):

- Επισκέψεις γονέων στην τάξη
- Σύντομες συζητήσεις και ανταλλαγή απόψεων κατά τη διάρκεια σχολικών εκδηλώσεων
- Τηλεφωνική επικοινωνία
- Αυθόρμητη ανταλλαγή σημειωμάτων

- Ευκαιριακή παροχή βοήθειας από τους γονείς για την αντιμετώπιση τεχνικών προβλημάτων

Κεντρικό χαρακτηριστικό όλων των μορφών επικοινωνίας αποτελεί η δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης ανάμεσα στις δύο πλευρές. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να δημιουργήσουν κλίμα ζεστασιάς, εκδηλώνοντας ευαισθησία, ανοιχτή διάθεση, ευελιξία και διαθεσιμότητα (Γιαννακόπουλος, 2013). Όταν το σχολείο ζητά την εμπλοκή των γονέων, έχει παρατηρηθεί ότι και οι ίδιοι νιώθουν ασφάλεια και αντιλαμβάνονται καλύτερα τις ψυχικές δυσκολίες των παιδιών τους (Γιαννόπουλος, 2013). Ο Σαΐτης (2012) μάλιστα αναφέρει ότι το θέμα της επικοινωνίας του σχολείου με τους γονείς, αλλά και με το εξωτερικό περιβάλλον γενικότερα, βαραίνει την ηγεσία του σχολείου και συνεπώς τον ίδιο τον διευθυντή (όπως αναφέρεται, Τσιαφίλη, 2017).

Η επικοινωνία γονέων και εκπαιδευτικών μπορεί να συναντήσει διάφορα εμπόδια, με αποτέλεσμα τη δυσκολία πραγματοποίησής της. Συνήθως οι παράγοντες που δυσχεραίνουν την επικοινωνία μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών σχετίζονται με τις στάσεις τους, αλλά και με πρακτικούς λόγους (Γιαννακόπουλος, 2013). Τα προβλήματα σχετικά με τη στάση των γονέων αφορούν την έλλειψη εμπιστοσύνης, ή στοιχεία προσωπικότητάς τους, διαφορετικές αντιλήψεις, προκαταλήψεις ή έλλειψη αξιοπιστίας (Αθανασίου, 2020). Από την άλλη, οι πρακτικοί λόγοι σχετίζονται με την έλλειψη χρόνου, την κακή επιλογή χώρου και περιβάλλοντος. Γενικότεροι παράγοντες όπως η κοινωνική και οικονομική θέση της οικογένειας, οι ψυχολογικοί και κοινωνικοί περιορισμοί αποτελούν πολλές φορές τροχοπέδη στην επικοινωνία γονέων και εκπαιδευτικών (Αθανασίου, 2020).

Γενικότερα, παρατηρείται απουσία των γονέων στη σχολική καθημερινότητα, λόγω της μη ενεργής τους παρουσίας στον Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων. Αυτό οφείλεται και στην έλλειψη χρόνου, αλλά και στην έλλειψη διάθεσης από πλευράς των εκπαιδευτικών. Συχνά οι εκπαιδευτικοί δε δημιουργούν το κατάλληλο κλίμα για την ενεργό συμμετοχή των γονέων στο σχολείο και τη συχνότερη επικοινωνία τους, είτε γιατί δεν εμπιστεύονται τον τρόπο διαπαιδαγώγησης των παιδιών, είτε γιατί θεωρούν ότι η ανάμειξη των γονέων θα αμφισβητήσει την επαγγελματική τους ακεραιότητα (Αθανασίου, 2020).

Για να γεφυρωθεί το χάσμα ανάμεσα στις δύο πλευρές και να υπάρξει η καλύτερη συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογένειας ως δύο διαφορετικοί θεσμοί, πρέπει το σχολείο να οργανώνει συχνές μικρές συναντήσεις μεταξύ των δύο πλευρών, ώστε να δημιουργηθεί μία σχέση συνεργασίας. Μια διαρκής αλληλεπίδραση θα βοηθήσει στην εξάλειψη των δυσκολιών (Γιαννακόπουλος. 2013). Σε αυτές τις συναντήσεις θα πρέπει να υπάρχει θετική στάση και από τις δύο πλευρές, με τον εκπαιδευτικό να προσφέρει τη γνώμη του ως ειδήμων με σεβασμό προς το οικογενειακό περιβάλλον.

Η επικοινωνία μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την γνωστική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να χρησιμοποιήσουν ποικίλους τρόπους προσέγγισης προς την οικογένεια, μέχρι να βρουν τον πιο κατάλληλο τρόπο επικοινωνίας με τους γονείς. Από την άλλη, και οι γονείς θα πρέπει να ενθαρρύνουν τη διαδικασία αυτή. Περισσότερα για την στάση των εκπαιδευτικών και τη γονική εμπλοκή, θα αναφερθούν παρακάτω.

2.5 Η Γονική εμπλοκή

Η γονική εμπλοκή (parental involvement) δεν είναι εύκολο να οριστεί, καθώς θα πρέπει να ληφθούν υπόψη διάφοροι παράμετροι. Πολλοί ερευνητές έχουν προσπαθήσει να ορίσουν την έννοια της γονικής εμπλοκής. Οι Fan και Chen (2001) συγκεκριμένα αναφέρουν ότι ως γονική εμπλοκή ορίζεται η ενασχόληση των γονέων σε δραστηριότητες που αφορούν την εκπαίδευση, την επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς, τη συμμετοχή σε εκδηλώσεις του σχολείου, ακόμα και τις προσδοκίες των ίδιων για την επίδοση των παιδιών τους (Σταυρίδου, 2015). Μία άλλη προσέγγιση, αυτή του Bloom (1984) κάνει λόγο για τους τρόπους με τους οποίους οι γονείς βοηθούν τα παιδιά τους να αναπτύσσουν κίνητρα για μάθηση και άλλες θετικές στάσεις (Γεωργίου, 2011). Άλλοι ερευνητές εξετάζουν στη γονική εμπλοκή σε συνάρτηση με τις αντιλήψεις και τη συμπεριφορά των γονέων στο σπίτι, οι οποίες αφορούν και επηρεάζουν στη σχολική επίδοση των μαθητών. Σε κάθε περίπτωση, η γονική εμπλοκή στοχεύει στην καλύτερη επίδοση των μαθητών, μέσω μια αμφίδρομης επικοινωνίας μεταξύ γονέων και σχολείου (Νάκου, 2013).

Η γονική εμπλοκή βασίζεται στη σχέση επικοινωνίας και εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο πλευρών, δημιουργώντας κλίμα αυτοσεβασμού. Πρόκειται, δηλαδή, για μία επένδυση των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους (Νάκου, 2013). Σύμφωνα επίσης με τη βιβλιογραφία, η γονική εμπλοκή εκτυλίσσεται σε τρία επίπεδα (Ζηλιασκοπούλου): στο πλαίσιο της οικογένειας, στο πλαίσιο του σχολείου, στο πλαίσιο της επικοινωνίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας. Σύμφωνα με μία άλλη προσέγγιση της Epstein (1995) η γονική εμπλοκή χωρίζεται στις εξής κατηγορίες: τις βασικές υποχρεώσεις των γονέων, τις βασικές υποχρεώσεις των σχολείων, την εμπλοκή των γονέων στο σχολείο, την εμπλοκή των γονέων σε δραστηριότητες μάθησης στο σπίτι και την εμπλοκή των γονέων στη διοίκηση (Νάκου, 2013).

Συχνά, η γονική εμπλοκή ορίζεται διαφορετικά από γονείς και εκπαιδευτικούς. Για τους δασκάλους, η γονική εμπλοκή αφορά τη συμμετοχή των γονέων στις επίσημες δραστηριότητες του σχολείου, όπως σχολικά γεγονότα ή συναντήσεις (Νάκου, 2013). Από την άλλη, οι γονείς θεωρούν ότι η γονική εμπλοκή έχει σχέση με τη συμμετοχή τους σε ανεπίσημες δραστηριότητες, όπως η κατ' οίκον. φροντίδα των παιδιών τους. Στην

πραγματικότητα όμως, η γονική εμπλοκή αφορά σε ένα μεγάλο φάσμα δραστηριοτήτων, που πραγματοποιούνται στο σχολείο, όπως η εθελοντική συμμετοχή στην τάξη, ή η συμμετοχή των γονέων στις συναντήσεις με τους δασκάλους, αλλά και στο σπίτι, όπως η βοήθεια που παρέχουν οι γονείς στα παιδιά τους στο σπίτι.

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι η «γονική εμπλοκή» διαφέρει από τη «γονική συμμετοχή» (parental participation). Η γονική εμπλοκή αφορά τις διαδικασίες που επιτρέπουν τον γονέα να παίρνει μέρος στη σχολική ζωή, αλλά η φύση και η έκταση των ρόλων τους είναι προκαθορισμένα από τους εκπαιδευτικούς (Νάκου, 2013). Από την άλλη, η γονική συμμετοχή θέλει γονείς και εκπαιδευτικούς να έχουν διακριτούς και ισότιμους ρόλους. Η γονική συμμετοχή εντάσσεται στους παράγοντες που ενισχύουν την εκπαιδευτική αποτελεσματικότητα (Καραγιώργου, 2020). Επίσης, είναι ζωτικής σημασίας να διαχωριστεί και η έννοια της «γονικής εμπλοκής» με την «γονική μέριμνα», η οποία αφορά την ικανότητα των γονέων να καλύψουν τις βασικές ανάγκες των παιδιών, να τα επιβλέψουν, να τα πειθαρχήσουν και να δημιουργήσουν ένα οικογενειακό περιβάλλον που θα επιδρά θετικά στη μάθηση των παιδιών (Νάκου, 2013).

Η Epstein (1995) είναι η ερευνήτρια που ασχολήθηκε περισσότερο με τον ορισμό της γονικής εμπλοκής και τους τρόπους με τους οποίους οι γονείς μπορούν να ενισχύσουν τη μάθηση και τη σχολική επιτυχία των παιδιών τους. Συγκεκριμένα, διαπίστωσε ότι η γονική εμπλοκή διακρίνεται στις εξής διαστάσεις: την ανατροφή των παιδιών ως πρωταρχική ευθύνη της οικογένειας, την επικοινωνία γονέων και εκπαιδευτικών ως πρωταρχικό στόχο του σχολείου, τον εθελοντισμό των γονέων στα πλαίσια του σχολείου, τη μάθηση στο σπίτι ως ένα μέρος εμπλοκής των γονέων στη σχολική πραγματικότητα, τη συμμετοχή των γονέων στη λήψη αποφάσεων σε θέματα που αφορούν την εκπαίδευση των παιδιών τους, τη συνεργασία με την τοπική κοινωνία (Σταυρίδου, 2020, σ.20). Παρακάτω αναλύονται ξεχωριστά οι διαφορετικοί τύποι γονικής μέριμνας, σύμφωνα με την Epstein (1995):

- Τύπος 1: Γονεϊκή Μέριμνα: Αφορά στην ενημέρωση – εκπαίδευση των γονέων για τη δημιουργία υποστηρικτικού περιβάλλοντος στο σπίτι. Η Epstein αναφέρει συγκεκριμένα τρόπους και πρακτικές για να δημιουργηθεί το σωστό περιβάλλον στο σπίτι. Για παράδειγμα, προτείνει εργαστήρια, βιντεο-ταινίες ή προγράμματα που απευθύνονται σε γονείς για την καλλιέργεια του καταλλήλου κλίματος. Προτείνει επίσης, συχνές συναντήσεις των γονέων στο

σχολείο για την ομαλή προσαρμογή των παιδιών και τη συζήτηση γονέων και σχολείου για τις ανάγκες των μαθητών, τα ταλέντα τους και το ιστορικό τους.

- Τύπος 2: Επικοινωνία με την Οικογένεια: Αφορά στην οργάνωση από την πλευρά του σχολείου αποτελεσματικών τρόπων επικοινωνίας με τις οικογένειες των μαθητών σε σχέση κυρίως με τα σχολικά προγράμματα και την πρόοδο των μαθητών στις σχολικές επιδόσεις (Μασούρου, 2012). Σε αυτήν την περίπτωση, προτείνονται διάφορες ιδέες για τα σχολεία όπως την παρακολούθηση συνεδρίων, φακέλους αναφορών σχετικά με την επίδοση των μαθητών που θα παραδίδονται μηνιαίως στους γονείς, ξεκάθαρα σχολικά προγράμματα, πολιτικές και δραστηριότητες.
- Τύπος 3: Γονείς ως εθελοντές: Αφορά στην υποκίνηση και ενεργοποίηση των γονέων, για να προσφέρουν την καθοδηγούμενη εθελοντική εργασία (Μασούρου, 2012). Για να πραγματοποιηθεί αυτό, η Epstein προτείνει διάφορα εκπαιδευτικά εθελοντικά προγράμματα, τα οποία θα απευθύνονται σε γονείς και εκπαιδευτικούς. Επιπλέον, αναφέρεται και η σπουδαιότητα της συχνής τηλεφωνικής επικοινωνίας μεταξύ γονέων και δασκάλων, καθώς και η ανάμειξη των γονέων σε δραστηριότητες που αφορούν στην ασφάλεια των μαθητών. Σκοπός όλων αυτών των δραστηριοτήτων είναι να γίνουν ξεκάθαροι οι ρόλοι των δύο πλευρών, να δημιουργηθεί κλίμα ασφάλειας και εμπιστοσύνης και να γίνει αντιληπτό στους γονείς ότι είναι ευπρόσδεκτοι στη σχολική κοινότητα και ότι θα έχουν πάντα ενεργό ρόλο στις δραστηριότητες εντός σχολείου.
- Τύπος 4: Γονείς ως «δάσκαλοι»: Αφορά στην ενημέρωση και την εκπαίδευση των γονέων για την υποστήριξη των παιδιών κατά τη μελέτη τους στο σπίτι και για τη δημιουργία μαθησιακών εμπειριών. Στην περίπτωση αυτή, προβλέπεται η δυνατότητα στους γονείς να εκπαιδεύσουν τα παιδιά τους, είτε με τον έλεγχο και συντονισμό των εργασιών στο σπίτι, είτε με τη δημιουργία δικών τους δραστηριοτήτων εκπαιδευτικού χαρακτήρα (Μασούρου, 2012). Οι γονείς θα πρέπει λοιπόν να καταρτιστούν καταλλήλως, ώστε να μπορούν να παρέχουν τη βοήθεια στα παιδιά τους, να δημιουργήσουν πρόγραμμα μελέτης και να βρουν εξωσχολικές δραστηριότητες για την περαιτέρω εκπαίδευση των παιδιών.

- Τύπος 5: Οι Γονείς ως Συμμέτοχοι στη Λήψη Αποφάσεων: Αφορά στην ενθάρρυνση της συμμετοχής των γονέων στα κέντρα λήψης αποφάσεων, τόσο σε επίπεδο σχολικής κοινότητας όσο και σε ανώτερα επίπεδα (συμμετοχή γονέων σε συμβούλια και επιτροπές εκπαίδευσης) (Μασούρου, 2012). Ως παράδειγμα επίσης, αναφέρεται και η εκλογή γονέων σε συλλόγους και συμβούλια, ώστε να εκπροσωπούνται στη σχολική κοινότητα. Θα ήταν επίσης συνετό, να συμπεριλαμβάνονται και οι μαθητές στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.
- Τύπος 6: Συνεργασία με την κοινότητα: Αφορά στην αξιοποίηση των «πόρων» που προέρχονται από την κοινότητα για να ενισχύσει το έργο του σχολείου και των οικογενειών. Αυτό θα καταστεί δυνατόν με την αναζήτηση των σωστών προσώπων, φορέων, οργανώσεων και υπηρεσιών που βρίσκονται στο άμεσο περιβάλλον του σχολείου και της οικογένειας (Μασούρου, 2012). Η Epstein αναφέρει και την αναγκαιότητα της ανάμειξης των μαθητών σε δράσεις της τοπικής κοινότητας (ανακύκλωση, τέχνη, μουσική, θέατρο).

Τέλος, μια διαφορετική προσέγγιση των Hoover-Dempsey και Sandler περιγράφει τη γονική εμπλοκή σε πέντε επίπεδα (Μασούρου, 2012, σ.26):

- Πρώτο επίπεδο: Σε αυτό το επίπεδο οι γονείς επιλέγουν να εμπλακούν στη μάθηση των παιδιών τους, ορμώμενοι από προσωπικά τους κίνητρα. Οι γονείς επηρεάζονται από την προσωπική αίσθηση της αποτελεσματικότητά τους και της ικανότητάς τους για παροχή βοήθειας στο σχολείο.
- Δεύτερο επίπεδο: Σε αυτό το επίπεδο εξετάζονται οι μηχανισμοί της γονικής εμπλοκής, όπως η ενθάρρυνση του παιδιού κατά την εκτέλεση των σχολικών εργασιών και η ενίσχυση της θετικής συμπεριφοράς των παιδιών από τους γονείς.
- Τρίτο επίπεδο: Σε αυτό το επίπεδο προσδιορίζονται οι αντιλήψεις των παιδιών για τους μηχανισμούς γονικής εμπλοκής. Τα παιδιά αξιολογούν τους μηχανισμούς των γονέων που σχετίζονται με τις σχολικές τους υποχρεώσεις.
- Τέταρτο επίπεδο: Σε αυτό το επίπεδο προσδιορίζονται οι ιδιότητες των μαθητών που οδηγούν σε καλύτερες ακαδημαϊκές επιδόσεις. Συγκεκριμένα, αξιολογούνται τα εσωτερικά κίνητρα για μάθηση από τους μαθητές και οι

δυνατότητές τους να ρυθμίζουν από μόνοι τους με τη συμπεριφορά τους τις διαδικασίες μάθησης που οδηγούν στην επιτυχία.

- Πέμπτο επίπεδο: Στο τελευταίο επίπεδο διακρίνονται οι επιδόσεις των μαθητών, μέσω τεστ πολλαπλών επιλογών.

Το μοντέλο των Hoover-Dempsey και Sandler βοηθά να κατανοηθούν καλύτερα οι λόγοι για τους οποίους οι γονείς επιλέγουν να εμπλακούν στη διαδικασία μάθησης των παιδιών τους. Επιπλέον, το παραπάνω μοντέλο με τα πέντε επίπεδα βοηθά και στην κατανόηση της σημασίας της γονικής εμπλοκής, καθώς και τα οφέλη που προκύπτουν από αυτήν. Είναι όμως σημαντική, η ανάλυση της σημασίας και της επίδρασης της γονικής εμπλοκής στην εκπαίδευση, τόσο για τους γονείς, όσο και για τους μαθητές και το σχολείο.

2.5.1 Σημασία και Επίδραση της Γονικής Εμπλοκής

Τα οφέλη της ανάμειξης των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους είναι πνευματικά και ηθικά και οδηγούν στην πρόοδο των παιδιών τους, αλλά και στην ανάπτυξη των σχέσεων εκπαιδευτικών και μαθητών. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, η γονική εμπλοκή ενισχύει την ακαδημαϊκή πορεία των μαθητών και την ακαδημαϊκή επιτυχία τους, βελτιώνοντας παράλληλα και τη σχέση μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών, το σχολικό κλίμα και την αυτοπεποίθηση των γονέων σχετικά με την παρουσία τους στη σχολική κοινότητα (Σταυρίδου, 2015). Επομένως, η γονική εμπλοκή προάγει την σχολική επιτυχία και κατ' επέκταση τη σχολική αποτελεσματικότητα, ως αποτέλεσμα του κοινωνικοοικονομικού και μορφωτικού επιπέδου των γονέων (Μασούρου, 2012).

Με τα χρόνια, έχουν διεξαχθεί αρκετές έρευνες που επιχειρήσαν να ανακαλύψουν τη σημασία της γονικής εμπλοκής και αν και κατά πόσο επηρεάζει τη σχολική επίδοση των μαθητών. Ορισμένες έρευνες έδειξαν ότι η συμμετοχή των γονέων στη σχολική κοινότητα δεν επηρεάζει τη σχολική επίδοση των μαθητών και ότι η γονική συμμετοχή ήταν σε βάρος της μαθητικής προόδου (Καραμήτσας, 2018). Στη συνέχεια, το 1997 η εθνική Ομοσπονδία Γονέων και Εκπαιδευτικών όρισε τις προδιαγραφές (πρότυπα) για τη συμμετοχή γονέων και κηδεμόνων βασιζόμενη σε 30 έτη ερευνών και 100 έτη εμπειρίας (Καραμήτσας, 2018). Τα

αποτελέσματα των ερευνών έδειξαν οφέλη της γονικής εμπλοκής στους μαθητές, στους γονείς και στους εκπαιδευτικούς.

Μετά από ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, προκύπτουν τα εξής αποτελέσματα:

- Οφέλη της γονικής εμπλοκής στους μαθητές: Οι μαθητές παρουσίασαν υψηλότερες βαθμολογίες, καλύτερα αποτελέσματα σε τεστ, υψηλότερα ποσοστά αποφοίτησης, καλύτερη συμμετοχή στο σχολείο, αυξημένα κίνητρα, καλύτερα αυτοεκτίμηση και χαμηλότερα ποσοστά αναστολών (Καραμήτσας, 2018). Οι μαθητές μαθαίνουν περισσότερα, όταν το σχολείο, το σπίτι και η κοινωνία συνεργάζονται για να υποστηρίξουν τη μάθηση των μαθητών. Δημιουργείται, λοιπόν, ένα οικογενειακό κλίμα που προάγει τη μάθηση, ιδιαίτερα όταν οι συζητήσεις μεταξύ γονέων και μαθητών στο σπίτι αφορούν τη σχολική τους επίδοση και παρέχεται σταθερός χώρος για εκπαιδευτικές δραστηριότητες (Μπόνια, 2010). Συνεπώς, η ενεργός συμμετοχή των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους παρουσιάζει σημαντικά οφέλη στους μαθητές ανεξάρτητα από την ηλικία, το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο και το πολιτισμικό πλαίσιο της οικογένειας (Ζηλιακσκοπούλου). Οι μαθητές βελτιώνουν τη σχολική τους επίδοση, το ενδιαφέρον τους για την τάξη και αποκτούν υπευθυνότητα στην ολοκλήρωση των εργασιών στο σπίτι, αναπτύσσουν τις συναισθηματικές και κοινωνικές δεξιότητες και αποκτούν θετική στάση και συμπεριφορά στο σχολικό πλαίσιο.
- Οφέλη γονικής εμπλοκής στους γονείς: Η ανάμειξη των γονέων στη σχολική ζωή οδηγεί στη βελτίωση των σχέσεων με τα παιδιά τους και την απόκτηση πρόσθετων δεξιοτήτων για την υποστήριξη στο σπίτι. Οι γονείς μαθαίνουν να αναγνωρίζουν καλύτερα τις δυνατότητες και τις αδυναμίες των παιδιών τους όσον αφορά τις σχολικές τους επιδόσεις και είναι πρόθυμοι να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους (Ζηλιασκοπούλου). Οι γονείς, επίσης, δημιουργούν σχέσεις συνεργασίας με το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου, συνεργάζονται και μαθαίνουν δεξιότητες και πληροφορίες που θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους μαθητές-τριες με το διάβασμα στο σπίτι. Τέλος, αντιλαμβάνονται καλύτερα τη σχολική κουλτούρα και μεταδίδουν στα παιδιά τους ένα ισχυρό και σαφές μήνυμα, ότι η εκπαίδευση είναι πολύτιμη και σημαντική.

- Οφέλη γονικής εμπλοκής στους εκπαιδευτικούς: Οι εκπαιδευτικοί που διατηρούν μία σχέση επικοινωνίας και συνεργασίας με τους γονείς των μαθητών-τριων τους, μαθαίνουν καλύτερα και πληρέστερα τις αδυναμίες των μαθητών-τριων τους και ενημερώνονται για τις δυσκολίες τους στο σπίτι. Έτσι, κατανοούν και καλύτερα τις ανάγκες των μαθητών-τριων τους και υποστηρίζουν το έργο τους, γίνονται πιο αποτελεσματικοί και ενισχύουν τις διδακτικές πρακτικές τους (Ζηλιασκοπούλου). Τέλος, βελτιώνεται το ηθικό τους, επιτυγχάνουν αποτελεσματικότερη διδασκαλία και επαγγελματισμό, αυξάνουν την επαγγελματική τους ικανοποίηση και βελτιώνουν τη στάση τους απέναντι στο σχολείο (Καραμήτσας, 2018).

Συνοψίζοντας, η γονική συμμετοχή και εμπλοκή βοηθά να καλλιεργηθεί ένα κλίμα σεβασμού και εμπιστοσύνης ανάμεσα στην οικογένεια, το σχολείο και τους ίδιους τους μαθητές-τριες. Οι γονείς κατανοούν καλύτερα το σχολικό περιβάλλον, ενώ οι εκπαιδευτικοί συνειδητοποιούν τον πολιτισμό, τις ανησυχίες και τις απόψεις των οικογενειών και μαθαίνουν να σέβονται τις προσπάθειές τους (Νάκου, 2013). Οι μαθητές αποκτούν επίγνωση των δράσεων που απαιτούνται, ώστε να βελτιώσουν την επίδοσή τους, κατανοούν καλύτερα τη σχολική κουλτούρα και συνειδητοποιούν τη διαμεσολάβησή τους για την επικοινωνία σχολείου-οικογένειας.

2.5.2 Συνέπειες της Γονικής Εμπλοκής

Για να κατανοηθεί καλύτερα η έννοια της γονικής εμπλοκής, η σημασία της και ο ρόλος της στο σχολείο, είναι σημαντικό να αναφερθούν μερικές από τις συνέπειές της. Μεγαλύτερο αντίκτυπο της γονικής εμπλοκής μπορεί κανείς να παρατηρήσει στους μαθητές, με θετική επιρροή στην ανάπτυξη διάφορων ενδοατομικών χαρακτηριστικών τους (Γεωργίου, 2011). Οι έρευνες που έχουν διεξαχθεί πάνω σε αυτό το θέμα επικεντρώνονται στις συνέπειες της γονικής εμπλοκής στη σχολική επίδοση, κάνοντας λόγο για «σημαντική βελτίωση της ακαδημαϊκής επίδοσης» (Γεωργίου, 2011). Δηλαδή, τα παιδιά των οποίων οι γονείς συμμετέχουν ενεργά στη σχολική καθημερινότητα και διατηρούν μία στενή σχέση συνεργασίας με τους εκπαιδευτικούς, παρουσιάζουν καλύτερες επιδόσεις στο σχολείο. Επιπλέον, οι μαθητές αποκτούν καλύτερη αυτοεικόνα και νιώθουν πιο κοντά στους γονείς τους. Θα πρέπει όμως να επισημανθεί ότι όλα τα παραπάνω σχετίζονται με μία αρμονική,

οριοθετημένη και λογική συμμετοχή των γονέων, καθώς η υπερβολική συσχέτιση των γονέων με το σχολείο, ή η υπέρ του δέοντος βοήθεια στο σπίτι, μπορεί να οδηγήσει σε συναισθήματα «ασφυξίας» στο παιδί και να δημιουργήσει συγκρούσεις στο οικογενειακό και σχολικό του περιβάλλον (Γεωργίου, 2011).

Όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς, η γονική εμπλοκή μπορεί να δημιουργήσει θετικά αποτελέσματα. Συγκεκριμένα, οι δάσκαλοι συχνά αισθάνονται πιο ικανοί και αποτελεσματικοί, το ηθικό τους ανεβαίνει και η σχέση με τους μαθητές τους βελτιώνεται. Το κλίμα ανάμεσα σε σχολείο, οικογένεια και κοινότητα βελτιώνεται καθώς πλέον υπάρχει κοινός προσανατολισμός, με συνεπή μηνύματα για την αξία της μάθησης (Χατζηπαναγιώτου). Τέλος, αποφεύγονται πιθανές μελλοντικές συγκρούσεις μεταξύ των παραπάνω.

2.5.3 Παράγοντες που επηρεάζουν τη Γονική Εμπλοκή

Η γονική εμπλοκή επηρεάζεται από διάφορες παραμέτρους, δηλαδή από παράγοντες που επηρεάζουν είτε το παιδί, είτε την οικογένεια, είτε και το σχολείο. Η Epstein (1986) ασχολήθηκε εκτενώς με τους παράγοντες που επηρεάζουν τη γονική εμπλοκή, σχηματίζοντας το σφαιρικό μοντέλο γονικής εμπλοκής (overlapping spheres model), σύμφωνα με το οποίο οι σχέσεις σχολείου-οικογένειας-κοινωνίας αποτελούν μία δυναμική. Οι γονείς και το σχολείο θα πρέπει να επικοινωνούν, ώστε να επηρεάζουν θετικά την επίδοση των μαθητών. Για να συμβεί αυτό, θα πρέπει να υιοθετούν διάφορες πρακτικές. Είναι όμως αναγκαίο, πριν αναφερθούν μερικές από τις πρακτικές αυτές, να επισημανθούν οι διαφορετικοί παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τη γονική εμπλοκή ξεχωριστά στο σχολείο, στους γονείς και στο παιδί.

- Παράγοντες που επηρεάζουν τη γονική εμπλοκή και αφορούν το σχολείο:

Η οικογένεια και το σχολείο συνεργάζονται όλο και πιο ενεργά με απώτερο σκοπό την οργανωμένη και σωστή εκπαίδευση των μαθητών. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, παλαιότερα οι γονείς παρέμβαιναν στον τρόπο λειτουργία του σχολείου, ελέγχοντας ακόμα και τις απολύσεις των εκπαιδευτικών, μετατρέποντας έτσι την εκπαίδευση και το σχολείο σε οικογενειακή επιχείρηση (Σταυρίδου, 2015). Στα μέσα του 20^{ου} αιώνα, ο διαχωρισμός μεταξύ του θεσμού της οικογένειας και του σχολείου έγινε πιο ξεκάθαρος, με τον πρώτο να αναλαμβάνει την ευθύνη για την ηθική, πολιτισμική και θρησκευτική εκπαίδευση των παιδιών. Από τότε λοιπόν, παρατηρείται πιο αρμονική συνεργασία των δύο πλευρών, με τη γονική συμμετοχή να αποτελεί προϋπόθεση για την ακαδημαϊκή επιτυχία.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την αρμονική τους συνεργασία αποτελεί η διαμόρφωση του σχολικού κλίματος, με τρόπο ώστε οι γονείς να αισθάνονται ευπρόσδεκτοι και χρήσιμοι, να γνωρίζουν ότι η γνώμη τους είναι σημαντική και να γνωρίζουν ότι θα έχουν ευκαιρίες να εμπλακούν στη λήψη αποφάσεων του σχολείου (Νάκου, 2013). Επομένως, η δημιουργία αυτού του κλίματος εξαρτάται από τη στάση των ίδιων των εκπαιδευτικών. Πρέπει να αναφερθεί ότι καθοριστικό ρόλο παίζει και η θέση του Διευθυντή-ντριας. Θα πρέπει ο Διευθυντής να δώσει στους γονείς την αίσθηση ότι είναι ευπρόσδεκτοι, αλλά και να μεταφέρει την πολιτική αυτή και στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς. Ο διευθυντής είναι υπεύθυνος για την επικοινωνία των γονέων με τους εκπαιδευτικούς, αλλά και για τη διατήρηση της καλής σχέσης τους, χρησιμοποιώντας τις συνεργατικές, συλλογικές μεθόδους εργασίας για να πετύχουν την εμπλοκή των γονέων και να εξασφαλίσουν ένα κλίμα συνεργασίας (Νάκου, 2013).

Η ευθύνη όμως των Διευθυντών-ντριων, δεν αναιρεί τον σημαντικό ρόλο των ίδιων των εκπαιδευτικών. Για τη δημιουργία της καλής σχέσης θα πρέπει να υιοθετηθούν στάσεις και πρακτικές από πλευράς των εκπαιδευτικών, οι οποίες θα προετοιμάζουν την καλή τους επικοινωνία. Επίσης, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να διαθέτουν τις δεξιότητες ή τη γνώση για να προάγουν τη γονική εμπλοκή. Η Epstein (1995) αναφέρει ότι συχνά οι εκπαιδευτικού δεν είναι προετοιμασμένοι να κατανοήσουν, να σχεδιάσουν, να εφαρμόσουν και να αξιολογήσουν πρακτικές συνεργασίας με τις οικογένειες των μαθητών τους. Για αυτόν τον λόγο, επισημαίνεται και η αναγκαιότητα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, για να είναι

καταρτισμένοι και να μπορούν να αντιμετωπίσουν συνθήκες γονικής εμπλοκής, ή ακόμα και σύγκρουσης με τις οικογένειες των μαθητών.

Συχνά οι εκπαιδευτικοί, απορρίπτουν τη γονική εμπλοκή, όχι επειδή δεν μπορούν να τη διαχειριστούν, αλλά γιατί θεωρούν ότι θα υποτιμούσε το επαγγελματικό τους κύρος (Ζηλιασκοπούλου). Αντιμετωπίζουν, δηλαδή, την εμπλοκή των γονέων ως απειλή και θεωρούν μόνο τους εαυτούς τους ως αρμόδιους για την εκπαίδευση των μαθητών. Αυτό συμβαίνει γιατί οι εκπαιδευτικοί δεν αναγνωρίζουν την αξία της γονικής εμπλοκής και αντιμετωπίζουν την οικογένεια με καχυποψία και ως έναν παράγοντα που θα μπορούσε να υπονομεύσει ή να αλλοιώσει το δικό τους ρόλο. Συχνά επίσης οι εκπαιδευτικοί αδυνατούν να οριοθετήσουν τη σχέση τους με τους γονείς, να επιτρέψουν δηλαδή την εμπλοκή τους σε σχολικά ζητήματα και δραστηριότητες, χωρίς όμως να τους αφήσουν να παρεμβαίνουν σε εκπαιδευτικά ζητήματα, όπως ο τρόπος διδασκαλίας τους. Περισσότερα για τη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή, θα αναφερθούν και παρακάτω.

- Παράγοντες που επηρεάζουν τη γονική εμπλοκή και αφορούν τους γονείς:

Σημαντικό ρόλο στη γονική εμπλοκή και την ανάμειξη των γονέων στη σχολική ζωή, παίζει και η στάση των γονέων, οι εμπειρίες τους από το παρελθόν, οι απόψεις τους. Αρχικά, σύμφωνα με έρευνες, γονείς οι οποίοι έχουν αρνητική εμπειρία από τα δικά τους σχολικά χρόνια, παρουσιάζονται επιφυλακτικοί στην επικοινωνία τους με τους εκπαιδευτικούς (Ζηλιασκοπούλου). Επιπλέον, η γονική εμπλοκή επηρεάζεται και από το κοινωνικομορφωτικό επίπεδο των γονέων. Αυτό συμβαίνει γιατί οι γονείς χαμηλής κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης αντιμετωπίζουν πρακτικά και άλλα προβλήματα. Από την άλλη, γονείς με υψηλό μορφωτικό επίπεδο τείνουν να κρίνουν ότι είναι συνυπεύθυνοι στην εκπαίδευση των παιδιών. Αντίστοιχα, παιδιά που μεγαλώνουν σε οικογένειες με χαμηλό εισόδημα, με ελλιπή κοινωνική υποστήριξη ή με εμπειρίες συνεχούς αλλαγής περιβάλλοντος, παρουσιάζουν δυσκολίες στο σχολείο, με ελλιπή παρουσία γονέων και σπάνια επικοινωνία γονέων και δασκάλων (Adams, 2004). Σύμφωνα επίσης με έρευνα των Vaden-Kiermsan και McManus (2005), γονείς με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο είναι πιο ικανοποιημένοι όταν υπάρχει ενημέρωση από το ίδιο το σχολείο χωρίς να απαιτείται ιδιαίτερη εμπλοκή. Πάνω σε αυτήν τη

διαπίστωση αναφέρεται ότι οι γονείς χαμηλού κοινωνικού υπόβαθρου αποφεύγουν το σχολείο για ψυχολογικούς λόγους, είτε γιατί αισθάνονται μειονεκτικά, είτε γιατί θυμούνται δικές τους αρνητικές εμπειρίες από τα σχολικά τους χρόνια. Αν και πολλές έρευνες διαφωνούν με την παραπάνω διαπίστωση, κατά βάση η πλειοψηφία των ερευνών που εξετάζει των κοινωνικοοικονομικό παράγοντα υποστηρίζει ότι τα υψηλότερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα παρουσιάζουν μικρότερα ποσοστά αποτυχίας και παραίτησης των παιδιών από το σχολικό πλαίσιο (Σταυρίδου, 2015). Η Epstein (1992) τοποθετείται πάνω σε αυτόν τον προβληματισμό, αναφέροντας ότι το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο κάποιων οικογενειών δε θα πρέπει να αποτελεί δικαιολογία για τον αποκλεισμό τους.

Αναφορικά με την εμπλοκή τους στο σχολείο, η Vogel (2002) διαχωρίζει τους γονείς σε τέσσερις κατηγορίες: συνεργάτες, συμμετέχοντες, αντιπρόσωποι και αφανείς. Οι δύο πρώτες κατηγορίες συμμετέχουν ενεργά στα σχολικά δρώμενα, με τους συνεργάτες να παίρνουν μέρος και στη λήψη αποφάσεων στο σχολείο. Οι αντιπρόσωποι θεωρούν τους εκπαιδευτικούς αρμόδιους για την εκπαίδευση των μαθητών, ενώ οι αφανείς δεν έχουν καμία ανάμιξη στην εκπαιδευτική διαδικασία. Είναι απαραίτητο όμως να αναφερθεί ότι για τη διαμόρφωση του ρόλου ενός γονέα στο σχολικό πλαίσιο σημαντική είναι και η στάση τους απέναντι στους εκπαιδευτικούς, η σχέση τους και η συνεργασία τους, ενώ σημαντική είναι και η στάση τους απέναντι στα παιδιά τους. Η άποψη των γονέων απέναντι στη ευφυΐα των παιδιών τους επηρεάζει τον τρόπο που αντιμετωπίζουν τη συνεργασία με το σχολείο (Νάκου, 2013). Η υποκειμενική άποψη των γονέων για την επίδοση των μαθητών φαίνεται να επηρεάζει άμεσα αρκετές από τις στάσεις και τις συμπεριφορές τους (Γεωργίου, 2011). Οι γονείς που θεωρούν ότι τα παιδιά τους είναι ευφυή και άριστα στο σχολείο κρατούν θετική στάση απέναντι στη γονική εμπλοκή.

Τέλος, πρέπει να αναφερθούν και μερικοί πρακτικοί παράγοντες. Η παραδοσιακή οικογένεια που απαρτίζεται από τους δύο γονείς και τα παιδιά αποτελεί τη δομή εκείνη που εξασφαλίζει τη γονική εμπλοκή, κυρίως από την πλευρά της μητέρας. Συνήθως σε οικογένειες με περισσότερα μέλη οι γονείς δυσκολεύονται να αφιερώσουν χρόνο στο διάβασμα με τα παιδιά τους. Από την άλλη, μονογονεϊκές οικογένειες επίσης παρουσιάζουν αδυναμίες στην επικοινωνία εκπαιδευτικών και γονέα, καθώς ο φόρτος εργασίας και το ωράριο δεν επιτρέπουν τους γονείς να διαθέσουν χρόνο για συνεργασία με το σχολείο (Παπαδοπούλου).

Η εργασία των γονέων και η έλλειψη χρόνου αποτελεί ένα φυσικό εμπόδιο στην επικοινωνία με το σχολείο (Νάκου, 2013). Αναφορά οφείλει να γίνει και στο φύλο του γονέα, καθώς οι μητέρες τείνουν να δείχνουν περισσότερο ενδιαφέρον στη σχολική επίδοση των μαθητών και στις σχολικές δραστηριότητες.

- Παράγοντες που επηρεάζουν τη γονική εμπλοκή και αφορούν τα παιδιά:

Όσο αφορά το παιδί, η γονική εμπλοκή επηρεάζεται κυρίως από την ηλικία. Η ανάμειξη των γονέων στο σχολικό περιβάλλον μειώνεται όσο το παιδί μεγαλώνει και φτάνει στην εφηβεία. Σύμφωνα με έρευνες, αυτό συμβαίνει καθώς οι μαθητές στην εφηβεία επιζητούν την ανεξαρτησία τους, χωρίς όμως να αποκλείσουν τη βοήθεια με τις εργασίες τους στο σπίτι ή τη γνώμη των γονιών τους σε σχολικά θέματα (Νάκου, 2013). Από την άλλη, και οι ίδιοι οι γονείς επιλέγουν να είναι πιο ενεργοί στα πρώτα σχολικά χρόνια των παιδιών τους, καθώς κρίνουν ότι τότε ο ρόλος τους είναι πιο ουσιαστικός και απαραίτητος (Γεωργίου, 2011). Επίσης, σημαντικό ρόλο παίζουν και οι ιδιαιτερότητες των μαθητών, όπως μαθησιακά θέματα. Εκεί είναι που χρειάζεται η αगाστή συνεργασία γονιών και σχολείου.

Η γονική εμπλοκή επηρεάζεται ιδιαίτερα από τη σχέση των γονέων με τα παιδιά τους σχετικά με το σχολείο. Η εθελοντική προσφορά των γονέων στο σχολείο, η επικοινωνία τους με τους εκπαιδευτικούς, η συμμετοχή στο διάβασμα, η συζήτηση με τα παιδιά για τη λήψη των αποφάσεων, η επιβράβευση για τις καλές επιδόσεις, η παρακολούθηση εξωσχολικών δραστηριοτήτων και η αρμονική συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς είναι παραδείγματα θετικής στάσεις των γονέων που βοηθούν τα παιδιά τους να φτάσουν στη σχολική επιτυχία (Σταυρίδου, 2015). Οι πράξεις αυτές ενισχύουν τα εσωτερικά κίνητρα των μαθητών για μάθηση και αυξάνουν το ενδιαφέρον τους.

3.5.4 Πρακτικές Γονικής Εμπλοκής

Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να αναφερθούν μερικές στρατηγικές-πρακτικές που υιοθετούνται από τα σχολεία για την ανάπτυξη της γονικής εμπλοκής. Παρά το γεγονός ότι οι γονείς νιώθουν την ανάγκη να συμμετάσχουν στις σχολικές δραστηριότητες των παιδιών τους και είναι πρόθυμοι να συνεργαστούν με τους εκπαιδευτικούς, τα σχολεία είναι υπεύθυνα για τη δημιουργία των δομών αυτών, που θα επιτρέψουν τη γονική εμπλοκή

(Νάκου, 2013). Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, είναι απαραίτητο να γίνουν ενέργειες από πλευράς του σχολείου και συγκεκριμένα του διευθυντή, ο οποίος οφείλει να δημιουργήσει κατάλληλο σχολικό κλίμα και να ενθαρρύνει τον σύλλογο διδασκόντων να συμμετέχει στην προσπάθεια αυτήν. Από την άλλη, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να μάθουν να μη φοβούνται τους γονείς, αλλά να τους θεωρούν πολύτιμη βοήθεια για την επιτυχία των μαθητών στο σχολείο (Νάκου, 2013). Θα πρέπει να αναπτύξουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες και να δημιουργήσουν κλίμα εμπιστοσύνης, ώστε οι γονείς να αισθάνονται ευπρόσδεκτοι.

Η Epstein (1995) αναφέρει συνοπτικά στρατηγικές που περιλαμβάνονται και στους διαφορετικούς τύπους γονικής εμπλοκής (ανατροφή, επικοινωνία εκπαιδευτικών-γονέων, εθελοντική εργασία των γονέων στο σχολείο, μάθηση στο σπίτι, λήψη αποφάσεων από τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς και συνεργασία σχολείου-οικογένειας-κοινότητας) (Μπόνια, 2010):

- Γραπτή επικοινωνία
- Τηλεφωνική επικοινωνία
- Συναντήσεις με τους γονείς στο σχολείο
- Ανάθεση κατ' οίκον εργασιών που χρειάζονται τη βοήθεια των γονέων
- Διοργάνωση σεμιναρίων για τους γονείς
- Μελέτη με τα παιδιά

Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν όποιες από τις παραπάνω στρατηγικές ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους. Οι στρατηγικές αυτές βοηθούν τους γονείς να κατανοήσουν την καθημερινότητα του σχολείου, να αντιληφθούν τον τρόπο διδασκαλίας, να εκφράσουν τις προσδοκίες τους, να μάθουν τρόπους να βοηθούν έμπρακτα τα παιδιά τους.

2.5.5 Στάση εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή

Η γονική εμπλοκή βρίσκεται σε μεγάλο βαθμό κάτω από τον έλεγχο των δασκάλων. Ένα σχολείο με τα έργα του κάνει τον γονιό να αισθάνεται ευπρόσδεκτος στους χώρους του, με αποτέλεσμα να έχει πιο ενεργητικούς επισκέπτες (Γεωργίου, 2011). Κάθε σχολική μονάδα προσδιορίζει τους στόχους της και ακολούθως εξελίσσει τις δικές της στρατηγικές και

πολιτικές σε σχέση με τις μορφές συμμετοχής των γονέων στο σχολείο, το επίπεδο επικοινωνίας με τις οικογένειες των μαθητών και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της κοινότητας (Μυλωνάκου, 2017).

Τα τελευταία χρόνια, η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή έχει απασχολήσει ιδιαίτερα τους ερευνητές, καθώς τα αποτελέσματα ποικίλλουν. Για παράδειγμα, σε έρευνα του Μπρούζου (1998), η οποία εξέταζε τις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τη συνεργασία τους με τους γονείς των μαθητών κατέληξε σε αντιφατικά αποτελέσματα. Ενώ οι εκπαιδευτικοί στην πλειοψηφία τους κατέληξαν ότι θα πρέπει να υπάρχει συνεργασία ανάμεσα στις δύο πλευρές, από τα στατιστικά δεδομένα της έρευνας φάνηκε ότι αυτό, πρακτικά, δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα (Καραμπά, 2019). Επίσης, ενώ οι εκπαιδευτικοί φάνηκαν θετικοί απέναντι στη συνεργασία και την εμπλοκή των γονέων, έδειξαν την επιθυμία τους η εμπλοκή τους να περιορίζεται μόνο στην παροχή πληροφοριών. Παρουσίασαν δηλαδή την έντονη προτίμηση στις δια ζώσης προγραμματισμένες συναντήσεις, ενώ ενοχλούνται από συχνές, απρόσκλητες επισκέψεις των γονέων (Μπόνια, 2010). Μεταγενέστερες έρευνες ανέδειξαν την θετική στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή, αναφέροντας μάλιστα ότι αυτή αποτελεί και προϋπόθεση για την σχολική επιτυχία (Καραμπά, 2019). Οι έρευνες έγιναν με τα χρόνια πιο συγκεκριμένες, εξετάζοντας επίσης την στάση των εκπαιδευτικών σε συνάρτηση με το γνωστικό τους επίπεδο, την ηλικία τους και το φύλο τους. Αξίζει να αναφερθεί ωστόσο, η έρευνα των Cojocariu και Mares (2014), οι οποίοι εξέτασαν τους παράγοντες που αναστέλλουν τη γονική εμπλοκή και διαπίστωσαν ότι οι εκπαιδευτικοί θεωρούν βασική προϋπόθεση για καλή συνεργασία με τους γονείς των μαθητών την ποιότητα της επικοινωνίας τους (Καραμπά, 2019).

Αρκετές φορές, οι εκπαιδευτικοί στηρίζονται στην τηλεφωνική επικοινωνία με τους γονείς, πράγμα που δυσαρεστεί τους δεύτερους, καθώς τη θεωρούν ανεπαρκή (Γεωργίου, 2011). Σύμφωνα με την ημερίδα του Υπουργείου Παιδείας «Σχολή Γονέων: Συνεργασία Εκπαιδευτικών-Οικογένειας» (2011), οι εκπαιδευτικοί επιθυμούν οι γονείς να κοινωνικοποιούν τα παιδιά τους ερχόμενα στο σχολείο, με τους εξής τρόπους:

- «με το να τους μεταβιβάζουν την αξία της εκπαίδευσης
- υποστηρίζοντας τους εκπαιδευτικούς με το να παρακολουθούν τις εργασίες των μαθητών στο σπίτι

- θέτοντας καλούς βαθμούς ως προτεραιότητα για τα παιδιά τους και
- με το να είναι οι γονείς πρόθυμοι να συμμετέχουν στις δραστηριότητες του σχολείου»

Στη συνέχεια της ημερίδας αναφέρεται, επίσης, ότι οι εκπαιδευτικοί θεωρούν συχνά πως αρκετοί είναι εκείνοι οι γονείς που δεν ενδιαφέρονται για την πορεία των παιδιών τους στο σχολείο, μιας και δεν ανταποκρίνονται επαρκώς στις συναντήσεις μαζί τους. Μάλιστα, πολλές φορές αντιμετωπίζουν τους γονείς ως απρόσιτους, τόσο εξαιτίας της πιθανής ελλιπούς μόρφωσής τους όσο και του κοινωνικο-οικονομικού τους επιπέδου ή του προγράμματος εργασίας τους.

Η γονική εμπλοκή μπορεί να βρει εμπόδιο στη στάση των εκπαιδευτικών, ιδιαίτερα όταν οι ίδιοι αμφιβάλουν για τις ικανότητες ή τα προσόντα των γονιών να βοηθήσουν στην εκπαίδευση των παιδιών τους. Τα προβλήματα αυτά πηγάζουν κυρίως από παγιωμένες αντιλήψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τη γονική συμμετοχή. Είναι όμως πολύ πιθανό να είναι και απόρροια έλλειψης προετοιμασίας διοικητικής υποστήριξης (Γεωργίου, 2011). Πιο αναλυτικά, υπάρχουν δάσκαλοι που θεωρούν ότι δεν έχουν την εξουσία να συνεργαστούν με τους γονείς αν δεν τους δοθεί η άδεια από τον Διευθυντή ή τον σχολικό σύμβουλο (Γεωργίου, 2011).

Η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή εξετάζεται συνεχώς. Πολλές φορές οι δηλώσεις των εκπαιδευτικών δε συνάδουν με τις πράξεις τους. Είναι γεγονός ότι αναγνωρίζουν τη σημαντικότητα της αгаστικής συνεργασίας σχολείου-οικογένειας και επιθυμούν μία τακτική, προγραμματισμένη και οριοθετημένη επικοινωνία με τους γονείς των μαθητών τους (Γεωργίου, 2011). Δεν αγνοούν τον κρίσιμο ρόλο της οικογένειας, ιδιαίτερα στη ψυχosύνθεση των μαθητών και κατά συνέπεια και στην σχολική τους επίδοση. Είναι αναγκαίο, όμως, να εξεταστεί περισσότερο η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική συμμετοχή.

Β' ΜΕΡΟΣ: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.1 Αναγκαιότητα Έρευνας

Στη χώρα μας το αντικείμενο της γονικής εμπλοκής έχει αρχίσει να απασχολεί τα τελευταία χρόνια. Υπάρχει, όμως, ανάγκη για περαιτέρω έρευνα στο κομμάτι της γονικής εμπλοκής και πώς αυτή αντιμετωπίζεται από τους εκπαιδευτικούς. Η παρούσα έρευνα επιχειρεί να εξετάσει τη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή και την επικοινωνία με τους γονείς των μαθητών τους. Επιπλέον, η έρευνα προσπαθεί να ερμηνεύσει τη στάση των εκπαιδευτικών ως προς τους διαφορετικούς τύπος γονικής εμπλοκής, όπως αυτοί τέθηκαν από την Epstein (1995). Είναι σημαντικό να διερευνηθεί ποια πρακτική, όπως αναφέρονται στη βιβλιογραφία, υποστηρίζεται από τους εκπαιδευτικούς. Τέλος, εξετάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας ως προς τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων.

Τα αποτελέσματα της έρευνας θα φανούν χρήσιμα για τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς, αλλά και τις σχολικές μονάδες σε γενικότερο πλαίσιο. Είναι σημαντικό να ερμηνευτεί η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή, καθώς έτσι θα δοθεί και μία πιο ξεκάθαρη ερμηνεία ως προς την σχέση οικογένειας-σχολείου. Τέλος, με τη χρήση ερωτήσεων που αφορούν και την τοπική κοινότητα, θα ερμηνευτεί και η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη σχέση του σχολείου και της τοπικής κοινότητας, με αποτέλεσμα να ερμηνευτεί η σχέση των τριών θεσμών, σχολείο-οικογένεια-τοπική κοινότητα, όπως αναλύθηκαν στο θεωρητικό μέρος, ως αλληλεξαρτόμενα κοινωνικά συστήματα.

Σύμφωνα με την Αξιολόγηση Εκπαιδευτικού Έργου στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση του Υπουργείου Παιδείας (2012), η σχέση σχολείου και οικογένειας παρουσιάζει θετικά στοιχεία, όπως η υπεύθυνη πληροφόρηση, η κατανόηση και η εμπιστοσύνη καθώς και οι καλές πρακτικές συνεργασίας με γονείς, φορείς και άλλα σχολεία. Παράλληλα όμως εντοπίζονται προβλήματα και αδυναμίες (έλλειμμα επικοινωνίας και εμπιστοσύνης, περιορισμένη συνεργασία). Μπορεί κανείς να καταλάβει την αναγκαιότητα για έρευνα πάνω στο αντικείμενο της γονικής εμπλοκής. Στην ίδια αξιολόγηση μάλιστα του Ι.Ε.Π. η σχέση σχολείου με την οικογένεια και η συνεργασία με κοινωνικούς φορείς αναφέρεται ως ο ένατος δείκτης ποιότητας του έργου στην σχολική μονάδα (Ερευνητική Μελέτη, Ι.Ε.Π., 2012). Το γεγονός καθιστά τη γονική εμπλοκή στην εκπαιδευτική διαδικασία ως προτεραιότητα για το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Τα οφέλη της παρούσας έρευνας, όπως και κάθε έρευνας στο συγκεκριμένο αντικείμενο, θα είναι αξιόλογα για σχολικές μονάδες όλων των βαθμίδων σε όλη την Ελλάδα. Οι εκπαιδευτικοί θα αναγνωρίσουν αδυναμίες στην επικοινωνία με τους γονείς, θα γνωρίσουν πρακτικές επικοινωνίας και θα ανιχνεύσουν νέους δίαυλους επικοινωνίας με τους γονείς των μαθητών τους. Μία σχολική μονάδα αν εκμεταλλευτεί τα αποτελέσματα μια τέτοια έρευνας θα μπορέσει να υιοθετήσει πρακτικές ενίσχυσης γονικής εμπλοκής, ώστε να διαμορφωθεί ένα κατάλληλος μηχανισμός τακτικής και αμφίδρομης επικοινωνίας με τους γονείς των μαθητών. Αυτό θα είχε σύμφωνα με την Epstein (1996) ως αποτέλεσμα την πιο ενεργή συμμετοχή των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία γεγονός που θα βελτίωνε τόσο την επίδοση όσο και τη συμπεριφορά των μαθητών με αποτέλεσμα τη βελτίωση του γενικότερου παιδαγωγικού κλίματος στο σχολείο (όπως αναφέρεται, Κόκκορος, 2019).

3.2 Στόχος Έρευνας-Ερευνητικά Ερωτήματα

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, στόχος της παρούσας έρευνας είναι να εξετάσει τη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή και την επικοινωνία με τους γονείς των μαθητών τους. Επιπλέον, η έρευνα προσπαθεί να ερμηνεύσει τη στάση των εκπαιδευτικών ως προς τους διαφορετικούς τύπος γονικής εμπλοκής, όπως αυτοί τέθηκαν από την Epstein (1995). Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω, προκύπτουν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

1. Ποιος είναι ο συχνότερος λόγος επικοινωνίας των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τους γονείς των μαθητών τους;
2. Πόσο σημαντική θεωρούν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί τη Γονική εμπλοκή στα σχολεία;
3. Επιβεβαιώνονται οι έξι τύποι γονικής εμπλοκής (μέριμνα, επικοινωνία, εθελοντισμός, μάθηση στο σπίτι, συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων) όπως τέθηκαν από την Epstein (1995) και ποιόν από τους έξι θεωρούν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί πιο σημαντικό;
4. Ποιες είναι οι πιο σημαντικές πρακτικές γονικής εμπλοκής, με βάση το μοντέλο της Epstein, κατά τους Έλληνες εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης;

5. Σε ποιον βαθμό επηρεάζουν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, όπως το φύλο, η ηλικία τη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή;

3.3 Διαδικασία Συλλογής Δεδομένων

Ο τύπος της έρευνας που επιλέχθηκε είναι η ποσοτική έρευνα. Η ποσοτική έρευνα θα δώσει έμφαση στη συγκέντρωση τιμών που εκτιμούν τις ξεχωριστές στάσεις των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή και στις πρακτικές ενίσχυσης της (Creswell, 2016). Επιπλέον, η ποσοτική έρευνα αποτελεί την κατάλληλη μέθοδο για να απαντηθούν οι ερευνητικοί στόχοι και οι υποθέσεις καθώς δίνει τη δυνατότητα για γενίκευση των ευρημάτων στον πληθυσμό (Creswell, 2016).

Στην έρευνα συμμετείχαν μόνιμοι και αναπληρωτές Εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης από όλη την Ελλάδα. Το ερωτηματολόγιο μοιράστηκε ηλεκτρονικά σε Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Διευθύνσεις όλης της Ελλάδας, από όπου διανέμει σε σχολικές μονάδες και απαντήθηκε από Εκπαιδευτικούς. Επίσης, στην έρευνα έχουν συμμετάσχει εκπαιδευτικοί δημοσίων και ιδιωτικών σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρατίθενται παρακάτω.

1. Παρουσίαση των Αποτελεσμάτων

Η στατιστική ανάλυση των δεδομένων χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο 1ο μέρος έγινε περιγραφική ανάλυση των ερωτήσεων, ενώ στο 2ο μέρος, χρησιμοποιήθηκαν οι μέθοδοι της επαγωγικής στατιστικής ανάλυσης, για να διερευνηθούν οι σχέσεις μεταξύ των ερωτήσεων και να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα (Ζαφειρόπουλος, 2017).

Για το Α μέρος του ερωτηματολογίου, που περιείχε επτά ερωτήσεις, φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, επιπλέον σπουδές, μέγεθος σχολικής μονάδα, συμμετοχή σε σεμινάρια σχετικά με θέματα που αφορούν τη σχέση οικογένειας και σχολείου και επιμορφώσεις με θέμα τη γονική εμπλοκή, δίνεται ο πίνακας συχνοτήτων με τα δημογραφικά και επαγγελματικά χαρακτηριστικά.

Το μέρος Β του ερωτηματολογίου, στάση εκπαιδευτικών απέναντι στην επικοινωνία με τους γονείς, περιείχε οκτώ ερωτήσεις, σε πενταβάθμια κλίμακα Likert (διαφωνώ απόλυτα έως συμφωνώ απόλυτα), χωρίζεται σε τρεις παράγοντες, τους:

1. Επικοινωνία για εκπαιδευτικά θέματα, ο οποίος αποτελείται από τις ερωτήσεις:
  - Για τη σχολική πρόοδο του παιδιού τους.
  - Για προβλήματα που σχετίζονται με τη συμπεριφορά του παιδιού τους.
  - Για τις απουσίες του παιδιού τους.
2. Επικοινωνία για ανατροφή και επαγγελματικό προσανατολισμό, ο οποίος αποτελείται από τις ερωτήσεις. Ο παράγοντας αυτός αφορά τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών, τις δεξιότητές τους, τις επιθυμίες τους σχετικά με το επάγγελμα που θέλουν να ακολουθήσουν. Συγκεκριμένα:
  - Για τα ενδιαφέροντα του παιδιού τους.
  - Για τις κοινωνικές δεξιότητες του παιδιού τους.
3. Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας, ο οποίος αποτελείται από τις ερωτήσεις:
  - Για δράσεις της τοπικής κοινωνίας στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν.
  - Για το αναλυτικό πρόγραμμα και τους στόχους του σχολείου.
  - Για δράσεις του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν.

Για τους τρεις παραπάνω παράγοντες, δίνονται οι πίνακες συχνοτήτων και τα διαγράμματα των κατηγοριών συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα. Επιπλέον, υπολογίστηκαν τρεις νέες μεταβλητές (κλίμακες), μια για κάθε παράγοντα, ως ο μέσος όρος των απαντήσεων στις αντίστοιχες ερωτήσεις. Για αυτές τις κλίμακες υπάρχει ένας πίνακας με τα περιγραφικά στατιστικά μέτρα (μέσος όρος, διάμεσος, τυπική απόκλιση κ.α.), και έγινε ανάλυση αξιοπιστίας, χρησιμοποιώντας τον δείκτη εσωτερικής συνέπειας alpha του Cronbach (Field, 2017).

Το μέρος Γ του ερωτηματολογίου, γονική εμπλοκή, περιείχε είκοσι ερωτήσεις, σε πενταβάθμια κλίμακα Likert (διαφωνώ απόλυτα έως συμφωνώ απόλυτα). Οι πρώτες δεκατέσσερις ερωτήσεις ομαδοποιούνται στους παρακάτω τρεις παράγοντες.

1. Στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή, ο οποίος αποτελείται από τις ερωτήσεις:
  - Η γονική εμπλοκή είναι σημαντικός παράγοντας της σχολικής αποτελεσματικότητας.
  - Η γονική εμπλοκή μπορεί να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να διδάξουν αποτελεσματικότερα τους μαθητές τους.
  - Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται επιπλέον επιμόρφωση προκειμένου να επιτύχουν μεγαλύτερα ποσοστά γονικής εμπλοκής.
  - Οι μαθητές των οποίων οι γονείς εμπλέκονται στη σχολική ζωή επιτυγχάνουν καλύτερες επιδόσεις.
  - Η γονική εμπλοκή είναι σημαντική παράμετρος για ένα καλό σχολείο.
2. Γονική εμπλοκή επαγγελματικός προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες ο οποίος αποτελείται από τις ερωτήσεις:
  - Η εμπλοκή των γονιών μπορεί να βοηθήσει στην πρόληψη παραβατικών συμπεριφορών από τους μαθητές.
  - Η γονική εμπλοκή βοηθά τους έφηβους μαθητές να κάνουν καλύτερες επαγγελματικές επιλογές για το μέλλον τους.
  - Η γονική εμπλοκή συμβάλλει στη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών.
  - Η γονική εμπλοκή βοηθά στη βελτίωση της εικόνας του σχολείου στην κοινωνία.

3. Γονική εμπλοκή και σχέση οικογένειας και σχολείου, ο οποίος αποτελείται από τις ερωτήσεις:

- Στο σχολείο που εργάζομαι οι γονείς αντιμετωπίζονται ως σημαντικοί συνεργάτες.
- Η γονική εμπλοκή είναι ιδιαίτερα σημαντική παράμετρος για τον επαγγελματικό προσανατολισμό των μαθητών.
- Οι γονείς των μαθητών συνήθως επιδιώκουν περισσότερη εμπλοκή με το σχολείο απ' όσο ήδη εμπλέκονται.
- Το σχολείο μας έχει ένα καλά οργανωμένο σύλλογο γονέων και κηδεμόνων.
- Η γονική εμπλοκή βοηθά στην ενίσχυση της εκτίμησης του εκπαιδευτικού από τους γονείς.

Για τους τρεις παραπάνω παράγοντες, δίνονται οι πίνακες συχνοτήτων και τα διαγράμματα των κατηγοριών συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα. Επιπλέον, υπολογίστηκαν τρεις νέες μεταβλητές (κλίμακες), μια για κάθε παράγοντα, ως ο μέσος όρος των απαντήσεων στις αντίστοιχες ερωτήσεις. Για αυτές τις κλίμακες υπάρχει ένας πίνακας με τα περιγραφικά στατιστικά μέτρα (μέσος όρος, διάμεσος, τυπική απόκλιση κ.α.), και έγινε ανάλυση αξιοπιστίας, χρησιμοποιώντας τον δείκτη εσωτερικής συνέπειας alpha του Cronbach (Field, 2017).

Οι υπόλοιπες έξι αντιστοιχούν, η κάθε μια, σε ένα από τους έξι τύπους γονικής εμπλοκής, όπως διατυπώθηκαν από την Epstein (1995) δηλαδή:

1. Γονική μέριμνα και ανατροφή, για την ερώτηση «Το σχολείο οφείλει να παρέχει την απαραίτητη πληροφόρηση, ώστε οι γονείς να κατανοούν τα αναπτυξιακά στάδια των παιδιών τους, αλλά και να συνδράμει υλικά και ηθικά σε περιπτώσεις που το οικογενειακό περιβάλλον δεν ευνοεί τη μόρφωση».
2. Επικοινωνία με την οικογένεια, για την ερώτηση «Υποχρέωση του σχολείου είναι η δημιουργία ενός συστήματος σταθερής και τακτικής επικοινωνίας με τους γονείς μέσω του οποίου θα ενημερώνονται για την πρόοδο και τη σχολική ζωή των παιδιών τους».
3. Γονείς ως εθελοντές(εθελοντισμός), για την ερώτηση «Οι γονείς μπορούν να συμμετέχουν εθελοντικά σε όλες τις δράσεις και όλα τα προγράμματα του σχολείου στο οποίο φοιτούν τα παιδιά τους».

4. Γονείς ως δάσκαλοι(μάθηση στο σπίτι), για την ερώτηση « Οι γονείς μπορούν να συμμετέχουν στη λήψη σημαντικών αποφάσεων που σχετίζονται με θέματα του σχολείου».
5. Γονείς ως Συμμέτοχοι στη Λήψη Αποφάσεων, για την ερώτηση «Οι γονείς μπορούν να βοηθούν, να εποπτεύουν και να ελέγχουν εργασίες που αναθέτονται στα παιδιά».
6. Συνεργασία με την τοπική κοινότητα, για την ερώτηση «Η οικογένεια και το σχολείο μπορούν να συνεργάζονται, ώστε να ενεργοποιούν και τα άλλα μέλη της κοινότητας που δεν έχουν άμεση σχέση με την σχολική ζωή».

Για τις έξι παραπάνω ερωτήσεις, δίνεται ένας πίνακας συχνοτήτων και το διαγράμματα των κατηγοριών συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα.

Το μέρος Δ του ερωτηματολογίου, πρακτικές γονικής εμπλοκής, περιείχε δεκαπέντε ερωτήσεις, σε πενταβάθμια κλίμακα Likert (διαφωνώ απόλυτα έως συμφωνώ απόλυτα), χωρίζεται σε τρεις παράγοντες, τους:

1. Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή των μαθητών ο οποίος αποτελείται από τις ερωτήσεις:
  - Οργάνωση προγραμμάτων εκπαίδευσης γονέων σε θέματα που αφορούν την ανατροφή, την εφηβεία κ.α.
  - Συμμετοχή γονέων στην λήψη των αποφάσεων που αφορούν το σχολείο.
  - Οργάνωση σεμιναρίων γονέων για θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού υγείας, διατροφής κ.α.
  - Συμμετοχή των γονέων ως ομιλητών (παρουσίαση των επαγγελμάτων τους) σε σχολικές εκδηλώσεις για τον επαγγελματικό προσανατολισμό.
2. Πρακτικές που αφορούν την επικοινωνία μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών, ο οποίος αποτελείται από τις ερωτήσεις:
  - Χρήση όλων των μέσων (τηλεφώνων, email, μηνυμάτων) για την τακτικότερη δυνατή επικοινωνία με τους γονείς.
  - Ενημέρωση από τους εκπαιδευτικούς προς τους γονείς για τους εκπαιδευτικούς στόχους κάθε μαθήματος.
  - Αποστολή στους γονείς μηνιαίας ενημέρωσης για τη φοίτηση του μαθητή (π.χ. απουσίες)..

- Επισκέψεις για ενημέρωση στα σπίτια των οικογενειών των μαθητών του σχολείου
3. Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας, ο οποίος αποτελείται από τις ερωτήσεις:
- Συμμετοχή γονέων σε εκδρομές (ως συνοδοί) και γιορτές που διοργανώνει το σχολείο
  - Ενημέρωση προς τους γονείς για τις πολιτικές του σχολείου καθώς και για προγράμματα και τις δραστηριότητές του
  - Εθελοντική συμμετοχή γονέων, σχετικά με δραστηριότητες εκτός τάξης
  - Συμμετοχή του σχολείου σε συνεργασία με τους γονείς σε δράσεις της τοπικής κοινωνίας
  - Ενημέρωση των γονέων για προγράμματα υγείας, πολιτισμού, εκπαίδευσης κ.α. που διοργανώνουν οι τοπικοί φορείς
  - Προσφορά του σχολικού κτιρίου στην κοινότητα για δράσεις μετά το πέρας του σχολικού ωραρίου
  - Στήριξη του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων με ενθάρρυνση των γονέων για συμμετοχή τους σε εκδηλώσεις του

Για τους τρεις παραπάνω παράγοντες, δίνονται οι πίνακες συχνοτήτων και τα διαγράμματα των κατηγοριών συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα. Επιπλέον, υπολογίστηκαν τρεις νέες μεταβλητές (κλίμακες), μια για κάθε παράγοντα, ως ο μέσος όρος των απαντήσεων στις αντίστοιχες ερωτήσεις. Για αυτές τις κλίμακες υπάρχει ένας πίνακας με τα περιγραφικά στατιστικά μέτρα (μέσος όρος, διάμεσος, τυπική απόκλιση κ.α.), και έγινε ανάλυση αξιοπιστίας, χρησιμοποιώντας τον δείκτη εσωτερικής συνέπειας alpha του Cronbach (Field, 2017).

Για να διαπιστωθεί αν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των εννέα παραγόντων, χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής συσχέτισης του Spearman, γιατί οι τιμές τους δεν ακολουθούσαν κανονική κατανομή (Ζαφειρόπουλος, 2017). Ο συντελεστής Spearman αξιολογεί το πόσο καλά μπορεί να περιγραφεί η σχέση μεταξύ των δύο μεταβλητών χρησιμοποιώντας μια μονότονη συνάρτηση.

Επιπρόσθετα, για τη διεξαγωγή ελέγχων στατιστικά σημαντικών διαφοροποιήσεων, των ποσοτικών μεταβλητών, ως προς τα δημογραφικά και άλλα χαρακτηριστικά, που ήταν σε δύο κατηγορίες, χρησιμοποιήθηκαν οι έλεγχοι t-tests, αν τα δεδομένα ακολουθούσαν κανονική κατανομή ή οι μη παραμετρικές δοκιμασίες Mann-Whitney, αν τα δεδομένα δεν ακολουθούσαν κανονική κατανομή. Στους μη παραμετρικούς ελέγχους (Non-Parametric Statistics) δεν υπάρχει η προϋπόθεση της κανονικότητας. Ελέγχουν την ομοιογένεια (και όχι την ισότητα των μέσων τιμών) και χρησιμοποιούν βαθμούς διατακτικότητας (ranks). Για τα χαρακτηριστικά που ήταν σε περισσότερες των δύο μεταβλητές, χρησιμοποιήθηκε η Ανάλυση Διασποράς με έναν παράγοντα, αν τα δεδομένα ακολουθούσαν κανονική κατανομή και υπήρχε ομοιογένεια διασπορών, ή, σε αντίθετη περίπτωση οι μη παραμετρικοί έλεγχοι Kruskal-Wallis (Κολυβά-Μαχαίρα & Μπόρα-Σέντα, 2012).

Για τη στατιστική επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν το στατιστικό πακέτο IBM SPSS, v22 (Corp, 2013), ενώ το επίπεδο σημαντικότητας ήταν 0,05.

4.1 Το δείγμα της έρευνας

Το δείγμα της έρευνας αποτελούσαν 203 εκπαιδευτικοί, εκ των οποίων, τρεις στις τέσσερις ήταν γυναίκες (150, 73,89%) και ένας στους τέσσερις ήταν άνδρες (53, ποσοστό 16,11%). Κάτω των 30 ετών ήταν το 15,76%, 31-40 ετών ήταν το 18,23%, ενώ η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών, δύο στους/στις τρεις ήταν ηλικίας 41 ετών και άνω, 30,05% ηλικίας 41-50 ετών και 35,96% ηλικίας 51 ετών και άνω. Σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση, έξι στους/στις δέκα (58,13%) ήταν έγγαμοι/ες, τρεις στους/στις δέκα άγαμοι/ες (30,54%), ένας/μια στους/στις δέκα διαζευγμένος/η (9,85%), ενώ μόλις τρεις ήταν χήρος/α. Από τους 203 εκπαιδευτικούς, οι μισοί ανέφεραν ότι έχουν κάνει μεταπτυχιακό ή διδακτορικό, ποσοστό 43,07% μεταπτυχιακό και 8,91% διδακτορικό, άλλη σχολή το 15,84% δείγματος και τίποτα, ένας/μια στους τρεις (32,18%). Ποσοστό 40,83% των εκπαιδευτικών υπηρετούν σε σχολική μονάδα με 100-200 μαθητές, τρεις στους/στις δέκα σε σχολική μονάδα με 201-300 μαθητές, 15,27% σε σχολική μονάδα με 301-400 μαθητές ενώ σε σχολική μονάδα με 401 μαθητές και άνω υπηρετεί ένας/μια στους/στις δέκα. Ποσοστό 42,36% των εκπαιδευτικών έχουν λάβει μέρος σε σεμινάρια σχετικά με θέματα που αφορούν τη σχέση οικογένειας και

σχολείου, ενώ οκτώ στους/στις δέκα (78,82%) έχουν παρακολουθήσει επιμορφώσεις με θέμα τη γονική εμπλοκή.

Πίνακας 3. Δημογραφικά και επαγγελματικά χαρακτηριστικά δείγματος

Μεταβλητή	Κατηγορίες	n	%
Φύλο	Άνδρας	53	26,11%
	Γυναίκα	150	73,89%
Ηλικία	Κάτω από 30	32	15,76%
	31-40	37	18,23%
	41-50	61	30,05%
	51 και άνω	73	35,96%
Οικογενειακή Κατάσταση	Άγαμος/η	62	30,54%
	Έγγαμος/η	118	58,13%
	Διαζευγμένος/η	20	9,85%
	Χήρος/α	3	1,48%
Επιπλέον σπουδές	Όχι	65	32,18%
	Άλλη σχολή	32	15,84%
	Μεταπτυχιακό	87	43,07%
	Διδακτορικό	18	8,91%
Μέγεθος σχολικής μονάδας	100-200 μαθητές	91	44,83%
	201-300 μαθητές	59	29,06%
	301-400 μαθητές	31	15,27%
	Περισσότεροι από 400 μαθητές	22	10,84%
Έχετε λάβει μέρος σε σεμινάρια σχετικά με θέματα που αφορούν τη σχέση οικογένειας και σχολείου;	Όχι	117	57,64%
	Ναι	86	42,36%
Έχετε παρακολουθήσει επιμορφώσεις με θέμα τη γονική εμπλοκή;	Όχι	160	78,82%
	Ναι	43	21,18%

4.2 Στάση εκπαιδευτικών απέναντι στην επικοινωνία με τους γονείς

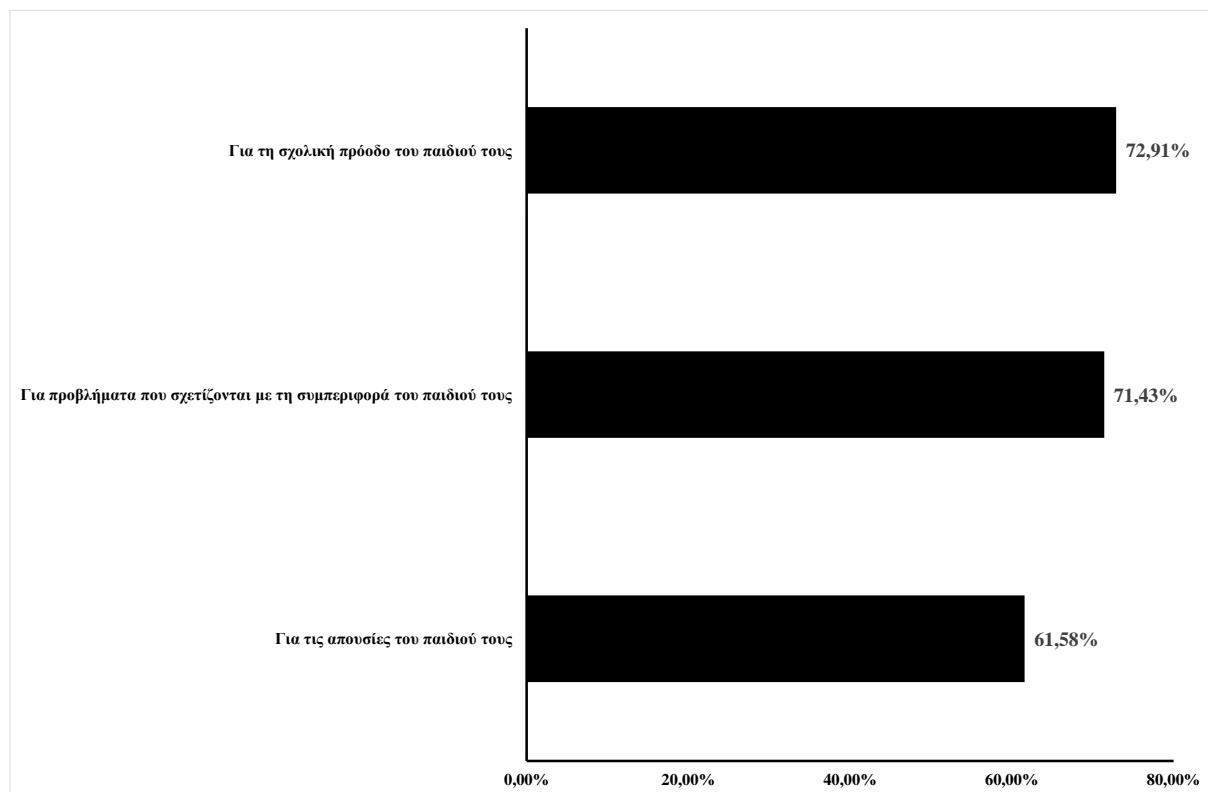
Επικοινωνία για εκπαιδευτικά θέματα

Στον Πίνακα 2 δίνονται οι συχνότητες και τα ποσοστά όλων των κατηγοριών των τριών ερωτήσεων σχετικά με τον παράγοντα «Επικοινωνία για εκπαιδευτικά θέματα», ενώ στο Διάγραμμα 1 δίνονται τα ποσοστά των κατηγοριών «Συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα». Περισσότεροι από επτά στους/στις δέκα εκπαιδευτικούς, συμφωνούν και συμφωνούν απόλυτα, με τις προτάσεις «Επικοινωνώ για τη σχολική πρόοδο του παιδιού (72,91%)» και «Επικοινωνώ για προβλήματα που σχετίζονται με τη συμπεριφορά του παιδιού (71,43%)», ενώ έξι στους/στις δέκα (61,58%) με την πρόταση «Επικοινωνώ για τις απουσίες του παιδιού».

Πίνακας 4. Συχνότητες και ποσοστά ερωτήσεων σχετικά με την «Επικοινωνία για εκπαιδευτικά θέματα»

	Διαφωνώ Απόλυτα		Διαφωνώ		Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ		Συμφωνώ		Συμφωνώ απόλυτα	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Για τη σχολική πρόοδο του παιδιού τους	5	2,46 %	1 2	5,91 %	3 8	18,72 %	8 5	41,87 %	63	31,03 %
Για προβλήματα που σχετίζονται με τη συμπεριφορά του παιδιού τους	6	2,96 %	1 5	7,39 %	3 7	18,23 %	7 6	37,44 %	69	33,99 %
Για τις απουσίες του παιδιού τους	1 9	9,36 %	1 5	7,39 %	4 4	21,67 %	6 7	33,00 %	58	28,57 %

Διάγραμμα 9. Ποσοστά κατηγοριών συμφωνών & συμφωνών απόλυτα ερωτήσεων σχετικά με την «Επικοινωνία για εκπαιδευτικά θέματα»

	Διαφωνώ Απόλυτα		Διαφωνώ		Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ		Συμφωνώ		Συμφωνώ απόλυτα	
	n	%	n	%	n	%	N	%	n	%
Για τα ενδιαφέροντα του παιδιού τους	1	5,42	3	14,78	6	31,03	6	30,05	38	18,72
	1	%	0	%	3	%	1	%		
Για τις κοινωνικές δεξιότητες του παιδιού τους	1	4,93	1	8,37%	5	28,08	6	32,51	53	26,11
	0	%			7	%	6	%		

Επικοινωνία για ανατροφή και επαγγελματικό προσανατολισμό

Έξι στους/στις δέκα εκπαιδευτικούς (58,62%), συμφωνούν και συμφωνούν απόλυτα, με την πρόταση «Επικοινωνώ για τις κοινωνικές δεξιότητες του παιδιού», ενώ πέντε στους/στις δέκα (48,77%) με την πρόταση «Επικοινωνώ για τα ενδιαφέροντα του παιδιού». Να σημειωθεί ότι, με τις δύο παραπάνω προτάσεις, τρεις στους/στις δέκα εκπαιδευτικούς δήλωσαν ότι ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν.

Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας

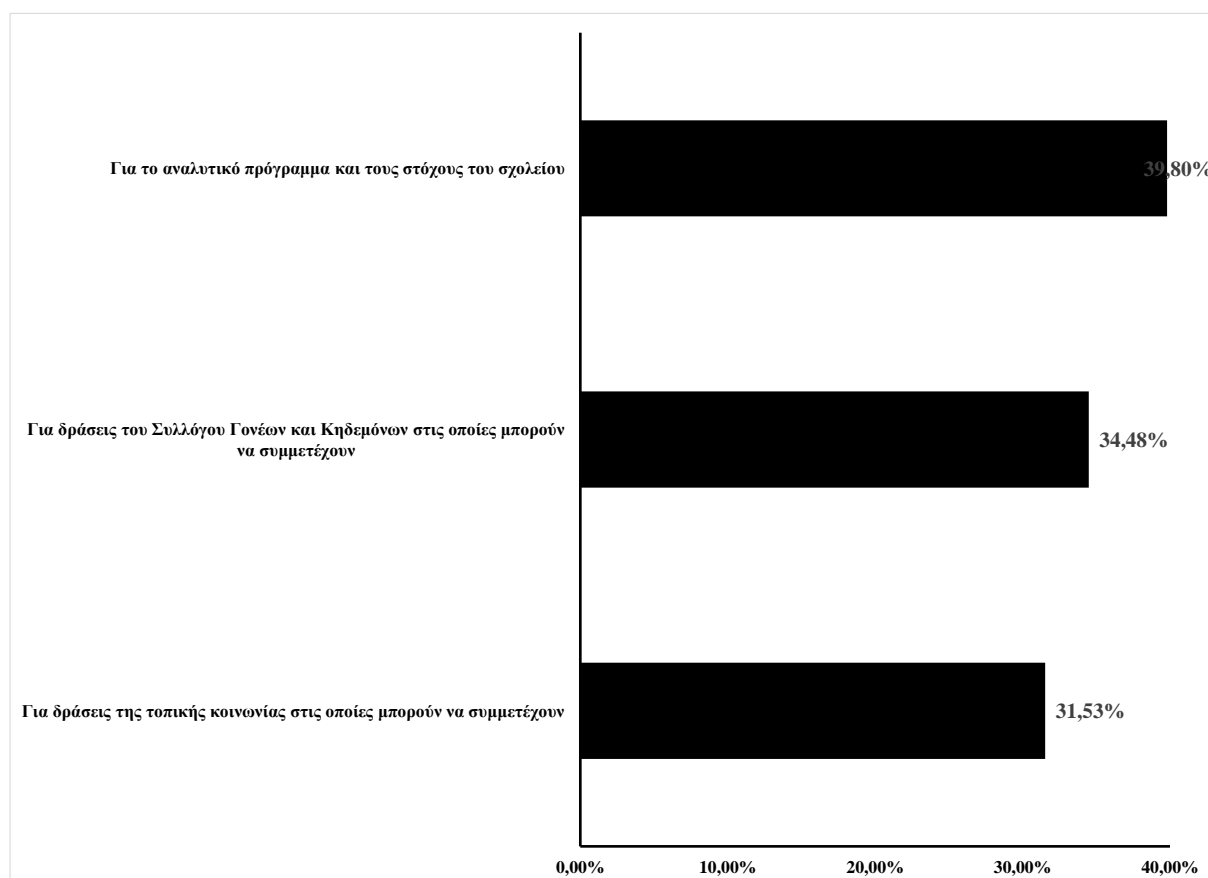
Στον Πίνακα 3 δίνονται οι συχνότητες και τα ποσοστά όλων των κατηγοριών των τριών ερωτήσεων σχετικά με τον παράγοντα «Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας», ενώ στο Διάγραμμα 3 δίνονται τα ποσοστά των κατηγοριών «Συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα». τέσσερις στους/στις δέκα εκπαιδευτικούς (39,80%), ανέφεραν ότι συμφωνούν και συμφωνούν απόλυτα, με την πρόταση «Επικοινωνώ για το αναλυτικό πρόγραμμα και τους στόχους του σχολείου», ένας/μία στους/στις τρεις (34,48%) με την πρόταση «Επικοινωνώ για δράσεις του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων στις οποίες μπορώ να συμμετέχω», και τρεις στους/στις δέκα με την πρόταση «Επικοινωνώ για δράσεις της τοπικής κοινωνίας στις οποίες μπορώ να συμμετέχω (31,53%)». Να σημειωθεί ότι, με τις τρεις παραπάνω προτάσεις, ποσοστά 34,83%, 38,42% και 35,96%, αντίστοιχα, δήλωσαν ότι διαφωνούν και διαφωνούν απόλυτα.

Πίνακας 3. Συχνότητες και ποσοστά ερωτήσεων σχετικά με την «Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας»

	Διαφωνώ Απόλυτα		Διαφωνώ		Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ		Συμφωνώ		Συμφωνώ απόλυτα	
	n	%	n	%	n	%	N	%	n	%
Για δράσεις της τοπικής κοινωνίας στις οποίες	3	17,24	3	18,72	6	32,5	5	25,6	12	5,91
	5	%	8	%	6	1%	2	2%		%

μπορούν να συμμετέχουν										
Για το αναλυτικό πρόγραμμα και τους στόχους του σχολείου	30	14,93 %	40	19,90 %	51	25,37 %	57	28,36 %	23	11,44 %
Για δράσεις του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν	36	17,73 %	42	20,69 %	55	27,09 %	51	25,12 %	19	9,36 %

Διάγραμμα 10. Ποσοστά κατηγοριών συμφωνών & συμφωνών απόλυτα ερωτήσεων σχετικά με την «Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας»

Στον Πίνακα 4 δίνονται τα περιγραφικά στατιστικά των τριών παραγόντων σχετικά με τη «Στάση εκπαιδευτικών απέναντι στην επικοινωνία με τους γονείς» και τα αποτελέσματα της

ανάλυσης αξιοπιστίας. Ο πρώτος παράγοντας «Επικοινωνία για εκπαιδευτικά θέματα» έχει τον μεγαλύτερο μέσο όρο, ίσο με 3,83 και διάμεσο τιμή, ίση με 4,00, υποδηλώνοντας ότι οι εκπαιδευτικοί συμφωνούν με τις τρεις προτάσεις που τον αποτελούν. Η ελάχιστη και μέγιστη τιμή είναι ίσες με 1,00 και 5,00, αντίστοιχα, ενώ η τυπική απόκλιση είναι ίση με 0,82. Η τιμή του συντελεστή Cronbach's Alpha είναι ίση με 0,620, δηλαδή βρίσκεται στο ελάχιστο αποδεκτό όριο. Ο δεύτερος παράγοντας «Επικοινωνία για ανατροφή και επαγγελματικό προσανατολισμό» έχει τον αμέσως μεγαλύτερο μέσο όρο, ίσο με 3,54 και διάμεσο τιμή, ίση με 3,50, υποδηλώνοντας ότι οι εκπαιδευτικοί τείνουν να συμφωνήσουν με τις δύο προτάσεις που τον αποτελούν. Η ελάχιστη και μέγιστη τιμή είναι ίσες με 1,00 και 5,00, αντίστοιχα, ενώ η τυπική απόκλιση είναι ίση με 1,02. Η τιμή του συντελεστή Cronbach's Alpha είναι ίση με 0,820, δηλαδή η αξιοπιστία αυτού του παράγοντα είναι πολύ ικανοποιητική. Ο τρίτος παράγοντας «Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας» έχει τον μικρότερο μέσο όρο, ίσο με 2,91 και διάμεσο τιμή, ίση με 3,00, υποδηλώνοντας ότι οι εκπαιδευτικοί ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν με τις τέσσερις προτάσεις που τον αποτελούν. Η ελάχιστη και μέγιστη τιμή είναι ίσες με 1,00 και 5,00, αντίστοιχα, ενώ η τυπική απόκλιση είναι ίση με 1,07. Η τιμή του συντελεστή Cronbach's Alpha είναι ίση με 0,849, δηλαδή η αξιοπιστία αυτού του παράγοντα είναι πολύ ικανοποιητική.

Πίνακας 4. Περιγραφικά στατιστικά παραγόντων σχετικά με τη «Στάση εκπαιδευτικών απέναντι στην επικοινωνία με τους γονείς» και ανάλυση αξιοπιστίας

Παράγοντας	μέσος όρος	τυπική απόκλιση	Τεταρτημόρια			ελάχιστο	Μέγιστο	Ανάλυση αξιοπιστίας	
			1ο	2ο	3ο			αριθμός ερωτήσεων	Cronbach Alpha
Επικοινωνία για εκπαιδευτικά θέματα	3,83	0,82	3,00	4,00	4,33	1,00	5,00	3	0,620
Επικοινωνία για ανατροφή και επαγγελματικό προσανατολισμό	3,54	1,02	3,00	3,50	4,00	1,00	5,00	2	0,820
Επικοινωνία για τη σχέση του	2,91	1,07	2,00	3,00	3,67	1,00	5,00	3	0,841

σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4.3 Γονική εμπλοκή

Στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή

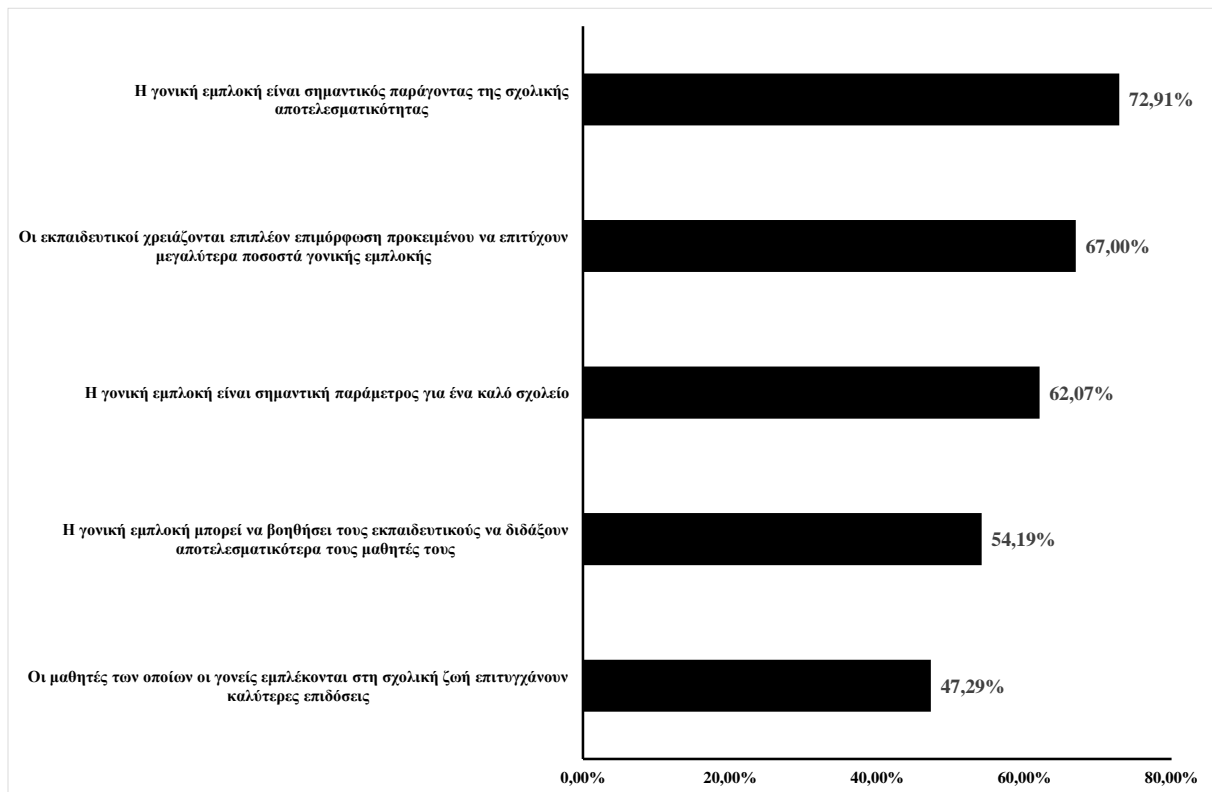
Στον Πίνακα 5 δίνονται οι συχνότητες και τα ποσοστά όλων των κατηγοριών των πέντε ερωτήσεων σχετικά με τον παράγοντα «Στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή», ενώ στο Διάγραμμα 4 δίνονται τα ποσοστά των κατηγοριών «Συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα». Ποσοστό 72,91% των εκπαιδευτικών συμφωνούν και συμφωνούν απόλυτα με την πρόταση «Η γονική εμπλοκή είναι σημαντικός παράγοντας της σχολικής αποτελεσματικότητας», δύο στους/στις τρεις (67,00%) με την πρόταση «Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται επιπλέον επιμόρφωση προκειμένου να επιτύχουν μεγαλύτερα ποσοστά γονικής εμπλοκής» και ποσοστό 62,07% με την πρόταση «Η γονική εμπλοκή είναι σημαντική παράμετρος για ένα καλό σχολείο», ενώ με τις προτάσεις «Η γονική εμπλοκή μπορεί να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να διδάξουν αποτελεσματικότερα τους μαθητές τους» και «Οι μαθητές των οποίων οι γονείς εμπλέκονται στη σχολική ζωή επιτυγχάνουν καλύτερες επιδόσεις», συμφωνούν και συμφωνούν απόλυτα το 54,19% και 47,29% των εκπαιδευτικών, αντίστοιχα.

Πίνακας 5. Συχνότητες και ποσοστά ερωτήσεων σχετικά με τη «Στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή θέματα»

	Διαφωνώ Απόλυτα		Διαφωνώ		Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ		Συμφωνώ		Συμφωνώ απόλυτα	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Η γονική εμπλοκή είναι σημαντικός παράγοντας της σχολικής αποτελεσματικότητας	2	0,99 %	1 5	7,39%	3 8	18,72 %	7 2	35,47 %	76	37,44 %

Η γονική εμπλοκή μπορεί να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να διδάξουν αποτελεσματικότερα τους μαθητές τους	1 0	4,93 %	2 4	11,82 %	5 9	29,06 %	6 2	30,54 %	48	23,65 %
Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται επιπλέον επιμόρφωση προκειμένου να επιτύχουν μεγαλύτερα ποσοστά γονικής εμπλοκής	4	1,97 %	2 1	10,34 %	4 2	20,69 %	7 3	35,96 %	63	31,03 %
Οι μαθητές των οποίων οι γονείς εμπλέκονται στη σχολική ζωή επιτυγχάνουν καλύτερες επιδόσεις	1 1	5,42 %	1 9	9,36%	7 7	37,93 %	6 2	30,54 %	34	16,75 %
Η γονική εμπλοκή είναι σημαντική παράμετρος για ένα καλό σχολείο	5	2,46 %	1 3	6,40%	5 9	29,06 %	8 7	42,86 %	39	19,21 %

Διάγραμμα 11. Ποσοστά κατηγοριών συμφωνών & συμφωνών απόλυτα ερωτήσεων σχετικά με τη «Στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή»

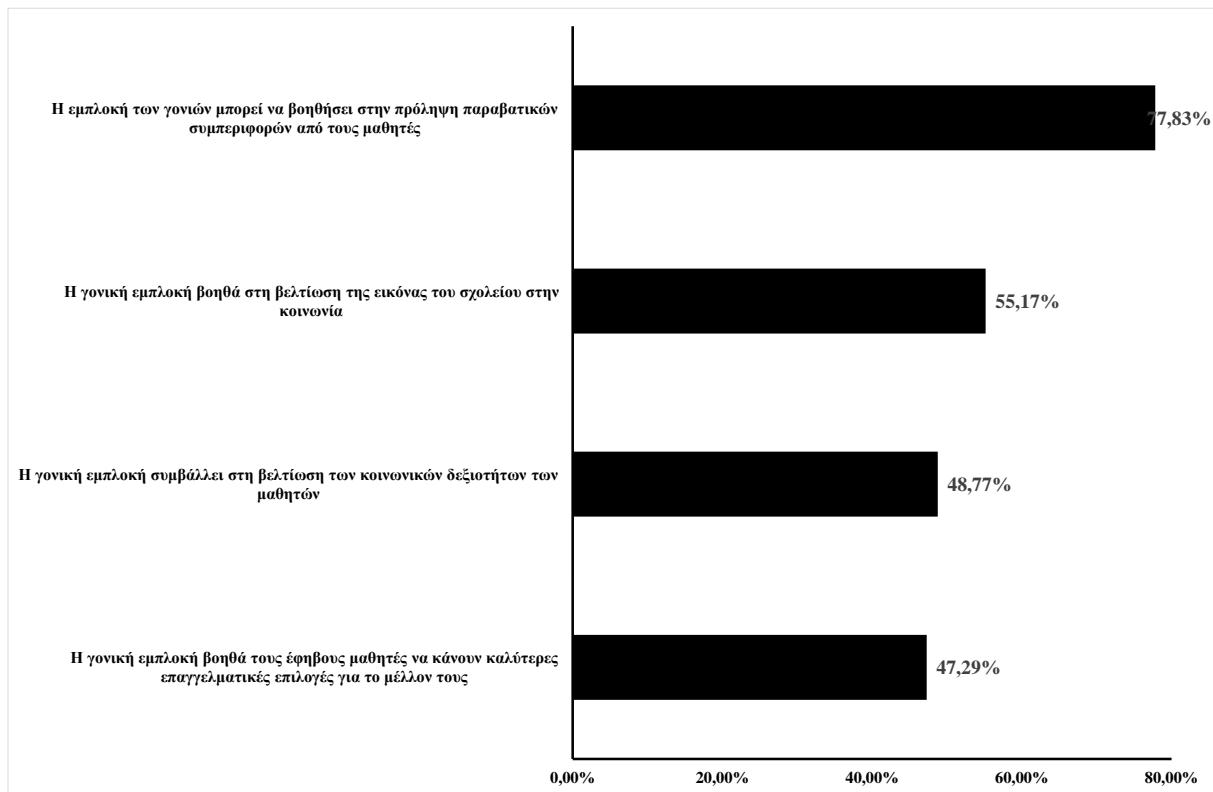
Γονική εμπλοκή, επαγγελματικός προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες

Ο Πίνακας 6 περιέχει τις συχνότητες και τα ποσοστά όλων των κατηγοριών των τεσσάρων ερωτήσεων σχετικά με τον παράγοντα «Γονική εμπλοκή επαγγελματικός προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες», ενώ το Διάγραμμα 5 απεικονίζει τα ποσοστά των κατηγοριών «Συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα». Οκτώ στους/στις δέκα (72,91%) των εκπαιδευτικών συμφωνούν και συμφωνούν απόλυτα με την πρόταση «Η εμπλοκή των γονιών μπορεί να βοηθήσει στην πρόληψη παραβατικών συμπεριφορών από τους μαθητές», ενώ ποσοστά ποσοστό 55,17%, 48,77% και 47,29% με τις προτάσεις «Η γονική εμπλοκή βοηθά στη βελτίωση της εικόνας του σχολείου στην κοινωνία», «Η γονική εμπλοκή συμβάλλει στη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών» και «Η γονική εμπλοκή βοηθά τους έφηβους μαθητές να κάνουν καλύτερες επαγγελματικές επιλογές για το μέλλον τους», αντίστοιχα.

Πίνακας 6. Συχνότητες και ποσοστά ερωτήσεων σχετικά με τη «Γονική εμπλοκή, επαγγελματικός προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες»

	Διαφωνώ Απόλυτα		Διαφωνώ		Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ		Συμφωνώ		Συμφωνώ απόλυτα	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Η εμπλοκή των γονιών μπορεί να βοηθήσει στην πρόληψη παραβατικών συμπεριφορών από τους μαθητές	3	1,48 %	8	3,94%	3 4	16,75 %	7 8	38,42 %	80	39,41 %
Η γονική εμπλοκή βοηθά τους έφηβους μαθητές να κάνουν καλύτερες επαγγελματικές επιλογές για το μέλλον τους	7	3,45 %	1 7	8,37%	8 3	40,89 %	6 6	32,51 %	30	14,78 %
Η γονική εμπλοκή συμβάλλει στη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών	7	3,45 %	2 0	9,85%	7 7	37,93 %	7 4	36,45 %	25	12,32 %
Η γονική εμπλοκή βοηθά στη βελτίωση της εικόνας του σχολείου στην κοινωνία	5	2,46 %	2 1	10,34 %	6 5	32,02 %	7 8	38,42 %	34	16,75 %

Διάγραμμα 12. Ποσοστά κατηγοριών συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα ερωτήσεων σχετικά με τη «Γονική εμπλοκή επαγγελματικός προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες»

Γονική εμπλοκή και σχέση οικογένειας και σχολείου

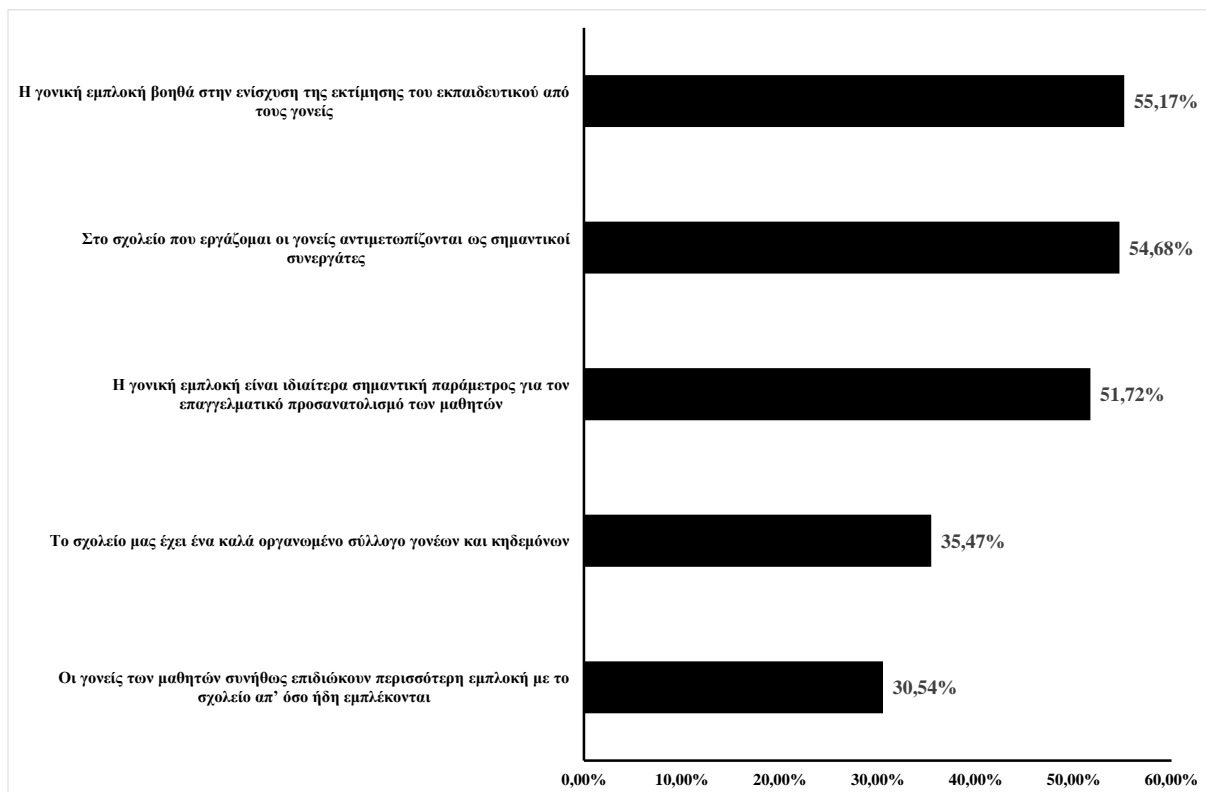
Στον Πίνακα 7 δίνονται οι συχνότητες και τα ποσοστά όλων των κατηγοριών των πέντε ερωτήσεων σχετικά με τον παράγοντα «Γονική εμπλοκή επαγγελματικός προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες», ενώ στο Διάγραμμα 6 τα ποσοστά των κατηγοριών «Συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα». Ποσοστό 55% των εκπαιδευτικών συμφωνεί και συμφωνεί απόλυτα με τις προτάσεις «Η γονική εμπλοκή βοηθά στην ενίσχυση της εκτίμησης του εκπαιδευτικού από τους γονείς» και «Στο σχολείο που εργάζομαι οι γονείς αντιμετωπίζονται ως σημαντικοί συνεργάτες», και ένας/μία στους/στις δύο (51,72%) με την πρόταση «Η γονική εμπλοκή είναι ιδιαίτερα σημαντική παράμετρος για τον επαγγελματικό προσανατολισμό των μαθητών». Αντίθετα, το 35,47% και το 30,54% των εκπαιδευτικών συμφωνεί και συμφωνεί απόλυτα με τις προτάσεις «Το σχολείο μας έχει ένα καλά οργανωμένο σύλλογο γονέων και κηδεμόνων» και «Οι γονείς των μαθητών συνήθως επιδιώκουν περισσότερη εμπλοκή με το σχολείο απ' όσο ήδη εμπλέκονται». Να σημειωθεί ότι, με τις δύο τελευταίες προτάσεις διαφωνεί και

διαφωνεί απόλυτα το 26,11% και 34,48%, αντίστοιχα, ενώ ουδέτερη στάση έχει το 38,42% και 34,98% των εκπαιδευτικών.

Πίνακας 7. Συχνότητες και ποσοστά ερωτήσεων σχετικά με τη «Γονική εμπλοκή και σχέση οικογένειας και σχολείου»

	Διαφωνώ Απόλυτα		Διαφωνώ		Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ		Συμφωνώ		Συμφωνώ απόλυτα	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Στο σχολείο που εργάζομαι οι γονείς αντιμετωπίζονται ως σημαντικοί συνεργάτες	3	1,48 %	3 0	14,78 %	5 9	29,06 %	7 7	37,93 %	34	16,75 %
Η γονική εμπλοκή είναι ιδιαίτερα σημαντική παράμετρος για τον επαγγελματικό προσανατολισμό των μαθητών	7	3,45 %	2 2	10,84 %	6 9	33,99 %	8 0	39,41 %	25	12,32 %
Οι γονείς των μαθητών συνήθως επιδιώκουν περισσότερη εμπλοκή με το σχολείο απ' όσο ήδη εμπλέκονται	1 9	9,36 %	5 1	25,12 %	7 1	34,98 %	4 1	20,20 %	21	10,34 %
Το σχολείο μας έχει ένα καλά οργανωμένο σύλλογο γονέων και κηδεμόνων	1 7	8,37 %	3 6	17,73 %	7 8	38,42 %	5 4	26,60 %	18	8,87%
Η γονική εμπλοκή βοηθά στην ενίσχυση της εκτίμησης του εκπαιδευτικού από τους γονείς	6	2,96 %	2 3	11,33 %	6 2	30,54 %	7 8	38,42 %	34	16,75 %

Διάγραμμα 13. Ποσοστά κατηγοριών συμφωνών & συμφωνών απόλυτα ερωτήσεων σχετικά με τη «Γονική εμπλοκή και σχέση οικογένειας και σχολείου»

Στον Πίνακα 8 δίνονται τα περιγραφικά στατιστικά των τριών παραγόντων σχετικά με τη «Γονική εμπλοκή» και τα αποτελέσματα της ανάλυσης αξιοπιστίας. Ο πρώτος παράγοντας «Στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή» έχει τον μεγαλύτερο μέσο όρο, ίσο με 3,71 και διάμεσο τιμή, ίση με 3,80, υποδηλώνοντας ότι οι εκπαιδευτικοί τείνουν να συμφωνήσουν με τις πέντε προτάσεις που τον αποτελούν. Η ελάχιστη και μέγιστη τιμή είναι ίσες με 1,00 και 5,00, αντίστοιχα, ενώ η τυπική απόκλιση είναι ίση με 0,80. Η τιμή του συντελεστή Cronbach's Alpha είναι ίση με 0,834, δηλαδή η αξιοπιστία αυτού του παράγοντα είναι πολύ ικανοποιητική. Ο δεύτερος παράγοντας «Γονική εμπλοκή, επαγγελματικός προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες» έχει τον αμέσως μεγαλύτερο μέσο όρο, ίσο με 3,65 και διάμεσο τιμή, ίση με 3,75, υποδηλώνοντας ότι οι εκπαιδευτικοί τείνουν να συμφωνήσουν με τις τέσσερις προτάσεις που τον αποτελούν. Η ελάχιστη και μέγιστη τιμή είναι ίσες με 1,50 και 5,00, αντίστοιχα, ενώ η τυπική απόκλιση είναι ίση με 0,75. Η τιμή του συντελεστή Cronbach's Alpha είναι ίση με 0,795, δηλαδή η αξιοπιστία αυτού του παράγοντα είναι ικανοποιητική. Ο τρίτος παράγοντας «Γονική εμπλοκή και σχέση οικογένειας και

σχολείου» έχει τον μικρότερο μέσο όρο, ίσο με 3,32 και διάμεσο τιμή, ίση με 3,20, υποδηλώνοντας ότι οι εκπαιδευτικοί ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν με τις πέντε προτάσεις που τον αποτελούν. Η ελάχιστη και μέγιστη τιμή είναι ίσες με 1,80 και 5,00, αντίστοιχα, ενώ η τυπική απόκλιση είναι ίση με 0,61. Η τιμή του συντελεστή Cronbach's Alpha είναι ίση με 0,536, δηλαδή η αξιοπιστία αυτού του παράγοντα δεν είναι ικανοποιητική.

Πίνακας 8. Περιγραφικά στατιστικά παραγόντων σχετικά με τη «Γονική εμπλοκή» και ανάλυση αξιοπιστίας

Παράγοντας	μέσος όρος	τυπική απόκλιση	Τεταρτημόρια			ελάχιστο	μέγιστο	Ανάλυση αξιοπιστίας	
			1ο	2ο	3ο			αριθμός ερωτήσεων	Cronbach's Alpha
Στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή	3,71	0,80	3,20	3,80	4,40	1,00	5,00	5	0,834
Γονική εμπλοκή, επαγγελματικός προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες	3,65	0,75	3,00	3,75	4,00	1,50	5,00	4	0,795
Γονική εμπλοκή και σχέση οικογένειας και σχολείου	3,32	0,61	3,00	3,20	3,80	1,80	5,00	5	0,536

4.4 Τύποι γονικής εμπλοκής

Ο Πίνακας 9 περιέχει τις συχνότητες και τα ποσοστά όλων των κατηγοριών των έξι ερωτήσεων σχετικά με τους «Τύπους γονικής εμπλοκής», ενώ το Διάγραμμα 7 απεικονίζει τα ποσοστά των κατηγοριών «Συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα». Περισσότεροι/ες από οκτώ στους/στις δέκα εκπαιδευτικούς θεωρούν σημαντικούς έως πολύ σημαντικούς τους τύπους γονικής εμπλοκής «Επικοινωνία με την οικογένεια (82,27%», και «Γονική μέριμνα και ανατροφή 81,77%». δύο στους/στις τρεις (66,01%) εκπαιδευτικούς θεωρούν σημαντικό έως πολύ σημαντικό τον τύπο γονικής εμπλοκής «Συνεργασία με την τοπική κοινότητα», ενώ ποσοστά 46,80% και 42,36% τους τύπους «Γονείς ως εθελοντές(εθελοντισμός)» και «Γονείς ως συμμετοχοί στη λήψη αποφάσεων», αντίστοιχα. Αντίθετα, τον τύπο γονικής εμπλοκής «Γονείς ως δάσκαλοι (μάθηση στο σπίτι)» τον θεωρούν σημαντικό έως πολύ σημαντικό μόλις το ένα τρίτο (33,99%) των εκπαιδευτικών. Τους τύπους γονικής εμπλοκής «Γονείς ως εθελοντές (εθελοντισμός)», «Γονείς ως συμμετοχοί στη λήψη αποφάσεων» και «Γονείς ως δάσκαλοι (μάθηση στο σπίτι)», δηλώνουν ότι δεν είναι σημαντικοί έως καθόλου σημαντικοί το 22,66%, 23,65% και 29,06%, ενώ ουδετερότητα δηλώνει το 30,54%, 33,99% και 36,95% των εκπαιδευτικών, αντίστοιχα.

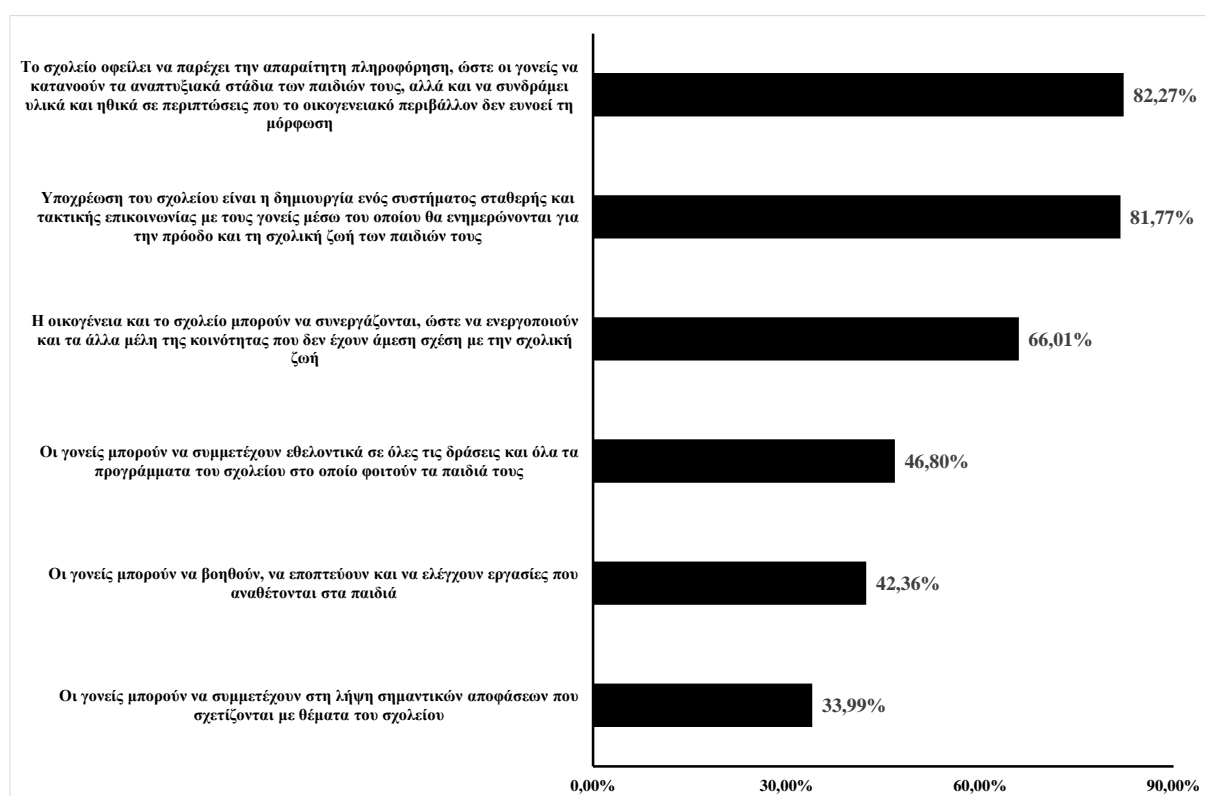
Πίνακας 9. Συχνότητες και ποσοστά ερωτήσεων σχετικά με τους «Τύπους γονικής εμπλοκής»

	Διαφωνώ Απόλυτα		Διαφωνώ		Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ		Συμφωνώ		Συμφωνώ απόλυτα	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Το σχολείο οφείλει να παρέχει την απαραίτητη πληροφόρηση, ώστε οι γονείς να κατανοούν τα αναπτυξιακά στάδια των παιδιών τους, αλλά και να συνδράμει υλικά και ηθικά	1	0,49 %	1 2	5,91%	2 3	11,33 %	9 7	47,78 %	70	34,48 %

σε περιπτώσεις που το οικογενειακό περιβάλλον δεν ευνοεί τη μόρφωση										
Υποχρέωση του σχολείου είναι η δημιουργία ενός συστήματος σταθερής και τακτικής επικοινωνίας με τους γονείς μέσω του οποίου θα ενημερώνονται για την πρόοδο και τη σχολική ζωή των παιδιών τους	0	0,00 %	8	3,94%	29	14,29 %	95	46,80 %	71	34,98 %
Οι γονείς μπορούν να συμμετέχουν εθελοντικά σε όλες τις δράσεις και όλα τα προγράμματα του σχολείου στο οποίο φοιτούν τα παιδιά τους	7	3,45 %	39	19,21 %	62	30,54 %	65	32,02 %	30	14,78 %
Οι γονείς μπορούν να συμμετέχουν στη λήψη σημαντικών αποφάσεων που σχετίζονται με θέματα του σχολείου	10	4,93 %	49	24,14 %	75	36,95 %	52	25,62 %	17	8,37%
Οι γονείς μπορούν να βοηθούν, να εποπτεύουν και να ελέγχουν εργασίες που αναθέτονται στα παιδιά	10	4,93 %	38	18,72 %	69	33,99 %	62	30,54 %	24	11,82 %
Η οικογένεια και το σχολείο μπορούν να συνεργάζονται, ώστε να	1	0,49 %	19	9,36%	49	24,14 %	89	43,84 %	45	22,17 %

ενεργοποιούν και τα άλλα μέλη της κοινότητας που δεν έχουν άμεση σχέση με την σχολική ζωή										
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Διάγραμμα 14. Ποσοστά κατηγοριών συμφωνών & συμφωνών απόλυτα ερωτήσεων σχετικά με τους «Τύπους γονικής εμπλοκής»

4.5 Πρακτικές γονικής εμπλοκής

Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή

Στον Πίνακα 10 δίνονται οι συχνότητες και τα ποσοστά όλων των κατηγοριών των τεσσάρων ερωτήσεων σχετικά με τον παράγοντα «Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή», ενώ στο Διάγραμμα 8 δίνονται τα ποσοστά των κατηγοριών «Συμφωνών & συμφωνών απόλυτα». Περισσότεροι/ες από τρεις στους/στις τέσσερις εκπαιδευτικούς συμφωνούν και συμφωνούν απόλυτα με τις προτάσεις «Οργάνωση προγραμμάτων εκπαίδευσης γονέων σε θέματα που αφορούν την ανατροφή, την εφηβεία κ.α. (77,34%)» και «Οργάνωση σεμιναρίων

γονέων για θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού υγείας, διατροφής κ.α. (76,35%)», ενώ επτά στους/στις δέκα με την πρόταση «Συμμετοχή των γονέων ως ομιλητών (παρουσίαση των επαγγελμάτων τους) σε σχολικές εκδηλώσεις για τον επαγγελματικό προσανατολισμό (70,44%)». Αντίθετα, με την πρόταση «Συμμετοχή γονέων στην λήψη των αποφάσεων που αφορούν το σχολείο», διαφωνούν απόλυτα και διαφωνούν, το ένα τρίτο (33,99%) των εκπαιδευτικών και ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν τέσσερις στους/στις δέκα (40,89%).

Πίνακας 10. Συχνότητες και ποσοστά ερωτήσεων σχετικά με τις «Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή»

	Διαφωνώ Απόλυτα		Διαφωνώ		Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ		Συμφωνώ		Συμφωνώ απόλυτα	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Οργάνωση προγραμμάτων εκπαίδευσης γονέων σε θέματα που αφορούν την ανατροφή, την εφηβεία κ.α.	3	1,48 %	1 4	6,90%	2 9	14,29 %	9 2	45,32 %	65	32,02 %
Συμμετοχή γονέων στην λήψη των αποφάσεων που αφορούν το σχολείο	1 8	8,87 %	5 1	25,12 %	8 3	40,89 %	4 1	20,20 %	10	4,93%
Οργάνωση σεμιναρίων γονέων για θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού υγείας, διατροφής κ.α.	3	1,48 %	1 3	6,40%	3 2	15,76 %	8 7	42,86 %	68	33,50 %
Συμμετοχή των γονέων ως ομιλητών (παρουσίαση των επαγγελμάτων τους) σε σχολικές εκδηλώσεις για	2	0,99 %	2 0	9,85%	3 8	18,72 %	8 4	41,38 %	59	29,06 %

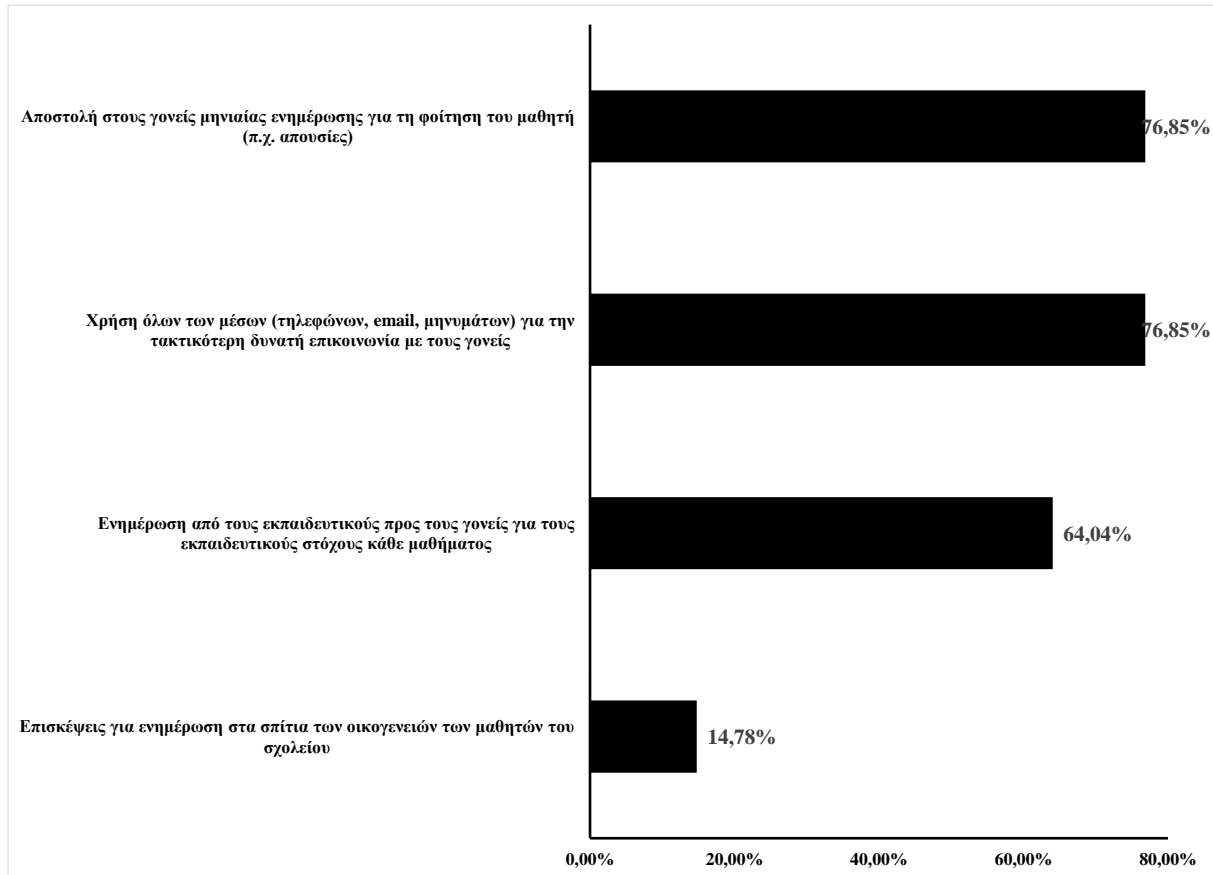

τους εκπαιδευτικούς στόχους κάθε μαθήματος (64,04%)». Αντίθετα, με την πρόταση «Επισκέψεις για ενημέρωση στα σπίτια των οικογενειών των μαθητών του σχολείου», διαφωνούν απόλυτα και διαφωνούν, δύο στους/στις τρεις (63,05%) των εκπαιδευτικών και ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν δύο στους/στις δέκα (22,17%).

Πίνακας 11. Συχνότητες και ποσοστά ερωτήσεων σχετικά με τις «Πρακτικές που αφορούν την επικοινωνία»

	Διαφωνώ Απόλυτα		Διαφωνώ		Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ		Συμφωνώ		Συμφωνώ απόλυτα	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Χρήση όλων των μέσων (τηλεφώνων, email, μηνυμάτων) για την τακτικότερη δυνατή επικοινωνία με τους γονείς	7	3,45 %	1 8	8,87%	2 2	10,84 %	6 7	33,00 %	89	43,84 %
Ενημέρωση από τους εκπαιδευτικούς προς τους γονείς για τους εκπαιδευτικούς στόχους κάθε μαθήματος	6	2,96 %	2 5	12,32 %	4 2	20,69 %	8 8	43,35 %	42	20,69 %
Αποστολή στους γονείς μηνιαίας ενημέρωσης για τη φοίτηση του μαθητή (π.χ. απουσίες)	3	1,48 %	1 0	4,93%	3 4	16,75 %	8 3	40,89 %	73	35,96 %
Επισκέψεις για ενημέρωση στα σπίτια των οικογενειών των μαθητών του σχολείου	6 9	33,9 9%	5 9	29,06 %	4 5	22,17 %	1 6	7,88%	14	6,90%

Διάγραμμα 16. Ποσοστά κατηγοριών συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα ερωτήσεων σχετικά με τις «Πρακτικές που αφορούν την επικοινωνία»

Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας

Ο Πίνακας 12 περιέχει τις συχνότητες και τα ποσοστά όλων των κατηγοριών των τεσσάρων ερωτήσεων σχετικά με τον παράγοντα «Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας», ενώ το Διάγραμμα 10 τα ποσοστά των κατηγοριών «Συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα». οκτώ στους/στις δέκα εκπαιδευτικούς συμφωνούν και συμφωνούν απόλυτα με την πρόταση «Ενημέρωση προς τους γονείς για τις πολιτικές του σχολείου καθώς και για προγράμματα και τις δραστηριότητές του (79,31%)», επτά στους/στις δέκα εκπαιδευτικούς συμφωνούν και συμφωνούν απόλυτα με τις προτάσεις «Συμμετοχή του σχολείου σε συνεργασία με τους γονείς σε δράσεις της τοπικής κοινωνίας (69,46%) και «Στήριξη του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων με ενθάρρυνση των γονέων για συμμετοχή τους σε εκδηλώσεις του (68,97%)» και έξι στους/στις δέκα με τις προτάσεις «Ενημέρωση των γονέων για προγράμματα υγείας, πολιτισμού, εκπαίδευσης κ.α. που

διοργανώνουν οι τοπικοί φορείς (62,56%)», «Εθελοντική συμμετοχή γονέων, σχετικά με δραστηριότητες εκτός τάξης (61,08%)» και «Προσφορά του σχολικού κτιρίου στην κοινότητα για δράσεις μετά το πέρας του σχολικού ωραρίου (58,13%)». Αντίθετα, ποσοστό 46,31% των εκπαιδευτικών συμφωνούν και συμφωνούν απόλυτα με την πρόταση «Συμμετοχή γονέων σε εκδρομές (ως συνοδοί) και γιορτές που διοργανώνει το σχολείο». Με την παραπάνω πρόταση διαφωνεί και διαφωνεί απόλυτα και ούτε διαφωνεί ούτε συμφωνεί, το ένα τέταρτο των εκπαιδευτικών.

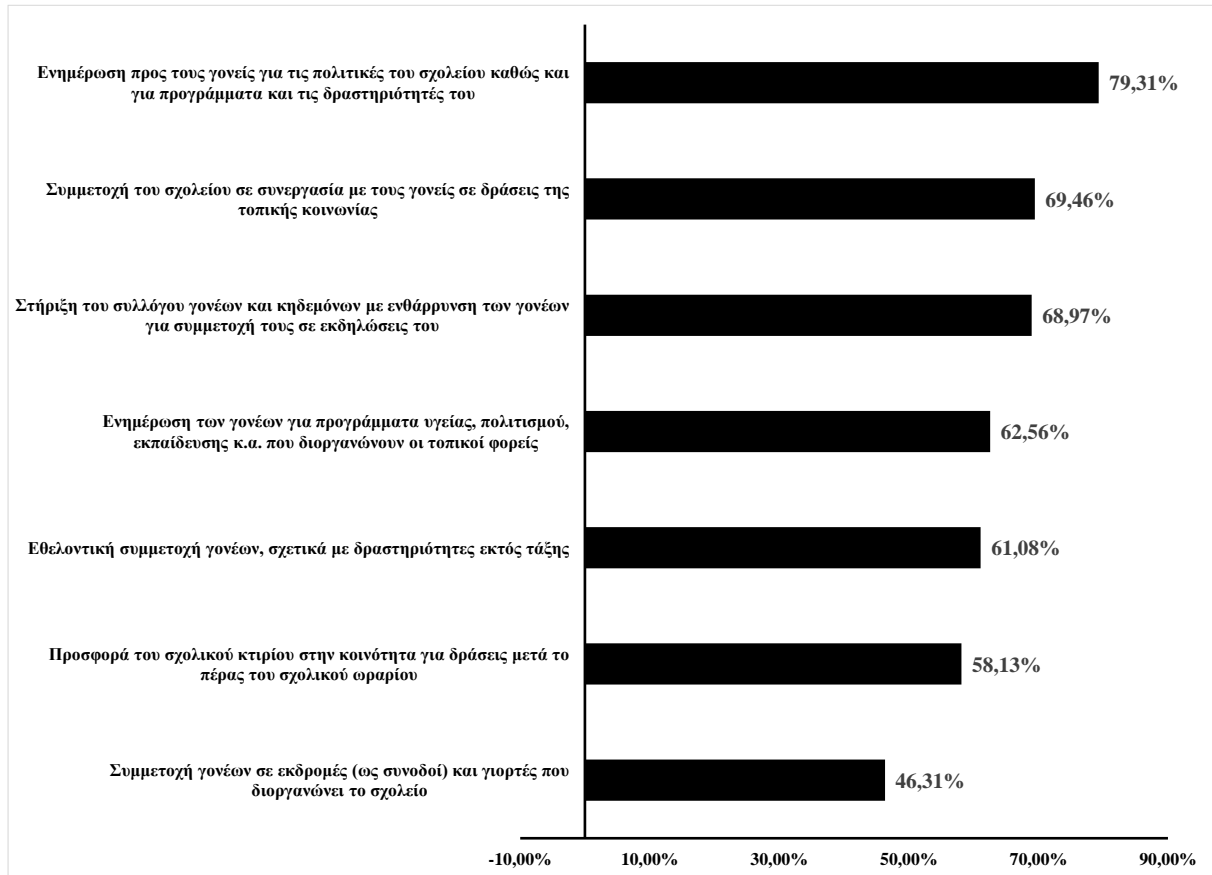
Πίνακας 12. Συχνότητες και ποσοστά ερωτήσεων σχετικά με τις «Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας»

	Διαφωνώ Απόλυτα		Διαφωνώ		Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ		Συμφωνώ		Συμφωνώ απόλυτα	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Συμμετοχή γονέων σε εκδρομές (ως συνοδοί) και γιορτές που διοργανώνει το σχολείο	1	5,91	4	19,70	5	28,08	6	30,05	33	16,26
	2	%	0	%	7	%	1	%		
Ενημέρωση προς τους γονείς για τις πολιτικές του σχολείου καθώς και για προγράμματα και τις δραστηριότητές του	3	1,48	4	1,97%	3	17,24	1	49,26	61	30,05
		%			5	%				
Εθελοντική συμμετοχή γονέων, σχετικά με δραστηριότητες εκτός τάξης	3	1,48	2	11,82	5	25,62	7	38,92	45	22,17
		%			4	%				
Συμμετοχή του σχολείου σε συνεργασία με τους γονείς σε δράσεις της τοπικής κοινωνίας	1	0,49	1	6,90%	4	23,15	9	44,83	50	24,63
		%			4	%				

Ενημέρωση των γονέων για προγράμματα υγείας, πολιτισμού, εκπαίδευσης κ.α. που διοργανώνουν οι τοπικοί φορείς	5	2,46 %	2 1	10,34 %	5 0	24,63 %	7 6	37,44 %	51	25,12 %
Προσφορά του σχολικού κτιρίου στην κοινότητα για δράσεις μετά το πέρας του σχολικού ωραρίου	5	2,46 %	1 9	9,36%	6 1	30,05 %	7 6	37,44 %	42	20,69 %
Στήριξη του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων με ενθάρρυνση των γονέων για συμμετοχή τους σε εκδηλώσεις του	3	1,48 %	1 4	6,90%	4 6	22,66 %	8 2	40,39 %	58	28,57 %

Διάγραμμα 17. Ποσοστά κατηγοριών συμφωνώ & συμφωνώ απόλυτα ερωτήσεων σχετικά με τις «Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας»

Στον Πίνακα 13 δίνονται τα περιγραφικά στατιστικά των τριών παραγόντων σχετικά με τις «Πρακτικές γονικής εμπλοκής» και τα αποτελέσματα της ανάλυσης αξιοπιστίας. Ο τρίτος παράγοντας «Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας» έχει τον μεγαλύτερο μέσο όρο, ίσο με 3,74 και διάμεσο τιμή, ίση με 3,86, υποδηλώνοντας ότι οι εκπαιδευτικοί τείνουν να συμφωνήσουν με τις επτά προτάσεις που τον αποτελούν. Η ελάχιστη και μέγιστη τιμή είναι ίσες με 1,86 και 5,00, αντίστοιχα, ενώ η τυπική απόκλιση είναι ίση με 0,73. Η τιμή του συντελεστή Cronbach's Alpha είναι ίση με 0,863, δηλαδή η αξιοπιστία αυτού του παράγοντα είναι πολύ ικανοποιητική. Ο πρώτος παράγοντας «Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή» έχει τον αμέσως μεγαλύτερο μέσο όρο, ίσο με 3,69 και διάμεσο τιμή, ίση με 3,75, υποδηλώνοντας ότι οι εκπαιδευτικοί τείνουν να συμφωνήσουν με τις τέσσερις προτάσεις που τον αποτελούν. Η ελάχιστη και μέγιστη τιμή είναι ίσες με 1,75 και 5,00, αντίστοιχα, ενώ η τυπική απόκλιση είναι ίση με 0,70. Η τιμή του συντελεστή Cronbach's Alpha είναι ίση με 0,567, δηλαδή η αξιοπιστία αυτού του παράγοντα δεν είναι ικανοποιητική. Ο δεύτερος παράγοντας «Πρακτικές που αφορούν την επικοινωνία»

έχει τον μικρότερο μέσο όρο, ίσο με 3,50 και διάμεσο τιμή, ίση με 3,50, υποδηλώνοντας ότι οι εκπαιδευτικοί ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν με τις τέσσερις προτάσεις που τον αποτελούν. Η ελάχιστη και μέγιστη τιμή είναι ίσες με 1,25 και 5,00, αντίστοιχα, ενώ η τυπική απόκλιση είναι ίση με 0,71. Η τιμή του συντελεστή Cronbach's Alpha είναι ίση με 0,710, δηλαδή η αξιοπιστία αυτού του παράγοντα είναι ικανοποιητική.

Πίνακας 13. Περιγραφικά στατιστικά παραγόντων σχετικά με τη «Γονική εμπλοκή» και ανάλυση αξιοπιστίας

Παράγοντας	μέσος όρος	τυπική απόκλιση	Τεταρτημόρια			ελάχιστο	Μέγιστο	Ανάλυση αξιοπιστίας	
			1ο	2ο	3ο			αριθμός ερωτήσεων	Cronbach's Alpha
Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή	3,69	0,70	3,25	3,75	4,25	1,75	5,00	4	0,710
Πρακτικές που αφορούν την επικοινωνία	3,50	0,71	3,00	3,50	4,00	1,25	5,00	4	0,567
Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας	3,74	0,73	3,14	3,86	4,29	1,86	5,00	7	0,863

4.6 Παράγοντες και τύποι γονικής εμπλοκής σε σχέση με τα δημογραφικά και άλλα χαρακτηριστικά

Στην αρχή παρουσιάζονται τα στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα και έπειτα οι πίνακες με τα περιγραφικά στατιστικά και τα αποτελέσματα των στατιστικών ελέγχων.

Σχετικά με το φύλο των εκπαιδευτικών, από τους ελέγχους Mann-Whitney, διαπιστώθηκε ότι οι γυναίκες συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό από τους άνδρες με τους τρεις παράγοντες της «Στάσης των εκπαιδευτικών απέναντι στην επικοινωνία με τους γονείς», δηλαδή «Επικοινωνία για εκπαιδευτικά θέματα», «Επικοινωνία για ανατροφή και επαγγελματικό προσανατολισμό» και «Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας». Επίσης, οι γυναίκες φαίνεται να συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό με τους δύο παράγοντες, Στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή και Γονική εμπλοκή επαγγελματικός, προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες της «Γονικής εμπλοκής». Σχετικά με τους τύπους γονικής εμπλοκής, οι γυναίκες συμφωνούν περισσότερο με τους τύπους γονικής εμπλοκής «Γονείς ως δάσκαλοι (μάθηση στο σπίτι)», «Γονείς ως συμμετοχοί στη λήψη αποφάσεων» και «Γονική μέριμνα και ανατροφή», ενώ από πρακτικές συμφωνούν περισσότερο με «Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή» και «Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας».

Σχετικά με την ηλικία των εκπαιδευτικών, από τους ελέγχους One-WayAnova για τους εννέα παράγοντες των τριών μερών του ερωτηματολογίου, και τους ελέγχους Kruskal-Wallis για τους έξι τύπους της γονικής εμπλοκής, διαπιστώθηκε ότι για τον παράγοντα «Επικοινωνία για ανατροφή και επαγγελματικό προσανατολισμό», οι εκπαιδευτικοί ηλικίας κάτω των 30 ετών συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό από τους εκπαιδευτικούς ηλικίας 41-50 ετών. Επίσης, για τον τύπο γονικής εμπλοκής «Γονείς ως συμμετοχοί στη λήψη αποφάσεων», οι εκπαιδευτικοί ηλικίας κάτω των 30 ετών και 51 ετών και άνω συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό από τους εκπαιδευτικούς ηλικίας 31-40 ετών και 41-50 ετών.

Για την οικογενειακή κατάσταση λήφθηκαν υπόψη οι κατηγορίες Άγαμος/η, Έγγαμος/η και Διαζευγμένος/η. Η κατηγορία Χήρος/α δεν λήφθηκε υπόψη λόγω του μικρού αριθμού συμμετεχόντων (τρεις). Από τους ελέγχους One-WayAnova για τους οκτώ παράγοντες των

τριών μερών του ερωτηματολογίου, και τους ελέγχους Kruskal-Wallis για τους έξι τύπους της γονικής εμπλοκής και του παράγοντα «Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας», διαπιστώθηκε ότι για τον παράγοντα «Επικοινωνία για ανατροφή και επαγγελματικό προσανατολισμό», οι άγαμοι/ες εκπαιδευτικοί συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό από τους έγγαμους/ες εκπαιδευτικούς.

Επιπλέον, για τον τύπο γονικής εμπλοκής «Γονείς ως δάσκαλοι (μάθηση στο σπίτι)», οι άγαμοι/ες εκπαιδευτικοί συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό από τους διαζευγμένους/ες εκπαιδευτικούς, ενώ για τον τύπο γονικής εμπλοκής «Επικοινωνία με την οικογένεια», οι άγαμοι/ες εκπαιδευτικοί συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό από τους έγγαμους/ες εκπαιδευτικούς.

Σχετικά με τις επιπλέον σπουδές, από τους ελέγχους One-Way Anova για όλους τους παράγοντες των τριών μερών του ερωτηματολογίου, και τους ελέγχους Kruskal-Wallis για τους έξι τύπους της γονικής εμπλοκής, διαπιστώθηκε ότι δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις τιμές τόσο των παραγόντων όσο και των τύπων γονικής εμπλοκής σε σχέση με τις επιπλέον σπουδές.

Σχετικά με το μέγεθος της σχολικής μονάδας, από τους ελέγχους One-Way Anova για τους οκτώ παράγοντες των τριών μερών του ερωτηματολογίου, και τους ελέγχους Kruskal-Wallis για τους έξι τύπους της γονικής εμπλοκής και του παράγοντα παραγόντων «Επικοινωνία για εκπαιδευτικά θέματα», διαπιστώθηκε ότι για τον παράγοντα «Επικοινωνία για ανατροφή και επαγγελματικό προσανατολισμό», οι εκπαιδευτικοί, που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 100-200 μαθητές συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό από τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 301-400 μαθητές. Επίσης, για τον παράγοντα «Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας», οι εκπαιδευτικοί, που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 100-200 μαθητές συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό από τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 301-400 μαθητές, ενώ για τον παράγοντα «Γονική εμπλοκή επαγγελματικός, προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες», οι εκπαιδευτικοί, που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 100-200 μαθητές συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό από τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούσαν

σε σχολική μονάδα με 201-300 μαθητές. Σχετικά με τον παράγοντα «Γονική εμπλοκή και σχέση οικογένειας και σχολείου», οι εκπαιδευτικοί, που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 100-200 μαθητές συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό από τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 201-300 μαθητές.

Αναφορικά με τις πρακτικές γονικής εμπλοκής, για τον παράγοντα «Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή», οι εκπαιδευτικοί, που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 201-300 μαθητές συμφωνούν σε μικρότερο βαθμό από τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 100-200 μαθητές και από τους από τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με περισσότερους από 400 μαθητές. Για τον παράγοντα «Πρακτικές που αφορούν την επικοινωνία», οι εκπαιδευτικοί, που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 100-200 μαθητές συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό από τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 201-300 μαθητές. Για τον παράγοντα «Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας», οι εκπαιδευτικοί, που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 201-300 μαθητές συμφωνούν σε μικρότερο βαθμό από τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 100-200 μαθητές και από τους από τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με περισσότερους από 400 μαθητές.

Για τους τύπους γονικής εμπλοκής προκύπτει ότι για τον τύπο γονικής εμπλοκής «Γονείς ως δάσκαλοι (μάθηση στο σπίτι)», οι εκπαιδευτικοί, που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 201-300 μαθητές συμφωνούν σε μικρότερο βαθμό από τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 100-200 μαθητές και από τους από τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με περισσότερους από 400 μαθητές. Για τον τύπο γονικής εμπλοκής «Γονείς ως συμμετοχοί στη λήψη αποφάσεων», οι εκπαιδευτικοί, που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 201-300 μαθητές συμφωνούν σε μικρότερο βαθμό από τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 100-200 μαθητές και από τους από τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με περισσότερους από 400 μαθητές. Για τον τύπο γονικής εμπλοκής «Γονείς ως εθελοντές (εθελοντισμός)», οι εκπαιδευτικοί, που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 100-200 μαθητές συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό από τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 201-300 μαθητές. Τέλος, Για τον τύπο γονικής εμπλοκής «Γονική μέριμνα και ανατροφή», οι εκπαιδευτικοί, που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 201-300 μαθητές συμφωνούν σε

μικρότερο βαθμό από τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με 100-200 μαθητές και από τους από τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούσαν σε σχολική μονάδα με περισσότερους από 400 μαθητές.

Όσον αφορά τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε σεμινάρια σχετικά με θέματα που αφορούν τη σχέση οικογένειας και σχολείου, από τους ελέγχους Mann-Whitney, διαπιστώθηκε, για τον παράγοντα «Γονική εμπλοκή επαγγελματικός, προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες», ότι όσοι δεν συμμετέχουν συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό.

Όσον αφορά την παρακολούθηση επιμορφώσεων με θέμα τη γονική εμπλοκή, από τους ελέγχους Mann-Whitney, διαπιστώθηκε, για τον παράγοντα «Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας», ότι όσοι έχουν παρακολουθήσει συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό.

Στη συνέχεια, παρατίθενται ενδεικτικά πίνακες με τα πιο στατιστικά σημαντικά δεδομένα για τους παράγοντες:

Πίνακας 14. Περιγραφικά στατιστικά παραγόντων και τύπων γονικής εμπλοκής σχετικά με το φύλο και αποτελέσματα στατιστικών ελέγχων

	Φύλο	n	μέσος όρος	τυπική απόκλιση	Τεταρτημόρια			ελάχιστο	μέγιστο	Στατιστικός έλεγχος	
					1ο	2ο	3ο			στατιστικό	p value
Επικοινωνία για εκπαιδευτικά θέματα	Άνδρας	53	3,61	0,78	3,00	3,67	4,00	2,00	5,00	U=3133,0	0,021
	Γυναίκα	150	3,91	0,82	3,33	4,00	4,67	1,00	5,00		
Επικοινωνία για ανατροφή και επαγγελματικό προσανατολισμό	Άνδρας	53	3,18	0,99	2,50	3,00	4,00	1,00	5,00	U=2867,0	0,002
	Γυναίκα	150	3,67	1,00	3,00	4,00	4,50	1,00	5,00		
Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας	Άνδρας	53	2,61	0,87	2,00	2,75	3,25	1,00	4,00	U=3022,0	0,009
	Γυναίκα	150	2,97	1,08	2,25	3,00	3,75	1,00	5,00		
Στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή	Άνδρας	53	3,35	0,83	2,80	3,40	4,00	1,00	5,00	U=2643,0	<0,001
	Γυναίκα	150	3,83	0,75	3,40	3,80	4,40	1,40	5,00		
	Άνδρας	53	3,38	0,76	2,75	3,25	4,00	1,50	4,75	U=2923,5	0,004

Γονική εμπλοκή επαγγελματικός, προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες	Γυναίκα	150	3,74	0,72	3,25	3,75	4,25	1,75	5,00		
Γονική εμπλοκή και σχέση οικογένειας και σχολείου	Άνδρας	53	3,21	0,51	3,00	3,20	3,60	1,80	4,00	U=3496,0	0,190
	Γυναίκα	150	3,36	0,63	3,00	3,40	3,80	1,80	5,00		
Γονείς ως δάσκαλοι (μάθηση στο σπίτι)	Άνδρας	53	3,64	0,86	3,00	4,00	4,00	2,00	5,00	U=2372,5	<0,00 1
	Γυναίκα	150	4,26	0,80	4,00	4,00	5,00	1,00	5,00		
Γονείς ως συμμετοχοί στη λήψη ποφάσεων	Άνδρας	53	3,81	0,92	3,00	4,00	5,00	2,00	5,00	U=2922,0	0,002
	Γυναίκα	150	4,24	0,72	4,00	4,00	5,00	2,00	5,00		
Γονείς ως εθελοντές (εθελοντισμός)	Άνδρας	53	3,17	0,98	3,00	3,00	4,00	1,00	5,00	U=3477,5	0,160
	Γυναίκα	150	3,42	1,08	3,00	3,00	4,00	1,00	5,00		
Συνεργασία με την τοπική κοινότητα	Άνδρας	53	2,94	0,91	2,00	3,00	4,00	1,00	5,00	U=3616,5	0,309
	Γυναίκα	150	3,13	1,05	2,00	3,00	4,00	1,00	5,00		
Επικοινωνία μετηνοικογένεια	Άνδρας	53	3,45	0,93	3,00	3,00	4,00	1,00	5,00	U=3442,0	0,131
	Γυναίκα	150	3,19	1,08	2,00	3,00	4,00	1,00	5,00		
Γονική μέριμνα και ανατροφή	Άνδρας	53	3,30	0,80	3,00	3,00	4,00	2,00	5,00	U=2332,0	<0,00 1
	Γυναίκα	150	3,95	0,90	4,00	4,00	5,00	1,00	5,00		

Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή	Άνδρας	53	3,44	0,75	2,75	3,50	4,00	1,75	4,75	U=2327,0	<0,001
	Γυναίκα	150	4,01	0,67	3,75	4,00	4,50	2,00	5,00		
Πρακτικές που αφορούν την επικοινωνία	Άνδρας	53	3,40	0,70	2,75	3,50	3,75	2,00	4,75	U=3489,0	0,183
	Γυναίκα	150	3,54	0,71	3,00	3,50	4,00	1,25	5,00		
Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας	Άνδρας	53	3,44	0,67	2,86	3,57	3,86	2,00	4,86	U=2699,5	0,001
	Γυναίκα	150	3,84	0,72	3,29	3,86	4,43	1,86	5,00		

Πίνακας 15. Περιγραφικά στατιστικά παραγόντων και τύπων γονικής εμπλοκής σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση και αποτελέσματα στατιστικών ελέγχων

	Οικογενειακή κατάσταση	n	μέσος όρος	τυπική απόκλιση	Τεταρτημόρια			ελάχιστο	μέγιστο	Στατιστικός έλεγχος	
					1ο	2ο	3ο			στατιστικό	p value

Επικοινωνία για εκπαιδευτικά θέματα	Άγαμος/η	62	3,94	0,82	3,33	4,00	4,67	2,00	5,00	F(2,197)=1,075	0,343
	Έγγαμος/η	118	3,82	0,78	3,00	4,00	4,33	2,33	5,00		
	Διαζευγμένος/η	20	3,63	1,05	2,67	4,00	4,33	1,00	5,00		
Επικοινωνία για ανατροφή και επαγγελματικό προσανατολισμό	Άγαμος/η	62	3,83	1,01	3,00	4,00	4,50	1,00	5,00	F(2,197)=3,558	0,030
	Έγγαμος/η	118	3,45	1,04	3,00	3,50	4,00	1,00	5,00		
	Διαζευγμένος/η	20	3,33	0,63	3,00	3,00	4,00	2,50	4,50		
Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας	Άγαμος/η	62	3,01	1,10	2,33	3,00	3,67	1,00	5,00	$\chi^2(2)=1,696$	0,428
	Έγγαμος/η	118	2,84	1,10	2,00	3,00	4,00	1,00	5,00		
	Διαζευγμένος/η	20	3,12	0,61	2,67	3,00	3,67	2,00	4,00		
Στάση των εκπαιδευτικών	Άγαμος/η	62	3,76	0,80	3,40	3,80	4,40	1,20	5,00	F(2,197)=0,485	0,616

απέναντι στη γονική εμπλοκή	Έγγαμος/η	118	3,67	0,83	3,20	3,70	4,4 0	1,00	5,00		
	Διαζευγμένος/ η	20	3,84	0,63	3,30	3,80	4,4 0	3,00	5,00		
Γονική εμπλοκή επαγγελματικός, προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες	Άγαμος/η	62	3,67	0,77	3,25	3,75	4,2 5	1,50	5,00	F(2,197)=0,20 8	0,813
	Έγγαμος/η	118	3,66	0,75	3,00	3,75	4,2 5	1,75	5,00		
	Διαζευγμένος/ η	20	3,55	0,70	3,00	3,75	4,0 0	2,50	4,75		
Γονική εμπλοκή και σχέση οικογένειας και σχολείου	Άγαμος/η	62	3,34	0,66	3,00	3,30	3,6 0	1,80	5,00	F(2,197)=0,02 3	0,978
	Έγγαμος/η	118	3,32	0,59	3,00	3,20	3,8 0	1,80	4,80		
	Διαζευγμένος/ η	20	3,34	0,58	3,00	3,20	3,6 0	2,40	4,60		
Γονείς ως δάσκαλοι (μάθηση στο σπίτι)	Άγαμος/η	62	4,26	0,81	4,00	4,00	5,0 0	2,00	5,00	$\chi^2(2)=6,577$	0,037
	Έγγαμος/η	118	4,08	0,85	4,00	4,00	5,0 0	1,00	5,00		

	Διαζευγμένος/ η	20	3,75	0,85	3,00	4,00	4,0 0	2,00	5,00		
Γονείς ως συμμέτοχοι στη λήψη αποφάσεων	Άγαμος/η	62	4,19	0,81	4,00	4,00	5,0 0	2,00	5,00	$\chi^2(2)=2,758$	0,252
	Έγγαμος/η	118	4,15	0,76	4,00	4,00	5,0 0	2,00	5,00		
	Διαζευγμένος/ η	20	3,85	0,88	3,50	4,00	4,0 0	2,00	5,00		
Γονείςωςεθελοντέ ς (εθελοντισμός)	Άγαμος/η	62	3,55	0,99	3,00	4,00	4,0 0	2,00	5,00	$\chi^2(2)=3,907$	0,142
	Έγγαμος/η	118	3,32	1,07	3,00	3,00	4,0 0	1,00	5,00		
	Διαζευγμένος/ η	20	2,95	1,10	2,00	3,00	4,0 0	1,00	4,00		
Συνεργασία με την τοπική κοινότητα	Άγαμος/η	62	3,18	1,05	3,00	3,00	4,0 0	1,00	5,00	$\chi^2(2)=0,605$	0,739
	Έγγαμος/η	118	3,07	1,03	2,00	3,00	4,0 0	1,00	5,00		
	Διαζευγμένος/ η	20	3,00	0,86	2,00	3,00	3,5 0	2,00	5,00		

Επικοινωνία μετηνοικογένεια	Άγαμος/η	62	3,55	0,92	3,00	4,00	4,0 0	2,00	5,00	$\chi^2(2)=7,007$	0,030
	Έγγαμος/η	118	3,10	1,11	2,00	3,00	4,0 0	1,00	5,00		
	Διαζευγμένος/ η	20	3,20	0,95	2,50	3,00	4,0 0	2,00	5,00		
Γονικήμέριμνα και ανατροφή	Άγαμος/η	62	3,89	0,93	3,00	4,00	5,0 0	2,00	5,00	$\chi^2(2)=2,650$	0,266
	Έγγαμος/η	118	3,76	0,93	3,00	4,00	4,0 0	1,00	5,00		
	Διαζευγμένος/ η	20	3,55	0,76	3,00	4,00	4,0 0	2,00	5,00		
Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή	Άγαμος/η	62	3,76	0,73	3,25	3,75	4,2 5	2,00	5,00	$F(2,197)=0,69$ 2	0,502
	Έγγαμος/η	118	3,68	0,70	3,25	3,75	4,2 5	1,75	5,00		
	Διαζευγμένος/ η	20	3,55	0,65	3,25	3,50	3,8 8	2,25	5,00		
	Άγαμος/η	62	3,52	0,80	3,00	3,50	4,0 0	1,25	5,00	$F(2,197)=1,19$ 6	0,305

Πρακτικές που αφορούν την επικοινωνία	Έγγαμος/η	118	3,54	0,68	3,00	3,50	4,00	1,50	5,00		
	Διαζευγμένος/η	20	3,28	0,55	2,75	3,50	3,75	2,00	4,00		
Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας	Άγαμος/η	62	3,88	0,66	3,43	3,86	4,29	2,00	5,00	F(2,197)=2,97 1	0,054
	Έγγαμος/η	118	3,71	0,76	3,14	3,86	4,29	1,86	5,00		
	Διαζευγμένος/η	20	3,45	0,63	2,93	3,43	4,00	2,29	4,71		

Πίνακας 16. Περιγραφικά στατιστικά παραγόντων και τύπων γονικής εμπλοκής σχετικά το μέγεθος της σχολικής μονάδας και αποτελέσματα στατιστικών ελέγχων

	Μέγεθοςσχολικήςμονάδας	n	μέσοςόρος	τυπική απόκλιση	Τεταρτημόρια			ελάχιστο	μέγιστο	Στατιστικός έλεγχος	
					1ο	2ο	3ο			στατιστικό	p value

Επικοινωνία για εκπαιδευτικά θέματα	100-200 μαθητές	91	3,88	0,80	3,3 3	4,0 0	4,3 3	2,00	5,00	$\chi^2(3)=1,874$	0,599
	201-300 μαθητές	59	3,73	0,89	3,0 0	4,0 0	4,6 7	2,00	5,00		
	301-400 μαθητές	31	3,77	0,89	3,0 0	4,0 0	4,3 3	1,00	5,00		
	Περισσότεροι από 400 μαθητές	22	4,00	0,58	3,6 7	4,0 0	4,3 3	2,33	5,00		
Επικοινωνία για ανατροφή και επαγγελματικό προσανατολισμό	100-200 μαθητές	91	3,79	1,03	3,0 0	4,0 0	5,0 0	1,00	5,00	$F(3,199)=3,89$	0,010
	201-300 μαθητές	59	3,46	0,84	3,0 0	3,5 0	4,0 0	1,00	5,00		
	301-400 μαθητές	31	3,16	1,08	2,5 0	3,0 0	4,0 0	1,00	5,00		
	Περισσότεροι από 400 μαθητές	22	3,30	1,14	2,5 0	3,7 5	4,0 0	1,00	5,00		
Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της	100-200 μαθητές	91	3,12	1,14	2,3 3	3,3 3	4,0 0	1,00	5,00	$F(3,199)=2,896$	0,036
	201-300 μαθητές	59	2,89	0,88	2,3 3	3,0 0	3,6 7	1,00	5,00		

οικογένειας και της κοινότητας	301-400 μαθητές	31	2,59	1,08	1,6 7	2,6 7	3,3 3	1,00	5,00		
	Περισσότεροι από 400 μαθητές	22	2,58	1,04	2,0 0	2,3 3	3,6 7	1,00	4,00		
Στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή	100-200 μαθητές	91	3,82	0,79	3,2 0	3,8 0	4,4 0	1,00	5,00	F(3,199)=1,9 93	0,116
	201-300 μαθητές	59	3,54	0,79	3,0 0	3,4 0	4,2 0	1,80	5,00		
	301-400 μαθητές	31	3,61	0,79	3,2 0	3,6 0	4,4 0	2,20	5,00		
	Περισσότεροι από 400 μαθητές	22	3,85	0,77	3,6 0	3,8 0	4,4 0	1,40	5,00		
Γονική εμπλοκή επαγγελματικός, προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες	100-200 μαθητές	91	3,80	0,77	3,2 5	3,7 5	4,2 5	1,50	5,00	F(3,199)=2,8 29	0,040
	201-300 μαθητές	59	3,47	0,74	3,0 0	3,5 0	4,0 0	2,00	5,00		
	301-400 μαθητές	31	3,51	0,68	3,0 0	3,7 5	4,0 0	1,75	5,00		
	Περισσότεροι από 400 μαθητές	22	3,69	0,66	3,5 0	3,7 5	4,0 0	2,25	5,00		

Γονική εμπλοκή και σχέση οικογένειας και σχολείου	100-200 μαθητές	91	3,47	0,62	3,0 0	3,4 0	3,8 0	1,80	5,00	F(3,199)=3,5 28	0,016
	201-300 μαθητές	59	3,20	0,58	2,8 0	3,2 0	3,6 0	1,80	4,80		
	301-400 μαθητές	31	3,28	0,63	2,8 0	3,2 0	3,8 0	1,80	4,80		
	Περισσότεροι από 400 μαθητές	22	3,11	0,44	2,8 0	3,2 0	3,4 0	2,20	3,80		
Γονείς ως δάσκαλοι (μάθηση στο σπίτι)	100-200 μαθητές	91	4,27	0,82	4,0 0	4,0 0	5,0 0	1,00	5,00	χ ² (3)=18,867	<0,001
	201-300 μαθητές	59	3,78	0,87	3,0 0	4,0 0	4,0 0	2,00	5,00		
	301-400 μαθητές	31	3,94	0,89	4,0 0	4,0 0	5,0 0	2,00	5,00		
	Περισσότεροι από 400 μαθητές	22	4,45	0,60	4,0 0	4,5 0	5,0 0	3,00	5,00		
Γονείς ως συμμετοχοί στη λήψη αποφάσεων	100-200 μαθητές	91	4,31	0,68	4,0 0	4,0 0	5,0 0	2,00	5,00	χ ² (3)=14,452	0,002
	201-300 μαθητές	59	3,83	0,91	3,0 0	4,0 0	5,0 0	2,00	5,00		

	301-400 μαθητές	31	3,97	0,84	4,0 0	4,0 0	5,0 0	2,00	5,00		
	Περισσότεροι από 400 μαθητές	22	4,41	0,59	4,0 0	4,0 0	5,0 0	3,00	5,00		
Γονείςωρεθελοντ ές (εθελοντισμός)	100-200 μαθητές	91	3,56	1,06	3,0 0	4,0 0	4,0 0	1,00	5,00	$\chi^2(3)=12,36$	0,006
	201-300 μαθητές	59	2,97	1,11	2,0 0	3,0 0	4,0 0	1,00	5,00		
	301-400 μαθητές	31	3,32	0,83	3,0 0	3,0 0	4,0 0	1,00	5,00		
	Περισσότεροι από 400 μαθητές	22	3,59	0,96	3,0 0	4,0 0	4,0 0	2,00	5,00		
Συνεργασία με την τοπική κοινότητα	100-200 μαθητές	91	3,13	1,08	2,0 0	3,0 0	4,0 0	1,00	5,00	$\chi^2(3)=1,635$	0,652
	201-300 μαθητές	59	2,98	0,96	2,0 0	3,0 0	4,0 0	1,00	5,00		
	301-400 μαθητές	31	3,00	0,89	2,0 0	3,0 0	4,0 0	1,00	5,00		
	Περισσότεροι από 400 μαθητές	22	3,27	1,08	3,0 0	3,0 0	4,0 0	1,00	5,00		

Επικοινωνία μετηνοικογένεια	100-200 μαθητές	91	3,44	1,04	3,0 0	4,0 0	4,0 0	1,00	5,00	$\chi^2(3)=7,67$	0,053
	201-300 μαθητές	59	3,00	1,07	2,0 0	3,0 0	4,0 0	1,00	5,00		
	301-400 μαθητές	31	3,10	0,94	3,0 0	3,0 0	4,0 0	1,00	5,00		
	Περισσότεροι από 400 μαθητές	22	3,41	1,10	2,0 0	3,5 0	4,0 0	2,00	5,00		
Γονικήμέριμνα και ανατροφή	100-200 μαθητές	91	3,91	0,88	3,0 0	4,0 0	5,0 0	2,00	5,00	$\chi^2(3)=11,351$	0,010
	201-300 μαθητές	59	3,47	0,90	3,0 0	4,0 0	4,0 0	1,00	5,00		
	301-400 μαθητές	31	3,74	1,00	3,0 0	4,0 0	5,0 0	2,00	5,00		
	Περισσότεροι από 400 μαθητές	22	4,09	0,81	4,0 0	4,0 0	5,0 0	2,00	5,00		
Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή	100-200 μαθητές	91	3,79	0,69	3,2 5	3,7 5	4,2 5	2,00	5,00	$F(3,199)=5,3$ 46	0,001
	201-300 μαθητές	59	3,48	0,70	3,0 0	3,5 0	4,0 0	1,75	4,75		

	301-400 μαθητές	31	3,52	0,66	3,0 0	3,5 0	4,0 0	2,25	4,75		
	Περισσότεροι από 400 μαθητές	22	4,06	0,61	3,7 5	4,0 0	4,2 5	3,00	5,00		
Πρακτικές που αφορούν την επικοινωνία	100-200 μαθητές	91	3,67	0,68	3,2 5	3,7 5	4,2 5	1,75	5,00	F(3,199)=4,4 34	0,005
	201-300 μαθητές	59	3,27	0,61	2,7 5	3,2 5	3,7 5	1,50	4,75		
	301-400 μαθητές	31	3,39	0,74	3,0 0	3,5 0	3,7 5	2,00	4,75		
	Περισσότεροι από 400 μαθητές	22	3,59	0,84	3,2 5	3,7 5	4,0 0	1,25	5,00		
Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας	100-200 μαθητές	91	3,88	0,69	3,4 3	3,8 6	4,4 3	2,00	5,00	F(3,199)=6,4 97	<0,001
	201-300 μαθητές	59	3,44	0,68	2,8 6	3,4 3	4,0 0	1,86	4,86		
	301-400 μαθητές	31	3,66	0,80	3,0 0	3,8 6	4,1 4	2,00	5,00		
	Περισσότεροι από 400 μαθητές	22	4,06	0,62	3,7 1	4,0 7	4,5 7	2,86	5,00		

4.7 Ανάλυση συσχέτισης παραγόντων του ερωτηματολογίου

Στον Πίνακα 17 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της Spearman ανάλυσης συσχέτισης μεταξύ των εννέα παραγόντων του ερωτηματολογίου. Η μέθοδος Spearman χρησιμοποιείται για μη παραμετρικούς ελέγχους. Συμβολίζεται με ρ ή r και αποτελείται από αριθμητικές τιμές που κυμαίνονται μεταξύ του -1.00 και του 1.00. Για να είναι στατιστικά σημαντική μία σχέση θα πρέπει, όπως και στη μέθοδο Pearson το $p < .05$ ή $p < .001$. Εάν $p > .05$, τότε λέμε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ των εξεταζόμενων μεταβλητών. Αν $p > .05$, τα δεδομένα μας ακολουθούν την Κανονική κατανομή ενώ αν $p < .05$, τα δεδομένα μας δεν ακολουθούν την Κανονική κατανομή. Διαπιστώνεται ότι όλες οι συσχετίσεις είναι στατιστικά σημαντικές είτε σε επίπεδο σημαντικότητας 0,01 είτε σε 0,05, εκτός της συσχέτισης μεταξύ των παραγόντων «Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή» και «Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας». Επίσης, όλες οι συσχετίσεις είναι θετικές. Αναλυτικότερα, τα συμπεράσματα που προκύπτουν είναι ότι:

Η «Επικοινωνία για εκπαιδευτικά θέματα», η «Επικοινωνία για ανατροφή και επαγγελματικό προσανατολισμό» και η «Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας» συσχετίζονται σε μικρό και πολύ μικρό βαθμό με τους υπόλοιπους παράγοντες, ενώ η «Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας» συσχετίζεται σε μέτριο βαθμό με την «Επικοινωνία για ανατροφή και επαγγελματικό προσανατολισμό». Αυτό σημαίνει ότι οι παράγοντες της επικοινωνίας σχετίζονται σε μικρό βαθμό. Η επικοινωνία, λοιπόν, δεν επηρεάζει ιδιαίτερα τη στάση των εκπαιδευτικών.

Η «Στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή» συσχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με τη «Γονική εμπλοκή επαγγελματικός, προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες» και σε μέτριο βαθμό με τους παράγοντες «Γονική εμπλοκή και σχέση οικογένειας και σχολείου», «Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή», «Πρακτικές που αφορούν την επικοινωνία» και «Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας». Συνεπώς, η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή φαίνεται να επηρεάζει τον τύπο γονικής εμπλοκής που αφορά την επαγγελματικό προσανατολισμό και τις δεξιότητες των μαθητών. Από την άλλη, αν η στάση τους αλλάξει, οι υπόλοιποι τύποι και πρακτικές γονικής εμπλοκής δε θα επηρεαστούν σε μεγάλο βαθμό.

Η «Γονική εμπλοκή επαγγελματικός, προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες» συσχετίζεται σε μέτριο βαθμό με τους παράγοντες «Γονική εμπλοκή και σχέση οικογένειας και σχολείου», «Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή», «Πρακτικές που αφορούν την επικοινωνία» και «Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας». Η «Γονική εμπλοκή και σχέση οικογένειας και σχολείου» συσχετίζεται σε μικρό και πολύ μικρό βαθμό «Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή», «Πρακτικές που αφορούν την επικοινωνία» και «Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας». Από αυτό φαίνεται ότι δεν υπάρχει εξάρτηση ανάμεσα στους τύπους γονικής εμπλοκής και τις πρακτικές που οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν. Είναι λογικό, ότι αν μεταβληθούν οι πρακτικές γονικής εμπλοκής, θα αλλάξει και ο τύπος εμπλοκής, η στάση των εκπαιδευτικών, και αντίστροφα.

Τέλος, ο παράγοντας «Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή» συσχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με τον παράγοντα «Πρακτικές που αφορούν την επικοινωνία» και σε μέτριο βαθμό με τον παράγοντα «Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας». Ο παράγοντας «Πρακτικές που αφορούν την επικοινωνία» συσχετίζεται σε μέτριο βαθμό με τον παράγοντα «Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας». Συγκεκριμένα, φαίνεται ότι υπάρχει σχέση εξάρτησης ανάμεσα στις πρακτικές γονικής εμπλοκής. Όσο οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν μία κατηγορία πρακτικών, τόσο αντίστοιχα αυξάνονται και οι υπόλοιπες.

Πίνακας 17. Ανάλυση συσχέτισης παραγόντων του ερωτηματολογίου

	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]	[8]	[9]
Επικοινωνία για εκπαιδευτικά θέματα [1]	1,000								
Επικοινωνία για ανατροφή και επαγγελματικό προσανατολισμό [2]	0,430**	1,000							
Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας [3]	0,347**	0,669**	1,000						
Στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή [4]	0,329**	0,202**	0,168*	1,000					
Γονική εμπλοκή επαγγελματικός, προσανατολισμός και κοινωνικές δεξιότητες [5]	0,331**	0,256**	0,187**	0,795**	1,000				
Γονική εμπλοκή και σχέση οικογένειας και σχολείου [6]	0,404**	0,321**	0,344**	0,561**	0,632**	1,000			
Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή [7]	0,234**	0,191**	0,107	0,553**	0,557**	0,378**	1,000		
Πρακτικές που αφορούν την επικοινωνία [8]	0,261**	0,187**	0,224**	0,528**	0,533**	0,470**	0,553**	1,000	
Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας [9]	0,216**	0,260**	0,200**	0,564**	0,549**	0,399**	0,767**	0,660**	1,000

** Η συσχέτιση είναι σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 0,01

* Η συσχέτιση είναι σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 0,05

Γ' ΜΕΡΟΣ: ΕΡΜΗΝΕΙΑ/ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5.1 Ευρήματα έρευνας

Σε αυτήν την ενότητα, με βάση όσα έχουν αναφερθεί παραπάνω, θα απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα, όπως τέθηκαν στο ξεκίνημα της έρευνας.

1. Ποιος είναι ο συχνότερος λόγος επικοινωνίας των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τους γονείς των μαθητών τους;

Από τα αποτελέσματα προκύπτει ότι οι εκπαιδευτικοί τείνουν να επικοινωνούν με τους γονείς των μαθητών τους κυρίως για εκπαιδευτικά ζητήματα, για την σχολική τους πρόοδο, τη συμπεριφορά τους και τις απουσίες τους. Οι εκπαιδευτικοί προσπαθούν να εντάξουν σε αυτό το πλαίσιο και τις κοινωνικές δεξιότητες ή τον επαγγελματικό προσανατολισμό των μαθητών, με τους νεότερους να δείχνουν μία πιο θετική στάση. Επίσης, νεότεροι εκπαιδευτικοί στην ηλικία και αυτοί που εργάζονται σε σχολικές μονάδες με λιγότερους μαθητές επικοινωνούν με τους γονείς για τα ενδιαφέροντα των παιδιών τους. Ελάχιστοι προτιμούν να επικοινωνούν για δράσεις της τοπικής κοινωνίας.

2. Πόσο σημαντική θεωρούν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί τη Γονική εμπλοκή στα σχολεία;

Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν τη γονική εμπλοκή ιδιαίτερα σημαντική στα σχολεία, αντιμετωπίζοντάς την ως παράγοντα για ένα αποτελεσματικό σχολείο. Θεωρούν ότι η συχνή επικοινωνία με τους γονείς μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές τους, τόσο μαθησιακά όσο και ψυχοπνευματικά. Μπορεί μάλιστα η επικοινωνία να αποφύγει τυχόν παραβατικές συμπεριφορές. Σε ένα γενικότερο πλαίσιο, η συχνή επικοινωνία με τους γονείς βοηθά στην αυτοπεποίθηση των μαθητών, αλλά και στη δημιουργία μιας σχέσης εκτίμησης μεταξύ γονέα-δασκάλου. Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι μία τέτοια επικοινωνία μόνο καλό μπορεί να κάνει στο σχολείο και στους μαθητές. Ωστόσο, οι εκπαιδευτικοί αμφισβητούν ορισμένες φορές τον θεσμό του Συλλόγου Γονέων, υποβαθμίζοντάς τον στη σχολική καθημερινότητα.

3. Επιβεβαιώνονται οι έξι τύποι γονικής εμπλοκής (μέριμνα, επικοινωνία, εθελοντισμός, μάθηση στο σπίτι, συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων) όπως τέθηκαν από την Erstein (1995) και ποιο από τους έξι θεωρούν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί πιο σημαντικό;

Οι έξι τύποι γονικής εμπλοκής επιβεβαιώνονται στην έρευνα, με επικρατέστερο την επικοινωνία με τους γονείς και τη γονική μέριμνα και ανατροφή. Οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν τους τύπους γονικής εμπλοκής, ιδιαίτερα όταν αφορούν την επικοινωνία με τους γονείς για ζητήματα που αφορούν τους μαθητές. Οι νεότεροι μάλιστα εκπαιδευτικοί επιθυμούν τη συμμετοχή των γονέων ως «δάσκαλοι» στο σπίτι, καθώς αυτό θα βοηθήσει στη σχολική επίδοση των μαθητών τους. Οι εκπαιδευτικοί είναι θετικοί σε τυχόν συμμετοχή των γονέων σε δράσεις και προγράμματα, οργανωμένα από το σχολείο και την κοινότητα. Το σημείο που τους βρίσκει αντίθετους αφορά τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων από πλευράς των γονέων, είτε άμεσα, είτε με το όργανο του Συλλόγου γονέων. Οι εκπαιδευτικοί δεν επιθυμούν την εκπροσώπηση, ή συμμετοχή των γονέων σε σχολικά συμβούλια ή σε αποφάσεις που αφορούν το σχολείο. Θεωρούν ότι η επικοινωνία τους πρέπει να περιορίζεται σε ζητήματα που αφορούν τα παιδιά τους.

4. Ποιες είναι οι πιο σημαντικές πρακτικές γονικής εμπλοκής, με βάση το μοντέλο της Erstein, κατά τους Έλληνες εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης;

Είναι σημαντικό ότι οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν και θεωρούν σημαντικές όλες τις πρακτικές γονικής εμπλοκής. Δίνουν περισσότερο βάση στην επικοινωνία με τους γονείς για σχολικά ζητήματα, με συχνές ενημερώσεις και τηλέφωνα ή μηνύματα. Επίσης, θεωρούν σημαντική τη σχέση σχολείου-οικογένειας-κοινότητας, η οποία θα ενισχυθεί με προγράμματα και δράσεις που θα συμμετέχουν οι γονείς, ή ακόμα και να οργανώσουν οι ίδιοι μία τέτοια δράση ή ημερίδα. Δεν αμφισβητούν τη συμμετοχή των γονέων και επιθυμούν την περαιτέρω επιμόρφωσή τους, ώστε να λειτουργήσουν ως αρωγοί στο εκπαιδευτικό τους έργο. Δεν επιθυμούν, όμως, παρεμβάσεις σε σχολικές αποφάσεις ή συμμετοχή σε γιορτές ή εκδρομές.

5. Σε ποιον βαθμό επηρεάζουν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, όπως το φύλο, η ηλικία τη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή;

Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά επηρεάζουν τη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή. Ειδικότερα, οι γυναίκες είναι πιο θετικές στην επικοινωνία με τους γονείς, ενώ οι νεότεροι εκπαιδευτικοί επιθυμούν περισσότερο την ανάμειξη των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία στο σπίτι. Από την άλλη, σχολικές μονάδες με λιγότερες μαθητές διαθέτουν εκπαιδευτικούς με θετικότερη στάση απέναντι στη γονική εμπλοκή και πρόθυμους να συμπεριλάβουν τους γονείς στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αυτοί είναι και οι εκπαιδευτικοί που υιοθετούν περισσότερες πρακτικές γονικής εμπλοκής και οργανώνουν προγράμματα επαγγελματικού προσανατολισμού και δεξιοτήτων με τη συμμετοχή και των γονέων.

5.2 Συμπεράσματα-Συζήτηση

Κύριος στόχος της έρευνας ήταν να μελετήσει τη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στην επικοινωνία με την οικογένεια και τη γονική εμπλοκή. Επιπλέον, η έρευνα επιχείρησε να εξετάσει τις απόψεις των εκπαιδευτικών απέναντι στις διαφορετικές πρακτικές της γονικής εμπλοκής, όπως αναφέρονται στη βιβλιογραφία και να ενισχύσει τους έξι τύπους γονικής εμπλοκής. Τέλος, η στάση των εκπαιδευτικών μελετήθηκε σε συνάρτηση με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος.

Με επίκεντρο τους στόχους της έρευνας, αποτυπώθηκαν πέντε ερευνητικά ερωτήματα. Μετά τη συλλογή δεδομένων από εκπαιδευτικούς, μόνιμους και αναπληρωτές, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίοι εργάζονταν σε σχολεία της Ελλάδας για το σχολικό έτος 2022-2023, προέκυψαν σημαντικά αποτελέσματα σε σχέση με τη γονική εμπλοκή. Η ενότητα αυτή στοχεύει στην ανάλυση αυτών των δεδομένων, ώστε να προκύψουν συμπεράσματα και να ανοίξει μία συζήτηση για μελλοντικές έρευνες.

- **Στάση εκπαιδευτικών απέναντι στην επικοινωνία με τους γονείς των μαθητών**

Σύμφωνα με την έρευνα, οι εκπαιδευτικοί έχουν μία γενικά θετική στάση απέναντι στην επικοινωνία με τους γονείς των μαθητών τους. Η έρευνα ανέλυσε τη στάση των εκπαιδευτικών σχετικά με την επικοινωνία, χωρίζοντάς την στις παρακάτω παραμέτρους:

1. Επικοινωνία για εκπαιδευτικά θέματα.
2. Επικοινωνία για ανατροφή και επαγγελματικό προσανατολισμό.
3. Επικοινωνία για τη σχέση του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, οι εκπαιδευτικοί έχουν θετικότερη στάση απέναντι στην επικοινωνία για εκπαιδευτικά θέματα. Προτιμούν, δηλαδή, να επικοινωνούν με τους γονείς των μαθητών τους για ζητήματα σχολικής προόδου, προβλήματα συμπεριφοράς ή τις απουσίες των μαθητών. Μερικοί, επίσης, έδωσαν βαρύτητα και στην επικοινωνία με τους γονείς σχετικά με τις δεξιότητες των μαθητών ή τα ενδιαφέροντά τους. Ελάχιστοι, όμως, στήριξαν την επικοινωνία με την τοπική κοινωνία ή τον Σύλλογο γονέων.

Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί τείνουν να ασχολούνται κυρίως με εκπαιδευτικά ζητήματα, παρά με τις δεξιότητες μαθητών ή με δράσεις της τοπικής κοινότητας. Όπως είχε αναφερθεί και στο θεωρητικό μέρος, οι εκπαιδευτικοί λόγω του φόρτου εργασίας και της έλλειψης χρόνου, αποφεύγουν να επικοινωνούν με γονείς για τη συζήτηση ή την οργάνωση δράσεων που δεν αφορούν τη σχολική τάξη ή το προβλεπόμενο εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Οι εκπαιδευτικοί προτιμούν να επικοινωνούν με τους γονείς των μαθητών τους για εκπαιδευτικά ζητήματα και μόνο ίσως λόγω έλλειψης χρόνου και φόρτου εργασίας. Είναι πιθανόν οι εκπαιδευτικοί, λόγω επιβαρυσμένου προγράμματος να αποφεύγουν να συζητούν με τους γονείς θέματα που δεν αφορούν την σχολική τάξη. Επίσης, είναι πιθανόν και λόγω επαγγελματικής εξουθένωσης, οι εκπαιδευτικοί να αποφεύγουν την ανάλυση θεμάτων πέρα από εκπαιδευτικά ζητήματα.

- **Στάση εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή**

Τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με τη γονική εμπλοκή είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά καθώς με μία πρώτη ανάγνωση φαίνεται ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών στηρίζουν τη γονική εμπλοκή και αναγνωρίζουν τη σημασία της για τη σχολική αποτελεσματικότητα. Μάλιστα, το ίδιο ποσοστό υποστηρίζει ότι η γονική εμπλοκή αποτελεί μία παράμετρο για ένα καλό σχολείο, συμφωνώντας πλήρως με τη βιβλιογραφία.

Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι η γονική εμπλοκή είναι ικανή να ενισχύσει την επίδοση των μαθητών, αλλά και να προβλέψει τυχόν προβατικές συμπεριφορές. Οι ισχυρισμοί αυτοί επιβεβαιώνονται και από την Epstein (1995). Επιπλέον, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η επικοινωνία γονέων και εκπαιδευτικών φέρνει ως αποτέλεσμα την ενίσχυση της μεταξύ τους εκτίμησης. Με αυτήν τη θέση συμφωνούν και οι εκπαιδευτικοί της έρευνας.

Ωστόσο, πρέπει να αναφερθεί ότι παρά τις θετικές στάσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος απέναντι στη γονική εμπλοκή, ένα μεγάλο ποσοστό αυτών δε θεωρεί ότι υπάρχει έντονη παρουσία των γονέων στα σχολεία που εργάζονται. Θεωρούν ότι οι γονείς δεν αντιμετωπίζονται ως συνεργάτες. Σημαντικό είναι επίσης να αναφερθούν και απαντήσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τον Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων, καθώς η πλειοψηφία υποστηρίζει ότι στα σχολεία που εργάζονται δεν υπάρχει οργανωμένος Σύλλογος, με σημαντικό ρόλο και οι γονείς δεν επιδιώκουν να συμμετέχουν περισσότερο στις αποφάσεις του σχολείου. Είναι εύκολο να αντιληφθεί κανείς ότι με την απουσία του κυριότερου «εκπροσώπου» στη σχολική ζωή, οι γονείς δεν έχουν φωνή στις αποφάσεις του σχολείου, ή στη διοργάνωση δράσεων για την καλλιέργεια των μαθητών. Συνεπώς, για άλλη μία φορά, γίνεται φανερό ότι η επικοινωνία και η συνεργασία του σχολείου και των γονέων αφορά κατά κύριο λόγο εκπαιδευτικά ζητήματα. Αυτό ίσως να συμβαίνει γιατί οι εκπαιδευτικοί φοβούνται ότι θα χαθεί πολύτιμος χρόνος από την εκπαιδευτική διαδικασία, αν ασχοληθούν παραπάνω με δράσεις του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων. Οι εκπαιδευτικοί τείνουν να είναι αφοσιωμένοι στο εκπαιδευτικό τους έργο και ενώ στηρίζουν τη γονική εμπλοκή, δεν επιδιώκουν τη συνεργασία με το Σύλλογο Γονέων, πιθανότατα λόγω έλλειψης χρόνου ή έλλειψης εξοικείωσης με το συγκεκριμένο όργανο.

Συνοψίζοντας, η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονική εμπλοκή φαίνεται να είναι θετική, καθώς οι εκπαιδευτικοί συμφωνούν με τον κρίσιμο ρόλο της. Στην πράξη, όμως, αποδεικνύεται ότι υπάρχουν πολλά βήματα που θα πρέπει να γίνουν ώστε να μπορεί κανείς να κάνει λόγο για ενεργό ρόλο γονέων σε αποφάσεις του σχολείου και σε αρμονική συνεργασία των δύο θεσμών, αλλά και της κοινότητας.

• Τύποι γονικής εμπλοκής

Η έρευνα επιχείρησε να εξετάσει τους τύπους γονικής εμπλοκής και κατά πόσο αυτοί υποστηρίζονται από τους εκπαιδευτικούς. Για την παρούσα έρευνα, χρησιμοποιήθηκαν ως μεταβλητές οι τύποι γονικής εμπλοκής όπως αναφέρθηκαν από την Epstein (1995). Συγκεκριμένα, οι τύποι γονικής εμπλοκής είναι οι ακόλουθοι:

1. Τύπος 1: Γονική Μέριμνα.
2. Τύπος 2: Επικοινωνία με την Οικογένεια.
3. Τύπος 3: Γονείς ως εθελοντές.
4. Τύπος 4: Γονείς ως «δάσκαλοι».
5. Τύπος 5: Οι Γονείς ως Συμμέτοχοι στη Λήψη Αποφάσεων.

6. Τύπος 6: Συνεργασία με την κοινότητα.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, οι εκπαιδευτικοί επιβεβαιώνουν την ύπαρξη των παραπάνω τύπων, υποστηρίζοντας κυρίως τους δύο πρώτους τύπους. Συγκεκριμένα, σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί που πήραν μέρος στη έρευνα συμφώνησαν πλήρως με την επικοινωνία με την οικογένεια ως έναν τύπο γονικής εμπλοκής, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τη στάση τους απέναντι στην επικοινωνία γονέων-σχολείου. Επίσης, υποστήριξαν τη γονική μέριμνα, δηλαδή την ενημέρωση – εκπαίδευση των γονέων για τη δημιουργία υποστηρικτικού περιβάλλοντος στο σπίτι. Από τα αποτελέσματα αυτά προκύπτει ότι οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν τον καθοριστικό ρόλο που παίζει η υποστήριξη από το σπίτι για την επιτυχία των μαθητών τους, καθώς και την ανάγκη για αρμονική επικοινωνία και σύμπνοια μεταξύ των δύο πλευρών. Αυτό ίσως συμβαίνει επειδή οι εκπαιδευτικοί από παλιότερη εμπειρία τους, γνωρίζουν τον σημαντικό ρόλο που παίζει η τακτική και σωστή επικοινωνία με τους γονείς, καθώς και η συνεργασία τους.

Σημαντική, επίσης, φαίνεται να είναι και η συνεργασία με την κοινότητα (τύπος 6) και οι γονείς ως εθελοντές (τύπος 3). Δηλαδή, οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να υπολογίζουν τον ρόλο της κοινότητας σε αυτήν την περίπτωση, αλλά και την υποκίνηση των γονέων για τη συμμετοχή τους σε διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα ως εθελοντές.

Είναι, όμως, απαραίτητο να αναφερθεί ότι, παρόλο που οι γονείς αναγνωρίζονται από τους εκπαιδευτικούς ως «συνεργάτες» σε δράσεις της κοινότητας και τονίζεται ο ενισχυτικός ρόλος τους στο σπίτι, η παρουσία τους ως «δάσκαλοι» ή ως συμμετοχοί στη λήψη αποφάσεων αμφισβητείται εξαιρετικά. Πιο αναλυτικά, οι τύποι 4 και 5 δεν υποστηρίζονται από τους εκπαιδευτικούς της έρευνας. Οι γονείς δεν αναγνωρίζονται ως «δημιουργοί μαθησιακών εμπειριών» στο σπίτι, όπως αναφέρει η Epstein, οι οποίοι μπορούν να δημιουργούν δικές τους εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Οι εκπαιδευτικοί της έρευνας στηρίζουν τον ενισχυτικό ρόλο των γονέων, χωρίς να τους παραδίδουν παραπάνω «εξουσία» στο σπίτι. Από την άλλη, η στάση αυτή επιβεβαιώνεται και στη στάση τους απέναντι σε τυχόν συμμετοχή γονέων στη λήψη αποφάσεων. Οι εκπαιδευτικοί δεν επιθυμούν την ανάμειξη των γονέων στη λήψη αποφάσεων για το σχολείο, ή την εκπροσώπησή τους σε σχολικά συμβούλια. Είναι πιθανόν ότι οι εκπαιδευτικοί είναι καχύποπτοι όταν πρόκειται να αντιμετωπίσουν τυχόν παρεμβάσεις από πλευράς των γονέων. Ίσως να αισθάνονται απειλή όταν καλούνται οι γονείς να αποφασίσουν για ζητήματα του σχολείου.

- **Πρακτικές γονικής εμπλοκής**

Η παρούσα έρευνα προσπάθησε να εξετάσει ποιες πρακτικές γονικής εμπλοκής προτιμώνται από εκπαιδευτικούς. Για τη διευκόλυνση της έρευνας, οι πρακτικές γονικής εμπλοκής χωρίστηκαν σε κατηγορίες ως εξής:

1. Πρακτικές που αφορούν την ανατροφή.
2. Πρακτικές που αφορούν την επικοινωνία.
3. Πρακτικές που αφορούν την σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας.

Οι εκπαιδευτικοί που πήραν μέρος στην έρευνα φαίνεται να στηρίζουν τις πρακτικές που αφορούν την ανατροφή, δηλαδή επιθυμούν τη δημιουργία προγραμμάτων εκπαίδευσης γονέων, ή τη συμμετοχή των ίδιων ως ομιλητές. Φαίνεται, λοιπόν, ότι οι εκπαιδευτικοί θεωρούν απαραίτητη την επιμόρφωση των γονέων για να μπορούν να διαχειριστούν τα παιδιά τους. Παρόλα αυτά, για άλλη μια φορά αποδεικνύεται από τα αποτελέσματα της έρευνας ότι οι εκπαιδευτικοί δεν επιθυμούν τη συμμετοχή των γονέων στη λήψη αποφάσεων που αφορούν το σχολείο. Είναι πιθανό οι εκπαιδευτικοί να στηρίζουν την άποψη αυτή, καθώς θεωρούν ότι η διοργάνωση από το σχολείο προγραμμάτων εκπαίδευσης γονέων σε θέματα που αφορούν την ανατροφή, την εφηβεία αλλά και θέματα όπως η υγεία, η διατροφή κ.α. θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη ώστε οι γονείς να μπορέσουν να διαχειριστούν τη νέα αυτή κατάσταση των παιδιών τους.

Σχετικά με την επικοινωνία, οι εκπαιδευτικοί κρίνουν απαραίτητη τη μηνιαία ενημέρωση των γονέων για τη φοίτηση των μαθητών τους, με μέσα όπως email, τηλέφωνο ή μηνύματα. Θεωρούν επίσης σημαντική την ενημέρωση των γονέων για τους εκπαιδευτικούς στόχους του κάθε μαθήματος. Αποκλείουν όμως τελείως την πρακτική που θέλει τους εκπαιδευτικούς να επισκέπτονται τα σπίτια των μαθητών τους για ενημέρωση στους γονείς. Οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν τη σημασία της επικοινωνίας με τους γονείς και την αγαστή συνεργασία τους.

Πέρα από τους εκπαιδευτικούς στόχους του κάθε μαθήματος, αρκετοί εκπαιδευτικοί έκριναν απαραίτητη και την ενημέρωση των γονέων για πολιτικές του σχολείου αλλά και για προγράμματα ή δραστηριότητες. Πολλοί μάλιστα επιθυμούν και τη συνεργασία των δύο πλευρών, αλλά και της τοπικής κοινωνία, για την οργάνωση δράσεων ή προγραμμάτων που θα βοηθήσουν τους μαθητές. Πιστεύουν ότι ο Σύλλογος διδασκόντων θα παίξει καθοριστικό ρόλο στην ενθάρρυνση των γονέων για τη συμμετοχή τους σε εκδηλώσεις του σχολείου. Αρκετοί εκπαιδευτικοί, αν και θεωρούν σημαντική τη συμμετοχή των γονέων σε δράσεις και εκδηλώσεις, δεν επιθυμούν την ανάμειξη των γονέων σε σχολικές γιορτές ή εκδρομές. Επομένως, και σε αυτό το σημείο φανερώνεται η επιθυμία των εκπαιδευτικών για συνεργασία με τους γονείς, η προθυμία τους να τους συμπεριλάβουν σε σχολικές δράσεις και προγράμματα, χωρίς όμως να έχουν ρόλο σε εκπαιδευτικές αποφάσεις. Οι εκπαιδευτικοί, όπως αναφέρεται παραπάνω, φαίνεται να

επιθυμούν να έχουν απόλυτη εξουσία στην τάξη και στο σχολείο που εργάζονται, ίσως γιατί μία διαφορετική προσέγγιση θα τους έκανε να χάσουν τον έλεγχο.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει ότι οι εκπαιδευτικοί στηρίζουν περισσότερο τις πρακτικές γονικής εμπλοκής που αφορούν τη σχέση σχολείου, οικογένειας και κοινότητας, στοιχείο πολύ θετικό για τη στάση τους απέναντι στη γονική εμπλοκή.

- **Παράγοντες και τύποι γονικής εμπλοκής σε σχέση με τα δημογραφικά και άλλα χαρακτηριστικά.**

Τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά ταυτίζονται με παλαιότερες έρευνες πάνω στο θέμα της γονικής εμπλοκής. Συγκεκριμένα, ως προς το φύλο προκύπτει ότι οι γυναίκες εκπαιδευτικοί είναι πιο θετικές απέναντι στη γονική εμπλοκή, στην επικοινωνία με τους γονείς και τις διάφορες πρακτικές της. Για την ηλικία, μπορεί κανείς να δει ότι οι νεότεροι εκπαιδευτικοί (κάτω των 30 ετών) είναι πιο ανοιχτοί στη συμμετοχή των γονέων στη σχολική ζωή, δίνοντας έμφαση και στη συνεργασία των δύο πλευρών με σκοπό τον επαγγελματικό προσανατολισμό των μαθητών.

Για την οικογενειακή κατάσταση, προκύπτει ότι οι άγαμοι εκπαιδευτικοί επιθυμούν περισσότερο την ενεργή συμμετοχή των γονέων, ακόμα και στη διδασκαλία των μαθημάτων (γονείς ως δάσκαλοι-μάθηση στο σπίτι). Επίσης, οι άγαμοι εκπαιδευτικοί έχουν θετικότερη στάση και στον τύπο γονικής εμπλοκής που αφορά στην επικοινωνία με γονείς, με όλα τα διαθέσιμα μέσα.

Τέλος, σχετικά με το μέγεθος των σχολικών μονάδων, φαίνεται από τα αποτελέσματα ότι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε σχολικές μονάδες με λιγότερους μαθητές (100-200) έχουν πιο θετική στάση απέναντι στη γονική εμπλοκή. Οι συγκεκριμένοι εκπαιδευτικοί, στηρίζουν όλους τους τύπους γονικής εμπλοκής, όλες τις πρακτικές, αλλά και τη συμμετοχή της κοινότητας στην οργάνωση εκδηλώσεων και προγραμμάτων. Αυτό πιθανότατα συμβαίνει γιατί οι συγκεκριμένοι εκπαιδευτικοί έχουν στη διάθεσή τους περισσότερο χρόνο για να αναπτύξουν σχέσεις με τους γονείς τους μαθητές τους, να οργανώσουν επιμορφώσεις και δράσεις, στις οποίες θα συμμετέχουν και οι οικογένειες των μαθητών. Μπορεί κανείς να υποθέσει επίσης, ότι αυτοί οι εκπαιδευτικοί παρουσιάζουν χαμηλότερα επίπεδα επαγγελματικής εξουθένωσης.

5.3 Τελικά Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας, από όσα αναφέρθηκαν και παραπάνω, αλλά και από προηγούμενες έρευνες, είναι φανερό ότι οι εκπαιδευτικοί έχουν αρχίσει να αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα της γονικής εμπλοκής και της επικοινωνίας με τους γονείς των μαθητών τους. Φαίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν ότι χωρίς τη συμμετοχή και την προθυμία των γονέων δε θα επιτύχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα στην επίδοση των μαθητών τους. Αντιλαμβάνονται ότι θα πρέπει να υπάρχει μία αρμονία ανάμεσα σε σχολείο και οικογένεια ώστε να βοηθήσουν τους μαθητές τους. Οι γονείς είναι κοινωνοί στην προσπάθεια του σχολείου, όπως και το σχολείο βοηθά την οικογένεια όταν χρειάζεται. Οι δύο θεσμοί είναι δύο συστήματα που αλληλοσυμπληρώνονται. Η συνεργασία τους οφείλει να είναι ουσιαστική.

Οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν το σημαντικό ρόλο της γονικής εμπλοκής, προσπαθούν να υιοθετούν πρακτικές της, να είναι ανοιχτοί σε προτάσεις των γονέων και της τοπικής κοινότητας, να διευρύνουν τους ορίζοντες των μαθητών τους και να μην περιορίζονται στην επικοινωνία μόνο για την επίδοση των μαθητών τους. Η αгаστή συνεργασία θα ενισχύσει και την εκτίμηση των δύο πλευρών, αλλά και την αυτοπεποίθηση και διάθεση των μαθητών για εξέλιξη και προσπάθεια.

Δυστυχώς όμως, αξίζει να αναφερθεί ότι υπάρχουν βήματα που πρέπει να γίνουν ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά το όργανο του Συλλόγου Γονέων. Από τη έρευνα φαίνεται ότι αντιμετωπίζεται με δυσπιστία και αμφισβήτηση, καθώς οι εκπαιδευτικοί το αντιλαμβάνονται ως μία παρέμβαση των γονέων στη δουλειά τους. Για αυτόν τον λόγο, δεν επιθυμούν την ανάμειξη των γονέων σε σχολικά ζητήματα ή στη λήψη αποφάσεων. Παρά τη θετική στάση τους ως προς την επικοινωνία, φαίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί βάζουν ένα όριο στη γονική εμπλοκή όταν αισθάνονται ότι οι γονείς θα αναμειχθούν «στα νερά τους» και στο έργο τους. Αν και επιθυμούν τη βοήθεια των γονέων, δε βλέπουν τον ρόλο τους παρά υποστηρικτικό στην προσπάθειά τους. Σίγουρα οι νεότεροι εκπαιδευτικοί είναι πιο ανοιχτοί σε προτάσεις και ιδέες, αλλά και πάλι υπάρχουν βήματα που πρέπει να γίνουν για να γεφυρωθεί το χάσμα με το Σύλλογο Γονέων και τους Εκπαιδευτικούς.

Η οικογένεια αποτελεί το πιο παλιό και βασικό κοινωνικό σύστημα, μέσα στο οποίο το παιδί μαθαίνει, εξελίσσεται, κοινωνικοποιείται, προσαρμόζεται και αναπτύσσει τις δεξιότητές του. Από την άλλη, το σχολείο, ως η πρώτη επαφή του ατόμου με την κοινωνία, αποτελεί σημείο αναφοράς για την ανάπτυξη των παιδιών. Ως ένα τρίτο σύστημα, η κοινότητα, φροντίζει για την οργάνωση δράσεων και την επαφή των ατόμων με ερεθίσματα που θα διευρύνουν τους ορίζοντές τους. Τα τρία αυτά συστήματα δεν μπορούν να λειτουργούν αυτόνομα και αυθαίρετα. Οφείλουν να λειτουργούν παράλληλα, με κοινούς σκοπούς και σχέδια. Γίνεται, λοιπόν, λόγος για αλληλεξαρτόμενα και αλληλοεπηρεαζόμενα κοινωνικά συστήματα.

Από τα παραπάνω, και μετά από ανασκόπηση της βιβλιογραφίας προκύπτει ότι η επικοινωνία των παραπάνω συστημάτων είναι ο παράγοντας για την αποτελεσματικότερη παράλληλη λειτουργία τους. Συγκεκριμένα, σχολείο και οικογένεια θα πρέπει να λειτουργούν με απόλυτη ταύτιση, να επικοινωνούν συχνά και να συνεργάζονται τόσο μεταξύ τους, όσο και με την τοπική κοινότητα. Κάθε μορφή επικοινωνίας και ανάμειξης των γονέων στη σχολική ζωή συνάπτει την γονική εμπλοκή, έναν όρο που έχει εξεταστεί τα τελευταία χρόνια, κυρίως από την Epstein. Η γονική εμπλοκή είναι το κλειδί ενός επιτυχημένου σχολείου.

Η γονική εμπλοκή δεν είναι πάντα εύκολη. Επηρεάζεται από παράγοντες που αφορούν την οικογένεια και το ίδιο το σχολείο. Οι εκπαιδευτικοί είναι καθημερινά αντιμέτωποι με διάφορες προκλήσεις, μία από τις οποίες είναι και η γονική εμπλοκή, η ανάγκη για διαρκή επικοινωνία με τους γονείς των μαθητών/τριών τους, προσπαθώντας πάντα να διατηρήσουν τις ισορροπίες. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία μάλιστα, μαθητές των οποίων οι γονείς δεν επικοινωνούν συχνά με το σχολείο, παρουσιάζουν χαμηλότερες σχολικές επιδόσεις. Επίσης, η βιβλιογραφία αναφέρει ότι όσο χαμηλότερη βαθμίδα εκπαίδευσης, τόσο μεγαλύτερη η ανάγκη για επικοινωνία γονέων και σχολείου. Οι συνέπειες της γονικής εμπλοκής είναι φανερές στην οικογένεια, στους εκπαιδευτικούς, στη σχολική μονάδα, αλλά κυρίως στους ίδιους τους μαθητές.

Η παρούσα εργασία επιχείρησε να εξετάσει τη σχέση των παραπάνω συστημάτων, να αναπτύξει την ιδέα της γονικής εμπλοκής, τους παράγοντες που την επηρεάζουν, τις συνέπειές της και τα εμπόδια που προκύπτουν. Σίγουρα παρουσιάστηκε μία συγκεκριμένη στάση από την πλευρά των εκπαιδευτικών. Δεν πρέπει κανείς να ξεχνάει όμως και την πλευρά των γονέων, τις δικές τους αμφιβολίες και ανασφάλειες και εμπόδια που συναντούν στην επικοινωνία με το σχολείο των παιδιών τους. Γίνονται ήδη σημαντικά βήματα με επιμορφώσεις και αξιολογήσεις εκπαιδευτικού έργου, υπάρχει όμως δρόμος μέχρι να γεφυρωθεί το χάσμα. Η αλλαγή εξαρτάται και από τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς τους ίδιους, αλλά το πρόβλημα διευρύνεται και σε επίπεδο σχολικών μονάδων, τις κατά τόπους Διευθύνσεις Εκπαίδευσης και το Υπουργείο Παιδείας. Η επιμόρφωση, ενημέρωση, αλλά και η αποδέσμευση των εκπαιδευτικών από πολλές εργασίες, σίγουρα θα βοηθήσουν στην καλύτερη συνεργασία των δύο πλευρών. Το μόνο σίγουρο είναι ότι το θέμα της γονικής εμπλοκής θα είναι πάντα σημαντικό και επίκαιρο.

5.4 Περιορισμοί Έρευνας- Προτάσεις για μελλοντικές έρευνες

Η παρούσα έρευνα συνάντησε δυσκολίες στη συγκέντρωση δεδομένων, καθώς οι σχολικές μονάδες, λειτουργώντας ακόμη στην πλειοψηφία τους με κανόνες που ξεκίνησαν από την πανδημία, δεν επιτρέπουν την είσοδο επισκεπτών στον χώρο του σχολείου. Για τον λόγο αυτόν, οι εκπαιδευτικοί απάντησαν στο

ερωτηματολόγιο μόνο ηλεκτρονικά. Επίσης, παρατηρείται ότι υπάρχει μικρό δείγμα ανδρών στο εκπαιδευτικούς, περιορίζοντας τα αποτελέσματα της έρευνας.

Αν και το δείγμα είναι ικανοποιητικό, μελλοντικές έρευνες σίγουρα οφείλουν να ερευνήσουν τις απόψεις των εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, ή ανά ειδικότητα, από όλες τις περιοχές της χώρας. Θα ήταν ενδιαφέρον μάλιστα να γίνει μία έρευνα που θα συγκρίνει τις στάσεις των εκπαιδευτικών σε πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ώστε να φανούν οι διαφορετικές αντιλήψεις ανά βαθμίδα εκπαίδευσης. Επιπρόσθετα, να ερευνηθεί η στάση των εκπαιδευτικών σε μεγάλες πόλεις της Ελλάδας, σε σύγκριση με αυτή των εκπαιδευτικών στην επαρχία, καθώς εκεί η σχέση με την κοινότητα και την οικογένεια είναι διαφορετική. Επίσης, τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας θα μπορούσαν να εμπλουτιστούν από μια νέα μελέτη η οποία θα ερευνούσε τους παράγοντες που οι εκπαιδευτικοί τους θεωρούν εμπόδια για την ανάπτυξη της γονικής εμπλοκής.

Επιπλέον, στο μέλλον θα ήταν σημαντικό να ερευνηθεί σε βάθος η στάση των γονέων απέναντι στη σχέση οικογένειας-σχολείου. Σίγουρα μια τέτοια έρευνα θα ήταν πιο απαιτητική, λόγω της δυσκολίας εύρεσης δείγματος. Τα αποτελέσματα όμως θα ενισχύσουν τη βιβλιογραφία. Τέλος, θα ήταν ενδιαφέρον για μελλοντικούς ερευνητές να εξετάσουν την γονική εμπλοκή σε συνάρτηση με την επίδοση των μαθητών σε Πρωτοβάθμια ή Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, καθώς και την επίδρασή της στην παραβατικότητα των μαθητών στο σχολείο.

Μελλοντικές έρευνες μπορούν, επίσης, να ασχοληθούν με το θέμα της γονικής εμπλοκής, χρησιμοποιώντας ποιοτική έρευνα. Πιο συγκεκριμένα, θα ήταν ενδιαφέρον να εξεταστούν οι στάσεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης απέναντι στη γονική εμπλοκή και με άλλα ερευνητικά εργαλεία όπως η συνέντευξη, η έρευνα δράσης ή η μελέτη περίπτωσης τα οποία θα προσφέρουν μια πιο πολύπλευρη και σε βάθος κατανόηση του θέματος. Επιπλέον, μπορούν μελλοντικά να πραγματοποιηθούν συγκριτικές μελέτες ανάμεσα σε σχολεία όπου εφαρμόζουν προγράμματα ενίσχυσης της ενεργής γονικής εμπλοκής και σε σχολεία που έχουν μειωμένη συνεργασία με τους γονείς. Αντίστοιχα, μπορούν να πραγματοποιηθούν συγκριτικές μελέτες σε σχολεία που διαθέτουν ενεργό Σύλλογο Γονέων με σχολεία που δεν έχουν ιδιαίτερα ενεργό Σύλλογο Γονέων. Τέλος, ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα συγκέντρωνε μια βιβλιογραφική ανασκόπηση με θέμα την εξέλιξη της γονικής εμπλοκής στην Ελλάδα και το εξωτερικό η οποία θα περιλαμβάνει την εξέλιξη της νομοθεσίας με την πάροδο του χρόνου.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση:

Adams, C.A. (2004). *The Ethical, Social and Environmental Reporting-Performance Portrayal Gap*. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 17, 731-757.

<http://dx.doi.org/10.1108/09513570410567791>

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. Experiments by Nature.

- Chapman, C., McManus, J., Vaden-Kiernan, N. (2005). *Parent and Family Involvement in Education*. National Center of Education Statistics. *Connection Theory, Research, and Practice.*, (pp.3-23). Thousand Oaks London New Delhi.
- Cooley, C. H. (1909). *Social organization: A study of the larger mind*. Charles Scribner's Sons. <https://doi.org/10.1037/14788-000>
- Easton, D. (1965). *A Framework for Political Analysis*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Epstein, J. L. (1992). *Schools and family partnership*. (Report No. 6) Baltimore. MD:Center on Families, Communities, Schools, and Children's Learning, John Hopkin University.
- Epstein, J. L. (1995). School/family/community partnerships: Caring for the children we share
- Epstein, J. L. (1996). *Perspectives and Previews on Research and Policy for School*.
- Epstein, J. L. (2001). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. Boulder, CO: Westview.
- Family, and Community Partnerships*. In A. Booth, & J. F. Dunn (Eds.), *Family school links: How do they affect educational outcomes?* Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Fan, X., & Chen, M. (2001). Parental involvement and student's academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1), 1-22.
- Field, A. (2017). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics*. SAGE Publications Ltd.
- Flynn, G. V. (2007). Increasing Parental Involvement in Our School: The Need to Overcome Obstacles, Promote Critical Behaviors, And Provide Teacher Training. *Journal of College Teaching & Learning*.

J. W. Getzels and E. G. Guba (1957). *Social Behavior and the Administrative Process*.

Ryan, B. A., & Adams, G. R. (1995). The family-school relationships model.

Vogel, L. (2002). *The Voices of Parents: Rethinking the Intersection of Family and School*.

Ελληνική:

Αθανασίου, Ε. (2020). *Συνεργασία και επικοινωνία γονέων και σχολείου: Η οπτική των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στα σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Λήμνου*.

Αθανασούλα-Ρέππα, Α. (1999). *Επικοινωνία στον Εκπαιδευτικό Οργανισμό*. Από: Α. Αθανασούλα-Ρέππα *Επιμόρφωση: Θεματική Ενότητα Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων, τόμο Β', Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού*. Πάτρα: Ε.Α.Π.

Γεωργίου, Σ. (2011). *Σχέση Σχολείου-Οικογένειας και ανάπτυξη του παιδιού*. Πανεπιστήμιο Κύπρου.

- Γεωργούλας Σ., Κασιμάτη, Ρ., Παπαϊωάννου Μ., Πραντάλος, Ι. (1992). *Κοινωνιολογία Γ' Λυκείου-Ανθρωπιστικών Σπουδών. Βιβλίο Μαθητή*. ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Κεφάλαιο 4: Σύγχρονη Ελληνική Οικογένεια: Μορφές Προβλήματα και Προοπτικές.
- Γιαννακόπουλος, Γ. (2013). *Η αποτελεσματική επικοινωνία γονέων-εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Εταιρεία Εκπαίδευσης και Ψυχοθεραπείας.
- Γιαννοπούλου, Ε., Διώτη, Ε. (2010). *Οικογένεια και οι Πτυχές της*.
- Ζαφειρόπουλος, Κ. (2012). *Ποσοτική Εμπειρική Έρευνα και Δημιουργία Στατιστικών Μοντέλων*. Εκδόσεις Κριτική.
- Ζαφειρόπουλος, Κ., Μυλωνάς, Ν (2017). *Στατιστική με το SPSS*. Εκδόσεις Τζιόλα.
- Ζηλιασκοπούλου, Δ. (2014). *Συνεργασία σχολείου-οικογένειας: πρακτικές ενίσχυσης της επικοινωνίας και αντιμετώπιση των δυσκολιών*. Θέματα διδασκαλίας και αγωγής στο πολυπολιτισμικό σχολείο. Επιμέλωση Κατσάρου & Λιακοπούλου.
- Ζήρου, Α. (2020). *Η διαπολιτισμική επικοινωνία στην προσχολική εκπαίδευση. Μία μελέτη περίπτωσης κοινωνικών αναπαραστάσεων μαθητών, γονέων και εκπαιδευτικών του 8^{ου} Νηπιαγωγείου Αγίας Παρασκευής*. Πάτρα: Ε.Α.Π.
- Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής πολιτικής. (2012). *Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*.
- Καμπουρίδης, Γ. (2011). *Η Σχολική Μονάδα ως Κοινωνικό Σύστημα*. Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

- Καραγιώργου, Α. (2020) *Συνεργασία σχολείου-οικογένειας. Διεπιστημονική συνεργασία εκπαιδευτικών. Πρακτικές για την ενίσχυσή της*. 5^η Ενότητα ΠΕ.Κ.Ε.Σ Θεσσαλία: Τρίκαλα-Λάρισα.
- Καραμήτσα, Β. (2018). *Επιπτώσεις στη σχολική μονάδα της υποστήριξης της επικοινωνίας σχολείου οικογένειας με ψηφιακά μέσα*. Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Καραμπά, Λ. (2019). *Οι απόψεις των γονέων παιδιών με αναπηρία που φοιτούν στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση για τη συνεργασία τους με τους εκπαιδευτικούς*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Καραντζής Θ. (2019). *Η λειτουργία της επικοινωνίας στην ανάπτυξη του σχολικού κλίματος: η οπτική των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας*. Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Κατσούτα, Ε. (2019). *ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΔΥΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΩΝ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΗ ΤΟΥ ΡΙΑΓΕΤ ΚΑΙ ΤΟΥ VYGOTSKY*. Φλώρινα: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
- Κόκκορος, Θ. (2019). *Στάσεις των εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης απέναντι στη γονεϊκή εμπλοκή και στις πρακτικές ενίσχυσής της*. Πάτρα: Ε.Α.Π.
- Κολυβά – Μαχαίρα, Φ., Μπόρα – Σέντα, Ε. (2012). *Στατιστική, Θεωρία και Εφαρμογές*. Εκδόσεις Ζήτη.
- Μασούρου, Β. *Η Γονεϊκή Εμπλοκή ως βασικός παράγοντας διαμόρφωσης της σχολικής αποτελεσματικότητας σε Σχολεία Ενιαίου Αναμορφωμένου Εκπαιδευτικού Προγράμματος*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

- Μητροπούλου, Θ. (2021). *Σχολικό Κλίμα σε μονάδα ΣΜΕΑΕ (ειδικό σχολείο): Μελέτη Περίπτωσης με Συστημική Προσέγγιση*. Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Μπερσίμης, Σ., Σαχλάς, Α. (2016). *Εφαρμοσμένη Στατιστική με χρήση του IBM SPSS Statistics 23*. Εκδόσεις Τζιόλα.
- Μπόνια, Α. (2010). *Η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στην γονεϊκή εμπλοκή στο δημοτικό σχολείο*. (Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Ιωάννινων). Διαθέσιμο στο Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών (Κωδ. 30031).
- Μυλωνάκου, Η. (2017). *Σχέσεις Σχολείου, Οικογένειας και Κοινότητας με κοινωνικοπαιδαγωγικό προσανατολισμό: Εκκινώντας την έρευνα από τους εκπαιδευτικούς*. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Νάκου, Ε. (2013). *ΓΟΝΕΙΚΗ ΕΜΠΛΟΚΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: Η ΟΠΤΙΚΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Νικολαΐδου, Κ. (2021). *Στάσεις των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης απέναντι στη γονική εμπλοκή και η χρησιμότητα των πρακτικών ενίσχυσής της*. Πάτρα: Ε.Α.Π.
- Παπαδοπούλου, Ε. (2021). *Σχέσεις σχολείου-οικογένειας. Εμπόδια και πρακτικές ενίσχυσης της συνεργασίας*. Επιστημονικό Περιοδικό Σ.Κ.Ε.Ψ.Υ., Τεύχος 7.
- Σαΐτη Α., Σαΐτης Χ. (2011). *Εισαγωγή στη Διοίκηση της Εκπαίδευσης (Δίτομο)*. Εκδόσεις Σαΐτη Α.Ε.
- Σταυρίδου, Κ. (2015). *γονεϊκή εμπλοκή στη σχολική επίδοση και στην κοινωνική προσαρμογή του παιδιού και ο ρόλος του πατέρα*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Τσιαφίλλη, Χ. (2017). *Η σημασία της αυθεντικότητας της ηγεσίας στην επικοινωνία εντός του σχολείου και στην επικοινωνία σχολείου-γονέων. Απόψεις εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης*. Φλώρινα: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.

Χατζηπαναγιώτου, Π. (2018). *Σχέσεις σχολείου και γονέων: συνεργασία και σύγκρουση*. Πανελλήνια επιστημονική ένωση διευθυντών σχολικών μονάδων Π.Ε. Αθήνα. 5^{ος} Επιμορφωτικός Κύκλος.

Ερωτηματολόγιο-Συνοδευτική Επιστολή:

Αγαπητοί/ες συνάδελφοι/ες

Στο πλαίσιο της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας με τίτλο "Το Σχολείο ως Ανοιχτό κοινωνικό Σύστημα: Σχέση Οικογένειας Σχολείου-Γονική Εμπλοκή και οι Απόψεις των Εκπαιδευτικών" για το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών "Διοίκηση & Ηγεσία στις Επιστήμες της Αγωγής και της Δια Βίου Μάθησης" του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, διεξάγεται έρευνα σχετικά με τις απόψεις και την στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στην επικοινωνία με τους γονείς των μαθητών τους, καθώς και τη γονική εμπλοκή. Για τον λόγο αυτό, θα σας παρακαλούσα να αφιερώσετε λίγο από το χρόνο σας για να συμπληρώσετε το παρακάτω ερωτηματολόγιο, ακολουθώντας τις οδηγίες σε κάθε ερώτηση.

Το ερωτηματολόγιο σχετίζεται με τη γονική εμπλοκή και είναι ανώνυμο. Οι απαντήσεις σας είναι εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τους σκοπούς της έρευνας. Δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις.

Για τη συμπλήρωσή του χρειάζονται λιγότερο από είκοσι λεπτά και σας παρακαλώ να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις, σύμφωνα με τις οδηγίες που σας δίνονται.

Για τα αποτελέσματα της έρευνας μπορείτε να επικοινωνήσετε μέσω mail: III21046@uom.edu.gr.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τον χρόνο και τη συνεργασία σας!

Α' Μέρος: Δημογραφικά Στοιχεία

1. Φύλο:

Άνδρας

Γυναίκα

2. Ηλικία:

Κάτω από 30

31-41

41-50

51 και άνω

3. Οικογενειακή κατάσταση:

Άγαμος/η

Έγγαμος/η

Διαζευγμένος/η

Χήρος/α

4α. Χρόνια προϋπηρεσίας στην Εκπαίδευση (για αναπληρωτές εκπαιδευτικούς):

0-5

11-20

6-10

21 και άνω

4β. Χρόνια υπηρεσίας στην Εκπαίδευση (για μόνιμους εκπαιδευτικούς):

0-5

11-20

6-10

21 και άνω

5. Επιπλέον Σπουδές:

Άλλη Σχολή

Όχι

Μεταπτυχιακό

Διδακτορικό

6. Μέγεθος Σχολικής Μονάδας

100-200 μαθητές

201-300 μαθητές

301-400 μαθητές

Περισσότεροι από 400

7. Έχετε λάβει μέρος σε σεμινάρια σχετικά με θέματα που αφορούν τη σχέση οικογένειας και σχολείου;

Ναι

Όχι

8. Έχετε παρακολουθήσει επιμορφώσεις με θέμα τη Γονική Εμπλοκή;

Ναι

Όχι

Β' Μέρος: Στάση εκπαιδευτικών απέναντι στην επικοινωνία με τους γονείς

<i>Η επικοινωνία με τους γονείς των μαθητών/τριών μου αφορά κυρίως ενημέρωση:</i>					
1. Για τη σχολική πρόοδο του παιδιού τους.	1	2	3	4	5
2. Για προβλήματα που σχετίζονται με τη συμπεριφορά του παιδιού τους.	1	2	3	4	5
3. Για τις απουσίες του παιδιού τους.	1	2	3	4	5
4. Για δράσεις της τοπικής κοινωνίας στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν.	1	2	3	4	5
5. Για το Αναλυτικό Πρόγραμμα και τους στόχους του σχολείου.	1	2	3	4	5
6. Για δράσεις του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν.	1	2	3	4	5
7. Για δράσεις της τοπικής κοινωνίας στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν.	1	2	3	4	5

8. Για τα ενδιαφέροντα του παιδιού τους.	1	2	3	4	5
9. Για τις κοινωνικές δεξιότητες του παιδιού τους	1	2	3	4	5

Στο επόμενο μέρος, ζητείται η προσωπική σας εκτίμηση για την επικοινωνία εκπαιδευτικών και γονέων στο Σχολείο. Για κάθε πρόταση υπάρχουν πέντε επιλογές που αντιστοιχούν στους αριθμούς 1 έως 5 που ο καθένας σημαίνει:

1= Διαφωνώ Απόλυτα

2=Διαφωνώ

3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ

4=Συμφωνώ

5=Συμφωνώ απόλυτα

Κυκλώστε την επιλογή που αντιστοιχεί καλύτερα στις απόψεις σας.

Γ' Μέρος: Γονική Εμπλοκή

Στο επόμενο μέρος, ζητείται η προσωπική σας εκτίμηση για τη γονική εμπλοκή στο Σχολείο. Για κάθε πρόταση υπάρχουν πέντε επιλογές που αντιστοιχούν στους αριθμούς 1 έως 5 που ο καθένας σημαίνει:

1= Διαφωνώ Απόλυτα

2=Διαφωνώ

3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ

4=Συμφωνώ

5=Συμφωνώ απόλυτα

Κυκλώστε την επιλογή που αντιστοιχεί καλύτερα στις απόψεις σας.

1. Η γονική εμπλοκή είναι σημαντικός παράγοντας της σχολικής αποτελεσματικότητας.	1	2	3	4	5
2. Η γονική εμπλοκή μπορεί να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να διδάξουν αποτελεσματικότερα τους μαθητές τους.	1	2	3	4	5
3. Η εμπλοκή των γονιών μπορεί να βοηθήσει στην πρόληψη παραβατικών συμπεριφορών από τους μαθητές.	1	2	3	4	5
4. Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται επιπλέον επιμόρφωση προκειμένου να επιτύχουν μεγαλύτερα ποσοστά γονικής εμπλοκής.	1	2	3	4	5
5. Η γονική εμπλοκή βοηθά τους έφηβους μαθητές να κάνουν καλύτερες επαγγελματικές επιλογές για το μέλλον τους.	1	2	3	4	5
6. Οι μαθητές των οποίων οι γονείς εμπλέκονται στη σχολική ζωή επιτυγχάνουν καλύτερες επιδόσεις.	1	2	3	4	5
7. Η γονική εμπλοκή είναι σημαντική παράμετρος για ένα καλό σχολείο.	1	2	3	4	5
8. Στο σχολείο που εργάζομαι οι γονείς αντιμετωπίζονται ως σημαντικοί συνεργάτες.	1	2	3	4	5
9. Η γονική εμπλοκή είναι ιδιαίτερα σημαντική παράμετρος για τον επαγγελματικό προσανατολισμό των μαθητών.	1	2	3	4	5
10. Οι γονείς των μαθητών συνήθως επιδιώκουν περισσότερη εμπλοκή με το	1	2	3	4	5

σχολείο απ' όσο ήδη εμπλέκονται.					
11. Η γονική εμπλοκή συμβάλλει στη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών.	1	2	3	4	5
12. Η γονική εμπλοκή βοηθά στη βελτίωση της εικόνας του σχολείου στην κοινωνία.	1	2	3	4	5
13. Το σχολείο μας έχει ένα καλά οργανωμένο σύλλογο γονέων και κηδεμόνων.	1	2	3	4	5
14. Η γονική εμπλοκή βοηθά στην ενίσχυση της εκτίμησης του εκπαιδευτικού από τους γονείς.	1	2	3	4	5
15. Το σχολείο οφείλει να παρέχει την απαραίτητη πληροφόρηση, ώστε οι γονείς να κατανοούν τα αναπτυξιακά στάδια των παιδιών τους, αλλά και να συνδράμει υλικά και ηθικά σε περιπτώσεις που το οικογενειακό περιβάλλον δεν ευνοεί τη μόρφωση.	1	2	3	4	5
16. Υποχρέωση του σχολείου είναι η δημιουργία ενός συστήματος σταθερής και τακτικής επικοινωνίας με τους γονείς μέσω του οποίου θα ενημερώνονται για την πρόοδο και τη σχολική ζωή των παιδιών τους.	1	2	3	4	5

17. Οι γονείς μπορούν να συμμετέχουν θελοντικά σε όλες τις δράσεις και όλα τα	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

προγράμματα του σχολείου στο οποίο κοιτούν τα παιδιά τους.						
8. Οι γονείς μπορούν να συμμετέχουν στη λήψη σημαντικών αποφάσεων που σχετίζονται με θέματα του σχολείου.	1		2	3	4	5
9. Οι γονείς μπορούν να βοηθούν, να προπτεύουν και να ελέγχουν εργασίες που αναθέτονται στα παιδιά.	1		2	3	4	5
10. Η οικογένεια και το σχολείο μπορούν να συνεργάζονται, ώστε να ενεργοποιούν και τα άλλα μέλη της κοινότητας που δεν έχουν άμεση σχέση με την σχολική ζωή.	1		2	3	4	5

Δ' Μέρος: Πρακτικές Γονικής Εμπλοκής

Στο επόμενο μέρος καλείστε να απαντήσετε αν και σε ποιο βαθμό συμφωνείτε με τις παρακάτω πρακτικές Γονικής Εμπλοκής στο Σχολείο. Για κάθε πρόταση υπάρχουν πέντε επιλογές που αντιστοιχούν στους αριθμούς 1 έως 5 που ο καθένας σημαίνει:

1= Διαφωνώ Απόλυτα

2=Διαφωνώ

3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ

4=Συμφωνώ

5=Συμφωνώ απόλυτα

1. Οργάνωση προγραμμάτων εκπαίδευσης γονέων σε θέματα που αφορούν την ανατροφή, την εφηβεία κ.α	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

2. Συμμετοχή γονέων στην λήψη των αποφάσεων που αφορούν το σχολείο.	1	2	3	4	5
3. Οργάνωση σεμιναρίων γονέων για θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού υγείας, διατροφής κ.α.	1	2	3	4	5
4. Συμμετοχή γονέων σε εκδρομές (ως συνοδοί) και γιορτές που διοργανώνει το σχολείο.	1	2	3	4	5
5. Ενημέρωση προς τους γονείς για τις πολιτικές του σχολείου καθώς και για προγράμματα και τις δραστηριότητές του.	1	2	3	4	5
6. Εθελοντική συμμετοχή γονέων, σχετικά με δραστηριότητες εκτός τάξης.	1	2	3	4	5
7. Χρήση όλων των μέσων (τηλεφώνων, email, μηνυμάτων) για την τακτικότερη δυνατή επικοινωνία με τους γονείς.	1	2	3	4	5
8. Ενημέρωση από τους εκπαιδευτικούς προς τους γονείς για τους εκπαιδευτικούς στόχους κάθε μαθήματος.	1	2	3	4	5
9. Συμμετοχή του σχολείου σε συνεργασία με τους γονείς σε δράσεις της τοπικής κοινωνίας.	1	2	3	4	5
10. Ενημέρωση των γονέων για προγράμματα υγείας, πολιτισμού, εκπαίδευσης κ.α. που	1	2	3	4	5

διοργανώνουν οι τοπικοί φορείς.					
11. Συμμετοχή των γονέων ως ομιλητών(παρουσίαση των επαγγελματιών τους) σε σχολικές εκδηλώσεις για τον επαγγελματικό προσανατολισμό.	1	2	3	4	5
12. Προσφορά του σχολικού κτιρίου στην κοινότητα για δράσεις μετά το πέρας του σχολικού ωραρίου.	1	2	3	4	5
13. Αποστολή στους γονείς μηνιαίας ενημέρωσης για τη φοίτηση των μαθητή (π.χ. απουσίες).	1	2	3	4	5
14. Στήριξη του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων με ενθάρρυνση των γονέων για συμμετοχή τους σε εκδηλώσεις του.	1	2	3	4	5
15. Επισκέψεις για ενημέρωση στα σπίτια των οικογενειών των μαθητών του σχολείου.	1	2	3	4	5